

Bhagavad-Gita

med kommentarer

© Teosofiska Bokförlaget

ISBN 91-7118-279-9

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

[Förord](#)

[Inledning](#)

[Kapitel 1](#) . Arjunas modfällighet - AUM

[Kommentarer till kapitel 1](#)

[Kapitel 2](#) . Hängivelse med tillämpning på spekulativa läror

[Kommentarer till kapitel 2](#)

[Kapitel 3](#) . Hängivelse genom handlingens rätta utförande

[Kommentarer till kapitel 3](#)

[Kapitel 4](#) . Hängivelse genom andlig insikt

[Kommentarer till kapitel 4](#)

[Kapitel 5](#) . Hängivelse genom avstående från handling

[Kommentarer till kapitel 5](#)

[Kapitel 6](#) . Hängivelse genom självbehärskning

[Kommentarer till kapitel 6](#)

[Kapitel 7](#) . Hängivelse genom andlig urskillning

[Kommentarer till kapitel 7](#)

[Kapitel 8](#) . Hängivelse åt den allestädes närvarande ande som kallas AUM

[Kapitel 9](#) . Hängivelse genom den kungliga kunskapen och det kungliga mysteriet

[Kapitel 10](#) . Hängivelse genom de universella gudomliga fullkomligheterna

[Kapitel 11](#) . Visionen av den gudomliga gestalten såsom innefattande alla former

[Kapitel 12](#) . Hängivelse genom tro

[Kapitel 13](#) . Hängivelse genom särskiljande av kshetra och kshetrajna

[Kapitel 14](#) . Hängivelse genom avskiljning från de tre egenskaperna

[Kapitel 15](#) . Hängivelse genom kunskap om det Högsta Väsendet

[Kapitel 16](#) . Hängivelse genom urskillning av gudalika och demoniska naturer

[Kapitel 17](#) . Hängivelse vad beträffar de tre slagen av tro

[Kapitel 18](#) . Om försakelse och slutlig frigörelse

[Till Titelsidan](#)

Förord

För nära två hundra år sedan utkom den första engelska översättningen av *Bhagavad-Gita* i London. Detta verk av den framstående orientalisterna sir Charles Wilkins publicerades på uppdrag av Ostindiska kompaniets styrelse, vars ålderman han var, och på rekommendation av dåvarande generalguvernören i Indien, Warren Hastings. Denne var under sin ämbets tid outtröttlig när det gällde att uppmuntra alla ämbetsmän att lära sig behärska landets språk, däribland sanskrit, så att de bättre skulle kunna förstå hinduernas heliga litteratur.

Senare blev *Gita* känd för de lärda i Europa och Amerika genom en mängd översättningar, främst till latin, franska och tyska. Transcendentalister på båda sidor om Atlanten betraktade dikten som ett filosofiskt mästerverk. Hur värdefulla dessa tidiga alster än var när det gällde att introducera den österländska filosofin i Västerlandet, nådde de ändå för det mesta bara några få utvalda.

William Quan Judge, som insåg behovet av en icke-akademisk utläggning av dess läror, började en serie studier i sin månadstidning *The Path* - inte som någon formell kommentar till skriften, utan som ett sätt att tillsammans med sina läsare utforska dess filosofi. Dessa artiklar, som han skrev under pseudonymen William Brehon, publicerades under åren 1887-88 och 1895-96 och är nu för första gången sammanförda med Judges egen utgåva av *Gita*.

De citat ur *Gita* som ingår i artiklarna överensstämmer inte ordagrant med texten i översättningsutgåvan, eftersom Judge inte färdigställde denna för publicering förrän 1890. Han kunde därvid i hög grad stödja sig på de tillgängliga engelska översättningarna, i synnerhet Wilkins utgåva från 1785, J Cockburn Thomsons utgåva från 1855 och sir Edwin Arnolds poetiska återgivning, *The Song Celestial*. Detta bör emellertid inte vålla någon verklig svårighet, ty studiernas förtjänst ligger i Judges exceptionella förmåga att i ljuset av "den beständiga filosofin" tolka många ställen som gäckat de flesta av 1800-talets forskare. Författarens kloka praktiska råd till dem som vill studera skriften i sitt sökande efter ett vidare andligt perspektiv är kanske av ännu större värde i dag än under hans livstid. Om hans död vid 44 års ålder betydde att arbetet på kommentarerna blev ofullbordat - sjunde kapitlet är det sista som behandlas - kan vi också på det förhållandet tillämpa Judges eget uttalande om *Bhagavad-Gita*, att om "de båda första kapitlen vore bevarade och de andra hade gått förlorade, skulle vi ändå ha tillräckligt".

Pasadena, Kalifornien, den 21 juni 1969

James A Long

[Till Inledning](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Inledning

Bhagavad-Gita är en episod i *Mahabharata*, som skall ha skrivits av Vyasa. Vem denne Vyasa är och när han levde är inte känt.

J Cockburn Thomson säger i sin översättning av *Bhagavad-Gita*:

"*Mahabharata* är som alla sanskritstuderande väl känner till Indiens stora epos, vilket med tanke på dess popularitet och omfattning torde kunna sägas motsvara *Iliaden* hos grekerna. Hela verkets tema är ett visst krig som fördes mellan två grenar av samma stam, ättlingar till Kuru, och gällde herraväldet över Hastinapura, allmänt ansett som det nuvarande Delhi. Den äldre grenen kallas med det gemensamma namnet på hela stammen för kuruer. Den yngre går under ett familjenamn efter Pandu, fadern till de fem främsta ledarna.

Detta krig mellan *kuruer* och *pandaver* upptar omkring tjugu tusen slokas eller en fjärdedel av hela verket, som vi nu äger det... För att förstå anspelningarna (i *Bhagavad-Gita*) krävs nedanstående kännedom om stammens föregående historia.

Om namnet Kuru vet vi endast föga, men detta lilla räcker för att visa att det är ett namn av stor betydelse. Vi har ingen möjlighet att härleda det från någon sanskritrot, och inte heller förefaller det att i likhet med många av de gamla indiska namnen tjäna till att förklara egenheterna hos den eller de personer som det betecknar. Det är därför med all sannolikhet ett namn av ansevärd ålder som arierna förde med sig från sin första bosättningsplats i Centralasien. Dess användning i sanskrit är fyrfaldig. Det är namnet på den norra fjärdedelen, eller *dwipan*, av världen, en del som beskrivs ligga mellan den nordligaste snöbergskedjan och polarhavet. Det är vidare namnet på den nordligaste av de nio *varshaerna* (delarna) av den kända världen. Bland stammens långa släktlängder har det återfunnits som namnet på en forntida kung, vilken uppges vara stammens grundare. Slutligen betecknar det en arisk stam av tillräcklig betydelse för att oroa hela norra Indien med sina fraktioner och göra sina strider till tema för forntidens längsta epos.

Betraktar man dessa omständigheter kan man dra slutsatsen att namnet ursprungligen användes om en folkstam som bodde i Centralasien bortom Himalaya, en folkstam som tillsammans med andra stammar utvandrade till nordvästra delen av Indiska halvön och med dem bildade det stora folk som samfällt kallade sig *arier*, "de ädla", för att skilja sig från urinvånarna, som de underkuvade och i vilkas områden de så småningom bosatte sig...

Vid den tid då händelserna i *Mahabharata* utspelade sig bodde stammen på Doabslätten och dess speciella område, som låg mellan floderna Jumna och Sursooty, kallades Kurukshetra eller Kuruslätten. Landets huvudstad var Hastinapura, och där härskade under en tidsrymd som inte kan exakt anges en kung vid namn Vichitravirya. Han var son till Santanu och Satyawati. Bhishma och Krishna Dwaipayana (Vyasa) var hans halvbröder, den förre på fädernet, den senare på mödernet. Han gifte sig med två systrar - Amba och Ambalika - men dog kort efter giftermålet och efterlämnade ingen avkomma. Hans halvbror Vyasa gifte sig på gudomlig uppmaning med änkorna och fick två söner, Dhritarashtra och Pandu. Dhritarashtra fick hundra söner, av vilka den äldste var Duryodhana. Pandu gifte sig först med Pritha, eller Kunti, dotter till Sura, och sedan med Madri. Barnen till dessa hustrur var de fem pandufurstarna, men eftersom en hjort under en jakt hade uttalat den förbannelsen över fadern att han skulle förbli barnlös i hela sitt liv, avlades dessa barn på mystiskt vis av olika gudomligheter. Sålunda var Yudhishtira, Bhima och Arjuna Prithas söner med Dharma, Vayu och Indra. Nakula var Madris son med Nasatya den äldre, och Sahadeva hennes son med Dasra den yngre, en av tvillingarna Asvinu, gudarnas läkare. Denna berättelse förefaller vara en saga, tillkommen för att ge diktens fem hjältar gudomligt ursprung. Hur som helst är Duryodhana och hans bröder ledare för kuruerna eller den äldre grenen av stammen, och de fem pandufurstarna leder pandaverna eller den yngre grenen.

Dhritarashtra var blind, men trots att han sålunda var oförmögen att regera satt han kvar på tronen medan hans son Duryodhana i praktiken skötte statens affärer. ...Duryodhana övertalade sin far att landsförvisa sina kusiner, pandufurstarna. Efter långa vandringar och olika strapatser samlade dessa furstar sina vänner kring sig, skapade med hjälp av många grannkungar en stor här och beredde sig på att anfälla sin orättfärdige förtryckare, som också hade samlat sina styrkor.

De fientliga härarna möttes på Kuruslätten. Bhishma, Vichitraviryas halvbror, hade som den äldste kurukrigaren befälet över kurusidan. Bhima, Pandus andre son, berömd för sin styrka och tapperhet, var anförare för den andra sidan (Arjunas). Ridån går nu upp över den scen där handlingen i dikten utspelar sig, en scen som hela tiden förblir densamma - slagfältet. För att presentera de främsta anförarna i båda härarna för läsaren får Duryodhana närma sig Drona, sin läromästare i krigskonst, och namnge dem en efter en. Så ger Bhishma, kurusidans befälhavare, plötsligt stridssignalen genom att blåsa i sin snäcka och sekunderas av sina anhängare. Signalen besvaras av Arjuna, som befinner sig i samma vagn som guden Krishna, vilken av medkänsla med honom på grund av den förföljelse han lidit har blivit hans vän och nu uppträder som vagnförare åt honom. Pandavernas alla ledare följer honom. Sedan börjar striden med en salva pilar från båda hållen, men när Arjuna ser detta ber han Krishna köra ut vagnen på fältet mellan de båda härarna medan han mönstrar fiendens led. Guden gör så och pekar i dessa led ut sin väns otaliga släktingar. Arjuna blir skräckslagen vid tanken på att han skall dräpa så nära fränder och nedlägger sin båge med förklaringen att han hellre vill bli dödad än försvara sig och kämpa mot dem. Krishna svarar med de argument som bildar verkets undervisande och filosofiska teser och försöker övertyga honom att han misstar sig om han fattar ett sådant beslut. Arjuna låter sig till slut övertalas. Striden fortsätter och pandaverna besegrar sina motståndare..."

Detta citat ur Thomsons utgåva ger läsaren en kort redogörelse för vad som är mer eller mindre mytologiskt och allegoriskt, men om berättelsen i *Mahabharata* skall uppfattas som om den handlade om människans utveckling, vilket jag tror att den bör, kan den lyftas från fabelns plan och läsaren skall då finna en partiell redogörelse för denna utveckling.

Om man sålunda betraktar situationen ur teosofisk synvinkel är kung Dhritarashtra människokroppen som den odödliga monaden ikläder sig för att genomföra sin pilgrimsfärd i materien. Det dödliga höljet får liv genom tanha eller livstörsten. Dhritarashtra är blind därför att kroppen utan själsförmögenheterna bara är själlös materia och på så sätt "oförmögen att regera". En annan person framställs i *Mahabharata* såsom styrande staten, medan den nominelle kungen är kroppen - Dhritarashtra. Eftersom det teosofiska systemet hävdar att det finns en dubbel utvecklingslinje inom oss, finner vi att de kuruer som det talas om i dikten representerar den mer materiella aspekten av denna dubbellinje och att pandufurstarna, av vilka Arjuna är en, står för den andliga aspekten - det vill säga, Arjuna symboliserar den odödliga gnistan.

Den lärde brahminen och teosofen Subba Row säger i sina *Notes on the Bhagavad-Gita*:

Krishna var avsedd att representera logos... och Arjuna, som kallades Nara, var avsedd att representera den mänskliga monaden. (The Theosophist VIII, 299)

Nara betyder också människa. Det föregivna himmelska ursprunget till släktens båda grenar, kuruerna och pandaverna, står i fullständig överensstämmelse därmed, ty medan kroppen, Dhritarashtra, är helt materiell och det lägre plan på vilket utvecklingen äger rum, är kuruerna och pandaverna vårt arv från de himmelska väsen som det talas om i *Den Hemliga Läran* av madame Blavatsky, varvid de förra är riktade mot det materiella och de senare mot det andliga. Kuruerna, den lägre delen av vår natur, som utvecklades först, får alltså tillfälligt övertaget på detta plan, och en av dem, Duryodhana, "härskar" så att pandaverna, eller den andligare delen av vår natur, tillfälligt fördrivs från landet, det vill säga, mister herraväldet över människan. Innan den andliga delen i människan kan vinna herraväldet i kampen mot den lägre delen måste pandaverna nödtvunget enligt evolutionens lagar "göra långa vandringar och utstå otaliga strapatser". Detta syftar också på nationernas och släktets cykliska uppgång och fall.

De fientliga härar som möts på Kuruslätten är alltså dessa båda grupperingar av mänskliga förmögenheter och krafter. Den ena hotar att dra nedåt, den andra strävar mot andlig upplysning. Slaget beskriver inte bara den kamp som människosläktet som helhet för, utan också den kamp som är oundviklig så snart någon enskild människa beslutar att låta sin högre natur styra sitt liv. Med den förklaring som lämnats av Subba Row ser vi alltså att Arjuna, kallad Nara, inte bara representerar människan som släkte utan också den enskilda individ som är fast besluten att utveckla sin bättre natur. Det som händer Arjuna i dikten händer varje sådan individ. Han kommer att möta motstånd från såväl vänner och invanda beteenden som från nedärvda tendenser, och sedan beror det på hur han lyssnar till Krishna, det logos som strålar och talar inom honom, om han skall lyckas eller misslyckas.

Mot denna bakgrund kommer läsaren att finna den mytologi och allegori som Thomson och andra talar om

värdefull i stället för att bara vara utsmyckande eller, som en del menar, överflödigt och vilseledande.

Den enda billiga upplaga av *Bhagavad-Gita* som hittills stått till buds för den teosofiske läsaren med begränsade tillgångar är den som publicerats i Bombay av broder Tookaram Tatyā, FTS, vars insatser är förtjänta av högsta beröm. Men den var bara ett nytryck av den första engelska översättningen som gjordes för hundra år sedan av Wilkins. Den stora uppmärksamhet som dikten på senare tid har varit föremål för...i Amerika har skapat krav på en utgåva som skall vara fri från åtminstone några av de iögonfallande typografiska misstag och i blindo utförda tolkningar som så ofta förekommer i nytryck av Wilkins. Det är för att tillgodose det kravet som denna utgåva har kommit till. Den är resultatet av en noggrann jämförelse mellan alla engelska utgåvor och en fullständig nyöversättning från originalet i de fall där man kunnat påvisa dunkla punkter eller utelämnanden i de tolkningar som använts.

Några försök till kommentarer har inte gjorts, ty utgivaren anser att *Bhagavad-Gita* bör bedömas utifrån sitt eget inneboende värde så att läsaren på egen hand kan tränga allt djupare in i den. Utgivaren har uppfattningen att dikten kan läsas på många olika sätt, beroende på den synvinkel man väljer. Man kan till exempel betrakta den i dess tillämpning på individen eller på världsalltets uppkomst, på astralvärldens evolution, på naturens hierarkier eller den moraliska naturen osv. Att bifoga kommentarer såvida dessa inte är skrivna av en så vis man som Sankaracharya vore alltför djärvt, och därför återges dikten ograverad.

Bhagavad-Gita syftar till att inpräglade två saker i läsaren: för det första osjälviskhet, för det andra handling. Att studera den och leva enligt den ger upphov till tron att det bara finns *en* Ande och inte flera, att vi inte kan leva enbart för oss själva utan måste komma till insikt om att det inte finns någon avskildhet och någon möjlighet att fly från den kollektiva karma som gäller för det släkte man tillhör, samt att vi måste tänka och leva i enlighet med denna tro.

Dikten är högt skattad av alla sekter i Hindustan utom de muslimska och kristna. Den har översatts till många språk, både asiatiska och europeiska, och läses nu...överallt i världen. Denna utgåva av *Bhagavad-Gita* erbjuder alla dem som uppriktigt älskar sina medmänniskor och som strävar efter att lära sig själva och andra hängivelsens konst.

New York, oktober 1890

William Q Judge

[Till Kapitel 1](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 1

Arjunas modfärdighet

AUM

Dhritarashtra:

Säg mig, Sanjaya, vad de har gjort, mitt eget folk och Pandus, som samlats här på Kurukshetra fast beslutna att börja krig ¹.

1. Nyckeln till *Bhagavad-Gita* står att finna i denna första vers. Om vi ser på dikten som handlande om en människa som strävar efter hängivelse, är slagfältet den kropp som förvärvats genom karma och tanha, livstörsten, medan den talande och hans sida representerar det lägre jaget och pandaverna det högre jaget. Men betraktar man detta och följande kapitel från kosmisk synpunkt är talaren, Kurusläkten, anförarna som beskrivs i det första kapitlet, tillsammans med sina instrument och vapen varelser, krafter, plan och planeter i universum, som det inte är rätta platsen att behandla här. Tillämpad på oss själva är dikten av större intresse och betydelse: den inleds med den strid som är oundviklig mellan människans högre och lägre naturer, och från denna synpunkt blir Krishna - som är det högre jaget - Arjunas lärare i filosofi och etik för att uppmuntra Arjuna så att han blir skickad att kämpa och segra.

Sanjaya:

När kung Duryodhana sett pandavernas här formerad till strid, gick han till sin läromästare och sade:

"Se, mästare, Pandus söners mäktiga här uppställd av din lärjunge, Drupadas kloke son. Där står krigare med stora bågar, Bhimas och Arjunas likar i strid: Yuyudhana och Virata och Drupada på sin stora vagn, Drishtaketu, Chekitana och den tappre kungen av Kasi och Purujit och Kuntibhoja samman med Saibya, den främste av män, Yudhamanyu den starke och Uttamauja den tappre, Subhadras son, liksom alla Draupadis söner i sina väldiga vagnar. Lär också känna namnen på de främsta av de våra. Jag skall som exempel nämna några av dem bland mina anförare. Där är du själv, min läromästare, och Bhishma, Karna och Kripa, den segerrike, och Asvatthama och Vikarna och Somadattas son, jämte andra i väldigt antal som vågar livet i min tjänst. De är alla övade i vapenbruk, rustade med mångahanda vapen och väl förfarna i varje form av strid. Men otillräcklig är den, vår här som anförs av Bhishma, medan deras styrkor under Bhima är tillräckliga. Så må då alla anförare i sina skilda avdelningar stå på sin post, som en man, beslutna att stödja Bhishma."

För att ingjuta mod i kuruernas hövding blåste då den åldrige ledaren, brodern till kuruernas stamfar, i sin snäcka som ljöd som ett lejons rytande, och med ens skrällde snäckor och pukor, tamburiner och trummor från alla håll, så att larmet blev omåttligt. I sin präktiga stridsvagn, dragen av vita hästar, blåste också Krishna och Arjuna i sina snäckor av himmelsk form, Krishna i den som kallades Panchajanya och Arjuna i sin Devadatta - Gudagåvan. Bhima, de oerhörda dådens man, blåste i sin mäktiga snäcka Paundra, och Yudhishtira, Kuntis kungason, i sin Ananta-Vijaya. Nakula och Sahadeva blåste i sina snäckor Sughosha och Manipushpaka. Fursten av Kasi, den mäktiga bågens man, Sikhandi, Dhrishtadyumna, Virata, Satyaki med den oöverbanneliga armen, Drupada och hans kungliga dotters söner, Krishna tillsammans med Subhadras son och alla de andra ledarna och ädlingarna blåste också i sina olika snäckor, så att de gälla stötarna genomborrade kuruernas hjärtan och återskallade med fruktansvärt dån mellan himmel och jord.

När Arjuna, med Hanumans bild över sin vapensköld, såg att Dhritarashtras söner stod ordnade till strid och att pilar hade börjat vira, höjde han sin båge och vände sig till Krishna med orden:

Arjuna:

Jag ber dig, Krishna, styr fram min vagn emellan de två härarna, så jag får se vad för män som står uppställda här, ivriga att börja striden, vilka jag skall kämpa mot och vilka som har slutit upp bak Dhritarashtras ondskefulle son i slaget.

Sanjaya:

Vid dessa ord från Arjuna styrde Krishna fram vagnen, lät den stanna mellan de två härarna och bjöd Arjuna kasta sin blick mot kuruernas led och se var den åldrige Bhishma och Drona stod, tillsammans med alla sina främsta ädlingar. Arjuna såg ut över de två härarna och fann på ömse sidor farfäder, farbröder, kusiner, lärare, söner och bröder, nära släktingar och vänner, och när han hade spanat en stund och sett alla vänner och fränder uppställda i slagordning, fylldes han av oändligt medlidande och sade sorgset, gripen av modfällighet:

Arjuna:

Nu, Krishna, när jag har sett mina fränder upptällda så här, längtande till striden, sviker mig mina lemmar, förtvinar mitt ansikte, reser sig håret på mitt huvud - ja, hela min kropp skälver av fasa! Gandiva, bågen, slinter ur min hand och min hud blir svedd och torr. Jag kan inte stå upprätt, ty min tanke svindlar och jag ser onda tecken på alla håll. Vad för lycka kan vänta mig när jag har dödat mina egna? Jag önskar inte seger, Krishna, - jag söker inte glädje, ty vad är det att härska och vad är livets glädjeämnen eller rent av livet självt, när de för vilkas skull herraväldet, glädjen och njutningen vore värda att eftertraktas har uppgett liv och rikedomar och står här på slagfältet, stridsberedda? Lärare, söner och fäder, farfäder och sonsöner, farbröder och brorsöner, kusiner, släktingar och vänner! Även om de skulle döda mig, vill jag inte ta upp striden mot dem - nej, inte ens för herraväldet över världsalltets tre regioner, än mindre för denna lilla jord! Vad för glädje kan vi känna, du till vilka alla dödliga ber, när vi har dräpt Dhritarashtras söner? Förintade vi dem, tyranner som de är, skulle synden ta plats i oss. Vi har ingen rätt att döda så nära släktingar som dessa. Hur, Krishna, kan vi bli lyckliga hädanefter, när vi har tillintetgjort vårt eget släkte? Än sedan om de vilkas sinnen är fördärvade av maktlystnad ej ser det som en synd att utplåna sitt eget släkte, som ett brott att förgöra vänner? Är det ett skäl för oss att inte beslutsamt vända oss bort från en sådan förbrytelse - vi som avskyr den synd som det är att utplåna sitt eget släkte? Med varje stam som utplånas går också den gamla stammens och ättens dygd förlorad. Med dygdens förlust bemäktigar sig lasten och laglösheten hela släktet. Genom laglösheten förleds och fördärvas ättens kvinnor, och av kvinnor som blivit fördärvade föds den oäkta kast som kallas Varna-Sankara. Kasternas förblandning är porten till helvetet, såväl för dem som utplånar en stam som för dem som lever vidare. Berövade de riter genom vilka bakverk och vatten offrades till förfädernas maner sjunker deras andar ner i avgrunden. Genom de brott som begås av dem som utplånar en stam och dem som vållar kastförblandning föröds för evigt ättens dygd och en hel stams dygd, och vi har läst i de heliga skrifterna, Krishna, att en tillvaro i helvetet väntar de dödliga vilkas släktled har förlorat sin dygd. Ve mig! Vilken oerhörd förbrytelse vi står redo att begå! Ack, av lust att härska och av njutningslystnad är vi beredda att förgöra vår egen släkt! Jag ville hellre tåligt låta Dhritarashtras söner falla över mig med vapen i hand och utan motstånd döda mig på slagfältet.

Sanjaya:

När Arjuna hade talat färdigt, satte han sig ned i vagnen mellan de båda härarna och lade ifrån sig båge och pilar med hjärtat fyllt av sorg.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det första kapitlet, som kallas Arjunas modfällighet.

[Till Kapitel 2](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kommentarer till kapitel 1

Om man med en omskrivning ville återge titeln på denna heliga hinduiska dikt, skulle den lyda:

Guds Heliga Sång, då han i början av kali-yuga eller den mörka tidsåldern nedsteg till jorden för att hjälpa och undervisa människan.

Gita betyder sång, och Bhagavad är ett av namnen på Krishna. Krishna var en avatar. Enligt brahminernas uppfattning befinner vi oss nu i kali-yuga, som började vid tiden för Krishnas framträdande. Han skall ha nedstigit för att bland människorna uppväcka de moraliska och filosofiska idéer som det är nödvändigt att känna till under loppet av denna tidsålder vid vars slut en bättre tidsålder skall ta vid - efter en kort period av mörker.

Dikten tillskrivs Vyasa, men eftersom han också sägs ha skänkt människorna Vedaskrifterna skulle det inte löna sig med någon diskussion om datering - en sådan kan gott anstå till något annat tillfälle.

Bhagavad-Gita är en del av *Mahabharata*, Indiens stora epos. *Mahabharata* har fått sitt namn av att det innehåller furstehuset Bharats allmänna historia (prefixet *maha* betyder stor). Dess syfte är emellertid närmare bestämt att skildra kriget mellan kuruerna och pandaverna, två stora grenar av släkten. Och den del som innefattas i vår dikt är den sublimes filosofiska och metafysiska dialogen mellan Krishna och Arjuna strax före slaget mellan dessa båda läger, som kämpar om herraväldet.

Krigsskådeplatsen är förlagd till den slätt som kallas "Kuruksheetra", en landremsa i närheten av Delhi, mellan Indus, Ganges och Himalajabergen. Många europeiska översättare och kommentatorer har, okunniga om hinduernas psykologiska system - vilket i själva verket ligger bakom vartenda ord i denna dikt - betraktat slätten och striden som blott och bart sådana och ingenting vidare. Somliga har gått så långt att de angett landets handelsutbyte under den tänkta tiden så att läsarna, på detta sätt minsann, skall kunna förstå de motiv som förmådde de båda furstarna att inlåta sig i blodig sammandrabbning. En sådan strid ägde utan tvivel rum, ty människan efterbildar ständigt de högre andliga planen, och en stor vis kunde lätt använda en mänsklig tilldragelse som allegorisk grundval för ett upphöjt filosofiskt system.

Från en synpunkt ger oss historien bara de små och stora händelserna i människans framåtskridande, men från en annan synpunkt ger oss varje betydelsefull historisk epok en bild av utvecklingen hos mänskligheten i stort av själsförmögenheter som har sin motsvarighet hos den individuella själen. Vi finner alltså här och där västerländska tänkare som undrar varför en så högstämmd metafysisk diskussion skall "prydas av ett krig mellan vildar". Så starkt är den västerländska kulturens materialiserande inflytande, att man knappt kan medge möjligheten av något högre innehåll i en del av dikten som man, enligt vad man själv erkänner, inte har lyckats helt förstå.

Innan man riktigt kan återge upanishaderna måste man nämligen förstå det indiska psykologiska systemet, och även när den västerländske läsaren erkänner förekomsten av ett sådant ställs han inför den stora svårigheten att hans språk saknar ord svarande mot de idéer som i så rikt mått kommer till uttryck i sanskritverken. Vi har alltså att vänta på att det skall uppstå en ny uppsättning ord som kan uttrycka de nya idéer, vilka ännu inte har getts rum inom den västerländska kulturen.

Belägenheten av den slätt på vilken detta slag utkämpades äger sin betydelse, liksom också själva floderna och bergen som den begränsas av. Och lika nödvändigt är det att förstå eller åtminstone försöka sluta sig till innebörden av de stridande furstarnas namn. Själva placeringen av episoden i *Mahabharata* har en djup innebörd, och vi får inte förbise någonting alls som är förknippat med tilldragelserna. Om vi endast föreställer oss att Vyasa eller Krishna betraktade Kurukshestras hela slätt och den stora striden uteslutande som bakgrund för sin dialog, en bakgrund som vi lätt kan bortse från, förlorar dialogen hela sin verkningskraft.

Fastän *Bhagavad-Gita* är ett litet verk, har det skrivits fler kommentarer till det bland hinduerna än det har skrivits till *Johannes Uppenbarelse* bland de kristna.

Jag tänker emellertid inte gå in på dessa kommentarer, för det första därför att jag inte är någon sanskritist och

för det andra därför att det inte skulle ge något större utbyte. Många av dem är fantasifulla och somliga otillförlitliga, och de som är av värde kan rådfrågas av var och en som är angelägen att bedriva forskningar i den riktningen. Vad jag här avser för egen räkning och tillråder alla läsare av dessa uppsatser är att studera *Bhagavad-Gita* i ljuset av den andliga låga - liten eller stor - som den Högsta själen skall nära och låta växa inom oss, om vi följer dess maningar och ivrigt strävar efter att förstå dess mening. Det är i varje fall det löfte som Krishna ger oss i *Bhagavad-Gita* - den "himmelska sången".

* * *

I den korta inledning ovan där jag tog upp detta ämne förklarades att jag inte ämnade gå in på de kommentarer till dikten som finns skrivna på grundspråket, eftersom jag inte är någon sanskritist. De flesta kommentatorerna har betraktat dialogen från skilda synpunkter. Många senare hinduiska forskare har emellertid stannat vid de förklaringar som lämnats av Sankaracharya, och nästan ingen har velat gå längre än att genom omskrivning av de namn som förekommer i första kapitlet förklara deras innebörd.

Men vi har den högsta auktoritet att åberopa, nämligen att denna dikt bör läsas mellan raderna. Vedaskrifterna förklarar själva att vad vi ser i dem bara är "den avslöjade Veda" och att man bör sträva efter att nå utöver och bortom detta *avslöjade* ord. Härav framgår tydligt att den icke avslöjade Veda måste finnas dold eller innesluten i det som ligger öppet för de yttre sinnena. Utan denna förmån vore vi förvisso hänvisade till att vinna sann kunskap uteslutande genom de erfarenheter som uppnås genom vår dödliga kropp och skulle då begå samma grova misstag som materialisterna, vilka hävdar att själen endast är en produkt av de fysiska hjärnmolekylernas rörelse. Vi skulle också bli tvungna att följa den kanoniska regel som säger att samvetet är en säker ledstjärna bara när det styrs av någon yttre lag, som kyrkans eller brahminkastens. Men vi vet mycket väl att inom den materiella, synliga - eller avslöjade - människan finns den *verkliga* som är fördold.

Denna dyrbara förmån - att få leta efter den inre meningen utan att pressa texten på omöjliga innebörder - är given åt alla som ärligt forskar i varje helig skrift, kristen som hednisk. Och i själva dikten förklarar Krishna att han skall nära den andliga vishetens låga, så att den verkliga innebörden i hans ord blir känd. Så hävdar också upanishaderna existensen av en förmåga hos människan - liksom hennes rätt att använda den - genom vilken hon klart kan urskilja heliga skrifterns sanna eller fördolda mening. Ja, det finns en skola av ockultister som anser - vi menar med rätta - att denna förmåga kan nå en sådan utveckling hos hängivna människor att de, när de hör orden i en helig bok läsas på ett alldeles obekant språk, ögonblickligen fattar de främmande meningarnas innebörd och syfte.¹

1. Vi påminner oss ett tillfälle då en person, som i viss mån ägde denna förmåga, fick höra flera verser ur Veda-böckerna uppläsa på sanskrit - som han inte hade någon kunskap i - och genast talade om vad verserna handlade om.

De kristna bibeltolkarna menar alla att man vid studiet av deras bibel måste ge akt på anden och inte bokstaven. Denna *ande* är samma *fördolda* Veda som måste sökas mellan raderna.

Den västerländske läsaren bör heller inte låta sig avskräckas från att försöka komma åt den verkliga innebörden i denna dikt av brahminernas inställning när de påstår att bara brahminer kan lära känna denna verkliga innebörd och att den inte kan klagöras för sudrakasten eller människor av låg kast, eftersom Krishna inte klagjorde den. Skulle den åsikten få gälla, bleve samtliga västerländska lärjungar utestängda från att använda denna viktiga bok, eftersom alla icke-hinduer med nödvändighet tillhör sudrakasten [den lägsta kasten i Indien]. Krishna gjorde aldrig någon sådan åtskillnad, som bara är ett prästpåfund. Han var själv av herdekast och inte brahmin, och han säger att alla som lyssnar till hans ord kommer att dra stor nytta av dem. Den enda inskränkning han gör är att dessa ting inte får läras ut till dem som inte vill lyssna, vilket är samma föreskrift som Jesus från Nasaret gav när han sade att vi inte skall kasta våra pärlor åt svinen.

Men våra uppfattningar bygger i hög grad på uppslag eller ledtrådar och vi riskerar lätt att förbise kärnpunkten när vi saknar vinkar om var dessa ledtrådar står att finna. Vi måste därför hålla i minnet att arierna hade ett psykologiskt system som ger innehåll åt och upphov till ord och yttranden som många orientalister förklarar vara dårskap, inte värd att beaktas av en civiliserad 1800-talsmänniska. Men vi behöver heller inte låta oss avskräckas på grund av bristfällig kännedom om denna ariska psykologi. I samma stund som vi blir medvetna om dess

förekomst i dikten, blir också vårt inre Jag redo att hjälpa den yttre människan att tillägna sig den. I den ädla strävan att fatta dessa stora filosofiska och moraliska sanningar kan vi tåligt vänta på att uppnå fullständig kunskap om den inre människans sammansättning och funktioner. Denna strävan är bara vårt eviga bemödande att förverkliga dessa sanningar som en del av vår varelse.

Västerländska sanskritister har återgett många viktiga ord med den allra lägsta av deras verkliga betydelser, eftersom den ofullständiga västerländska kunskapen i psykologiska och andliga ämnen har fjärrmat dem från den sanna innebörden, eller också har de gjort sig skyldiga till hopplösa förväxlingar. Man förstår inte ord som *karma* och *dharma*. Dharma betyder *lag* men översätts mestadels med *plikt* eller sägs bara avse någon regel som har att göra med mänskliga konventioner, då det i stället betyder en inneboende egenskap hos själsförmögenheterna eller hos hela människan eller till och med hos någonting i kosmos vad det vara må. Sålunda heter det att det är eldens plikt, eller dharma, att brinna. Den skall alltid brinna och på så sätt fullgöra hela sin uppgift, fast den saknar medvetande, under det att endast människan har förmåga att fördröja sin "färd till solens hjärta" genom att vägra följa sin uppenbara, klart utstakade dharma. När vi så läser i *Bhagavad-Gita* om dem som lämnar detta liv "under månens ljusa hälft, under de sex månaderna av solens norra lopp", att de kommer att gå till evig frälsning, medan andra "som går bort i den dystra natt som råder under månens mörka skede medan solen är i den södra halvan av sin bana" för en tid uppstiger till månens region för att återfödas på denna jord, säger oss våra orientaler att detta är ren galenskap, och vi är inte i stånd att säga emot dem. Men om vi betänker att arierna med sin omfattande kännedom om de väldiga och aldrig disharmoniska korrespondenser som råder inom makrokosmos, med dessa ord ville ange att människan kan befinna sig eller inte befinna sig i ett utvecklingsskede som står i full överensstämmelse med det ljusa eller mörka månskedet, blir versen klar. Den materialistiskt inställda kritikern torde också ta fasta på den vers i fjärde kapitlet som säger att "den som äter av ambrosian som blir över från ett offer ingår i det Högsta Väsendet" och fråga oss hur förtärande av resterna av ett brännoffer kan ge frälsning. När man emellertid betänker att människan är altaret och offret och att denna *ambrosia* är *höjden av andlig fullkomning*, som hon äter eller införlivar med sin varelse, är ariern rättfärdigad och vi behöver inte misströsta.

Man kan i ett avseende iaktta en egendomlig likhet mellan vår dikt och de gamla hebreiska skrifterna. Judarna hade genom vissa erfarenheter förberetts för att inträda i det förlovade landet, men kunde inte göra det förrän de hade utkämpat väldiga strider med hiviter, jebusiter, perisiter och amalekiter. Här finner vi att själva inledningsversen förebådar ett krig. Den gamle blinde kung Dhritarashtra ber sin premiärminister tala om för honom vad de båda fientliga härarna - pandaverna och kuruerna - har gjort, där de dragits samman i det fasta beslutet att börja krig. Så drog sig också judarna stridsberedda samman utefter gränsen till det förlovade landet, och befästa i sitt beslut av orden från sin Gud, som hade fört dem ut ur Egyptens mörker, genomförde de striden. Egypten var - mystiskt talat - det land där de fått kroppslig gestalt och betecknar prenatala tillstånd, formlösa, kaotiska skeden i utvecklingens början, fosterlivet i modersskötet. Vi står inför en väldig sammandrabbning, vi kommer att kasta oss mitt in i "en strid mellan vildar". Om vi rätt fattar denna inledningsvers har vi nyckeln till ett storslaget system och begår inte misstaget att försäkra att versen förstör diktens enhet.

Dhritarashtra är blind, därför att kroppen som sådan är blind i alla avseenden.

Någon har sagt - Goethe, tror jag - att de gamla hedniska religionerna lärde människan att skåda uppåt, att ständigt sträva mot den storhet som det var hennes verkliga uppgift att uppnå, och att de på så sätt ledde henne till att betrakta sig själv som potentiellt nära nog en gud. Människan i det kristna systemet intar däremot en ödmjuk hållning, med huvudet böjt och ögonen sänkta inför sin gud. Då man närmar sig de mosaiska trosföreställningarnas "svartsjuka gud" får man inte stå upprätt. Denna förändrade inställning uppstår med nödvändighet så snart vi förutsätter en gudom som är utom och bortom oss. Och ändå beror detta inte på de kristna skrifterna i och för sig utan endast på den felaktiga tolkning som präster och kyrkor har gett dem - en tolkning som gärna omfattas av en svag mänsklighet i behov av ett stöd utanför sig själv att ty sig till.

Arierna, som ansåg att människan till sitt innersta väsen är *Gud*, såg helt naturligt upp till honom och hänförde allt till honom. Därför tillskrev de den materiella kroppen varken synförmåga eller känsel. Och därför är Dhritarashtra, vilken står för den *materiella tillvaron* med en inneboende törst efter pännyttfödelse, blind.

Ögat kan inte se och örat inte höra av sig själva. I upanishaderna får lärjungen frågan: "Vad är ögats syn och örats hörsel?" - och svaret blir att dessa själsförmögenheter har sitt säte endast i själens inre organ, som använder

den fysiska kroppen som medel för att erfara det materiella livets fenomen. Utan förekomsten av denna inneboende, upplysande, hörande och seende kraft - eller detta väsende - är den samling partiklar som nu förhålligast under benämningen *kropp* död eller blind.

Dessa filosofer var inte underlägsna vår tids tänkare. Italienaren Boscovich, Faraday, Fiske och andra nutida forskare har kommit till den slutsatsen att vi inte ens kan se eller känna den *materia* som dessa kroppar och skilda substanser omkring oss består av, och att den yttersta upplösningen inte sker i fint delade atomer utan i "kraftcentra". Därför kan vi inte förnimma en järnbit - vi förnimmar bara de *fenomen* som den ger upphov till. Detta är en gammal arisk uppfattning, som vi finner förenad med en annan - att det som verkligen förnimmer dessa fenomen är *Jaget*.

Det är bara genom att acceptera denna filosofi som vi någonsin kan förstå de naturföreteelser som vår vetenskap så mödosamt iakttar och klassificerar. Men denna vetenskap förbiser en stor mängd fenomen som är välbekanta för spiritualister här hos oss och för asketer i Asien, eftersom den förnekar den faktiska existensen av Jaget som det yttersta underlaget för varje medvetenhetstillstånd. "Att asketen kan försvinna är en möjlighet." Men västerlandet förnekar det, och det är tvivelaktigt om ens spiritister vill gå med på att någon levande människa kan få det fenomen som kallas "kropp" att försvinna. De är dock villiga att medge att en "materialiserad andeform" kan försvinna och att det finns vissa nu levande medier som har försvunnit medan de suttit i en stol, antingen genom en verklig upplösning av molekyler eller genom att döljas liksom av en slöja.²

2. Se text Olcotts *People from the other world* angående ett kvinnligt medium.

Vid dessa tillfällen har det skett utan vetskap eller ansträngning från mediets sida som har förhållit sig passivt. Men den österländske asketen som äger förmågan att försvinna är en person som har mediterat över den verkliga grundvalen för det vi känner som "kropp", ständigt under fasthållande vid tesen att - såsom Boscovich och Faraday gjort gällande - dessa fenomen inte är verkliga i sig, med tillägget att allt måste hänföras till Jaget. Och så finner vi också att Patanjali uttrycker saken i sin samling yogaaforismer. I sin tjugoförsta aforism i Bok III säger han att den asketen som är medveten om att kroppen som sådan är intet, kan få sig själv att försvinna.³ Det faller sig lätt att förklara detta med att asketen utövar något slag av hypnotism eller suggestion. Men den sortens förklaring är bara den moderna metoden att klara sig ur en svårighet genom att klä den i andra ord. Inte förrän man medger att Jaget varar evigt och alltid är oföränderligt vinner man någon verklig kunskap i dessa ämnen. Om detta uttalar sig Patanjali mycket tydligt i sin sjuttonde aforism i Bok IV, där han säger: "Sinnets växlingar är alltid kända för den överskuggande anden därför att denna är oföränderlig."

3. Aforismen lyder: "Genom Sanyama eller meditation på formens, särskilt den mänskliga kroppsformens egenskaper och verkliga natur, vinner asketen förmåga att låta sin kropp försvinna ur andras åsyn, ty denna meditation upphäver formens egenskap att kunna uppfattas av ögat."

Vi måste medge att Dhritarashtra som kropp är blind och att vårt medvetande och vår förmåga att veta något som helst om de förändringar som äger rum i organismen bottnar i den "överskuggande anden".

Denne gamle blinde rajah betecknar alltså den del av människan som innehåller principen törst efter tillvaro och utgör sätet för det materiella livet. Ganges som begränsar hans slätt på ena sidan, symboliserar det heliga flöde av andligt liv som är inkarnerat här.

Först strömmar detta omärkligt fram genom de andliga sfärerna och kommer sent omsider ner i det vi kallar materien, där det manifesterar sig men ändå förblir osynligt, tills det slutligen flyter ut i havet - eller döden - för att sedan åter dras upp av solen - eller reinkarnationens karma. Slätten är helig därför att den är "den helige andes tempel". Kurukshetra bör därför tolkas som "den kropp som förvärvats genom karma". Kungen frågar alltså inte vad själva kroppen har varit sysselsatt med, utan vad de som följer den materiella existensen, det vill säga hela skaran av lägre element inom människan genom vilka hon är bunden vid det fysiska livet, och vad de som följer Pandu, eller hela uppsättningen av andliga förmögenheter - har utfört på denna heliga slätt.

Härav följer alltså att den uppräknings av generaler och befälhavare som premiärministern ger sig in på i sitt svar till kungen måste vara en uppräknings av människans alla lägre och högre egenskaper. Denna uppräknings innehåller nycklar till krafter i vårt väsen som man i Västerlandet bara dunkelt anar eller innefattar i så svävande benämningar som hjärna och sinne. Vi ser att dessa generaler får sina behöriga platser på ömse sidor. Vi ser

också att de har fått sig tilldelade olika slags bestämda vapen, som i många fall är svingade eller visas under de inledande manövrerna så att vår uppmärksamhet kan dras till dem.

* * *

Hälsad vare Krishna! hängivelsens herre, religionens gud, den aldrig sviktande hjälpen till dem som tror på honom!

Vi har nu funnit att dikten ingalunda vanpryds av denna skildring av en sammandrabbning som börjar för att sedan avbrytas medan de båda huvudpersonerna drar sig tillbaka till sin stridsvagn för att överlägga. Beskrivningen av styrkorna och av Arjunas första reaktion vid sin mönstring visar oss att vi nu skall få lära oss av Krishna vad som är människans plikt i hennes kamp mot alla de krafter och böjelser som hör till hennes natur. I stället för att skämma dikten är stridsskildringen en nödvändig och värdefull del av den. Vi finner att striden måste utkämpas av varje människa, vare sig hon lever i Indien eller inte, ty den rasar på vår kropps heliga fält. Var och en av oss är alltså Arjuna.

På sanskrit heter första kapitlet "Arjuna-Vishada", vilket betyder "Arjunas förtvivlan och modfällighet". Några har kallat det "Mönstring av stridskrafter", men även om det verkligen är fråga om en mönstring av härar ger detta inte den avsedda väsentliga meningen. Det är resultatet av mönstringen som vi skall begrunda, och resultatet för Arjuna, som är den mest intresserade - den som under hela diktens gång framställer de egentliga frågorna och tar lärdom av svaren - är modfällighet.

Det är orsaken till denna modfällighet som skall utforskas.

Full av iver och beslutsamhet och utan tanke på följderna vare sig för sig själv eller andra som kan bli indragna, började Arjuna striden efter att ha valt Krishna till sin körsven. Härarna står uppställda i slagordning, och han kör ut för att mönstra dem. Genast ser han att mot honom står släktingar av alla slag, som i sin tur bereder sig att förgöra andra, sina släktingar, vänner och bekanta, liksom också Arjunas, vilka befinner sig på hans sida. Han vänder sig till Krishna och säger att han inte kan inlåta sig på en sådan strid, att han ser endast onda förebud och att, även om motståndarna i sin okunnighet är beredda att strida med sådana fruktansvärda följder i sikte, kan inte han göra det utan måste ge upp kampen innan den har börjat. Varpå:

Arjuna, vars hjärta var fyllt av sorg, lät båge och pilar falla och satte sig ner i sin vagn.

Var och en som studerar ockultism, teosofi eller sann religion - vilket allt är samma sak - kommer att gå igenom Arjunas erfarenheter. Intagen av skönheten i detta studium eller något annat inslag däri som tjuvar en, griper man sig an studiet och upptäcker snart att man sätter i rörelse två olika slags krafter. Den ena består av alla ens vänner och släktingar som inte ser på livet på samma sätt utan helt går upp i den "bestående ordningen" och tycker att man är en dåre som kan ägna någon uppmärksamhet åt något annat. De flesta av ens bekanta och dem man kommer i beröring med uppreser sig instinktivt mot den som på så sätt inleder ett korståg, vilket börjar med de egna dårskaperna och misstagen men måste sluta med ett fördömande av deras, om så bara genom exemplets makt. De andra motståndarna är långt svårare att bemöta, därför att de har sitt läger och verkningsfält på det astrala och andra dolda plan. De är alla ens lägre böjelser och förmögenheter som fram till denna stund bara har stått i det materiella livets tjänst. Blott och bart i kraft av den moraliska tyngdlagen flyr de över till andra sidan, där de bistår ens levande vänner och fränder i deras fördömanden. De har större förmåga än någonting annat att framkalla modfällighet. I dikten syftar detta på de ord som Arjuna riktar till Krishna:

Jag kan inte stå upprätt, ty min tanke svindlar och jag ser onda tecken på alla håll.

Alla bringas vi till detta studium genom vår egen begäran, riktad till vårt högre jag, som är Krishna. Arjuna bad Krishna att bli hans körsven och att föra fram honom mellan de båda arméerna. Det spelar ingen roll om han nu är fullt medveten om att ha framställt denna begäran, eller om den framställdes i ett tidigare liv. *Den har framställts och måste uppfyllas när tiden är inne.* Somliga av oss har framställt denna begäran många gånger förut, under tidigare inkarnationer i andra kroppar och andra länder. Andra åter framställer sin begäran nu. Men för dem som sporras till kraftiga ansträngningar och längtar efter sanningen och som strävar efter förening med Gud, är det mer än troligt att så skett för mycket länge sedan. Krishna, körsvennen för denna kropp med dess hästar - vilka symboliserar själen - kör nu fram vår stridsvagn, så att vi med vårt högre Jag och alla de böjelser

som därmed är förbundna befinner oss på ena sidan, med alla de lägre (men därför inte nödvändigtvis dåliga) krafterna på den andra. Lärjungen kanske står där med lätt hjärta inför skaran av vänner och fränder, då han antagligen gått igenom denna erfarenhet i andra liv och nu är stålsatt, men han är inte stålsatt mot den första mörka skuggan av förtvivlan och misslyckande som faller över honom. Varje elemental som han har stimulerat genom onda tankar slungar nu mot honom denna ingivelse.

"Det tjänar ingenting till, jag kan inte segra och även om jag så gjorde, skulle vinsten helt utebli. Jag kan inte skönja något stort eller varaktigt resultat ty allt, allt är förgängligt."

Denna fasansfulla känsla måste förvisso infinna sig i varje enskilt fall, och det är lika bra att vi är förberedda. Vi kan inte alltid leva på himmelska känslorvall. Morgonrodnadens rosenskimmer sträcker sig inte jorden runt, det skingrar blott mörkret. Låt oss vara förberedda på denna känsla, inte bara i första stadiet utan under hela vår vandring mot det heliga målet. Den kommer nämligen vid varje uppehåll, vid det korta uppehållet för varje nytt andetag, för varje nytt steg, för varje övergång till ett annat tillstånd.

Och här gör vi klokt i att slå upp diktens artonde och sista kapitel och läsa dessa ord av livets odödlige mästare:

Och om du av självupptagenhet säger "jag vill inte kämpa", skall ett sådant beslut visa sig vara fåfängt, ty din natures principer kommer att tvinga dig till insats. Bunden vid dina plikter genom all din förflutna karma kommer du, o Kuntis son, att ofrivilligt, av nödvändighet, göra det du i din förblindelse inte vill.

Här använder Krishna samma argument för striden som Arjuna hade använt mot ett återupptagande av den. I det berörda kapitlet upprepar Arjuna det gamla brahminska lagbudet riktat mot dem som bryter mot "kastens och stammens eviga institutioner". Han säger nämligen att straffet är en vistelse i helvetet, ty när kasten och stammen är förstörda berövas förfädren de sedvanliga offren av kakor och vatten.⁴ Detta har till följd att de faller ner från himlen och hela stammen går förlorad. Men Krishna påvisar, som nyss nämndes, att varje människa helt naturligt genom sina kroppsliga böjelser drivs att utföra de handlingar som hör till hennes speciella karma, och att kroppen med sina böjelser bara är manifestationen av vad den inre människan är, nämligen ett resultat av alla hennes tidigare tankar ända fram till denna inkarnation. Hon tvingas alltså av naturens lag - som är hennes egen - att födas just där hon kan få den erfarenhet hon behöver. Och Arjuna som är krigare är tvingad att strida, vare sig han vill eller inte.

4. Här syftar Arjuna på den urgamla seden att sonen eller ättlingarna vid bestämda tider offerar begravningskakor och vatten åt den döde. Seden kallas "Sradha och Pinda" - en av hinduernas s k vidskepelse.

Jag har alltid allvarligt frågat mig om den "frihet från vidskepelse" som 1800-talets västerländska civilisation skryter med är något odelat gott eller bevis på verkliga framsteg. Alla sådana gamla former har sopats bort, och med dem nästan varje spår av sann religiös känsla, och kvar finns endast en outsläcklig törst efter pengar och makt. Okunnig som man är om de verkliga skälen bakom dessa former påstår man nu att de inte betyder någonting alls. Men inom den katolska kyrkan lever de fortfarande kvar och man tror i viss mån på dem, vilket framgår av själamässorna. Dessa mässor skulle förvisso inte hållas om man inte ansåg att de hade någon inverkan på tillståndet hos dem för vilka de äger rum.

Fastän betydligt förvrängda och förvanskade är det bara inom denna kyrka som dessa gamla bruk har bibehållits. "Sradha och Pinda" är nu försummade, därför att varken människans inre konstitution eller makrokosmos beskaffenhet uppfattas på ett sådant sätt att denna ceremoni skulle göra någon som helst nytta.

I ett annat kapitel berörs kastväsendet närmare och där får vi tillfälle att syssla med detta ämne mer i detalj.

Underlaget eller stödet för hela kosmos är som vi tidigare förklarat den "överskuggande anden". Och alla livets olika växlingar, vare sig de är av materiell natur eller bara hänför sig till sinnestillstånd, är förnimbara därför att den inneboende, överskuggande anden är oföränderlig. Om det inte vore så skulle vi inte ha något minne. Vi skulle då gräva ner oss i varje timad händelse och inte kunna komma ihåg någonting, dvs vi skulle inte uppfatta några förändringar. Det måste därför inom oss finnas något evigt bestående som, i sig självt oföränderligt, bevittnar och iakttar varje inträffad förändring. Den objektiva verkligheten och alla tillstånd hos det som Västerlandets filosofer kallar "medvetande" är resultatet av förändringar. För att vi skall kunna iaktta någonting eller få kännedom om det, måste nämligen en förändring, partiell eller total, äga rum från ett tidigare tillstånd. Den som förnimmar dessa förändringar är den inre människan - Arjuna-Krishna.

Detta leder oss till övertygelsen att det måste finnas en universell överskuggande ande, som både skapar och iakttar hela denna samling besjälade och obesjälade ting. Krishnas filosofi lär att denna ande, en benämning som jag emellertid endast använder som diskussionsterm, till en början förblev i ett tillstånd av vila utan yttre form, därför att det ännu inte fanns någon förändring. Men efter beslutet att skapa eller snarare att emanera universum, formade DET en bild av vad som skulle bli, och detta var genast en förändring som frivilligt kom till stånd i den hittills helt oförändrade anden. Sedan utvidgades gradvis denna gudomliga idé och framträdde i objektivitet, medan den överskuggande anden till sitt innersta väsen förblev oförändrad och iakttagare av sin egen utvecklade idé. Denna förändringar utgör den synliga (och osynliga) naturen. Dess innersta väsen differentierar sig ständigt i olika riktningar, och blir den odödliga delen av varje människa - den Krishna som talar till Arjuna. Eftersom den kommer likt en gnista från centralelden får den del av dess natur, det vill säga egenskapen att vara oföränderlig. Den påtar sig själv - som ett hölje så att säga - den mänskliga kroppen⁵ och på så sätt blir den i stånd att iaktta alla de förändringar som försiggår kring denna kropp, fastän den själv är oförändrad.

5. Den är naturligtvis inneboende även i hela den övriga naturen.

Detta *Jag* måste uppfattas som någonting inom oss, det måste begrundas och i möjligaste mån begripas, om vi skall kunna vinna någon sann kunskap.

Vi har alltså nu hastigt och kanske på ett ofullständigt sätt kommit att betrakta Arjuna som en sammanfattning av alla dessa generaler och hjältar som uppräknas i detta kapitel, och vilka, som sagt, utgörs av de skilda krafter, begär och egenskaper som ingår i de västerländska begreppen hjärna och medvetande.

Moderna fysiker och psykologer har ännu bara skrapat på ytan av det som de har till uppgift att utforska. De fysiska vetenskaperna håller sig obestriddligen till erfarenhetsrön och känner endast till utanverken av naturens lagar, och vår psykologi är i ett ännu bedrövligare tillstånd. Denna har mindre utsikter att nå fram till sanningen än de fysiska vetenskaperna. De som idkar dessa vetenskaper bevisar nämligen gradvis förekomsten av naturlagar genom att noggrant undersöka fakta som man lätt kan iaktta. Psykologin däremot fordrar en annan forskningsmetod än den naturvetenskapliga eller någon annan nu tillämpad metod.

Det skulle för närvarande inte löna sig att räkna upp de ariska benämningarna på alla de s k höljen som omsluter själen, därför att vi ännu inte har tillägnat oss de nödvändiga idéerna och begreppen. Vad skulle det tjäna till att säga att vissa intryck hör till *Anandamaya-höljet*. Men ett sådant hölje existerar, vare sig man kallar det så eller ger det en annan benämning. Vi kan emellertid föreställa oss att själen, för att till slut nå fram till det objektiva planet där den gör sina erfarenheter, ikläder sig själv olika höljen, det ena efter det andra, där varje hölje har sina speciella egenskaper och funktioner. Den rent fysiska hjärnan betraktas sålunda bara som det materiella organ som först kommer till användning för den verkliga iakttagaren när han mottar och överför idéer och förnimmelser, och på samma sätt är det med de andra organen: de är bara de särskilda punkter till vilka den verkliga människan koncentrerar sin kraft för att kunna erfara naturens förändringar på det speciella området.

Vem är det som lider av denna modfällhet?

Det är vår falska personlighet, till skillnad från Krishna - det högre jaget - som trycks ner av det omedelbara motståndet från hela den lägre delen av vår natur och från dem som står oss närmast, så snart vi börjar föra dem bort från alla gamla vanor och ställer dem inför ett nytt sätt att tänka.

Ty när Arjuna sjönk ner på sätet i denna vagn, som är hans kropp, föll han tillbaka på sin egen natur och fann i den de element som leder till sökande och mod, liksom också de tidigare element som leder till nedslagenhet, vilka framträder först därför att de ligger närmare till för den naturliga människan. Förtröstan och dragning mot vår egen inre natur i stunder av mörker får med visshet ett gensvar från Krishna, den inre ledaren.

Modfällhetens första följder är att vi fylls av känslan att den strid som vi har inbjudit till inte bör fullföljas och att vi då nästan överväldigas av lusten att ge upp. Somliga ger också upp för att börja den på nytt i ett kommande liv, medan andra likt Arjuna lyssnar på Krishnas röst och tappert kämpar den till slut.

Så lyder i Upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det första kapitlet, som kallas Arjunas modfällhet.

Hälsad vare stridernas gud, körsvennen, han som rätt uppställer styrkorna, han som för oss till seger! Endast med honom är framgången viss, må han leda oss dit där det aldrig döende ljuset lyser: AUM!

Lovad vare Krishnas oförskräckthet! Må den vara med oss i striden och stärka våra hjärtan så att de inte sviktar i den dystra natt som följer i dagens spår!

* * *

Den första klyftan

Det första kapitlet är avslutat. I ett avseende är *Bhagavad-Gita* en personlig bok. Den är ämnad för varje människa, och det är på det sättet vi har betraktat den hittills. Somliga har kallat den dunkel och andra en bok som bara sysslar med naturens grundprinciper, med de stora frågorna om världarnas uppkomst, med svåra och förbryllande frågor om den första orsaken. Andra åter betraktar den som motsägelsefull och diffus. Men denna första scen i den stora dialogen är enkel och klar. Den innehåller vapenlarmet, trupprörelserna och uppställningen av styrkorna med deras anförare. Ingen behöver känna någon tvekan nu, ty vi står ansikte mot ansikte med oss själva. Den svage eller den som inte söker sanningen vart den än leder gör bäst i att slå igen boken här. Kan han inte fortsätta läsningen i den bestämda föresatsen att tillämpa den på sig själv har han ingen som helst glädje av den. Han må säga att han skall läsa den med tanke på vad den kan synas innehålla, men om han så läser till tidens ände utan att fästa tillbörligt avseende vid denna första lärdom, blir den kunskap han vinner senare ingen riktig kunskap. Den är i sanning boken om det stora mysteriet, men det problemet har aldrig blivit löst *för* någon, det måste ställas och lösas *av* var och en *för sig själv*.

Utän tvivel var det anledningen till att Vyasa, som dikten tillskrivs, lät den börja med denna konflikt i vilken huvudpersonerna är Arjuna och Krishna. Det hade varit lättare att dessförinnan låta dem slå sig ner till ett filosofiskt samtal för att diskutera skälen för och emot en strid och sedan, när det var gjort, visa oss hur Arjuna, uppmuntrad och rustad, gav sig ut i striden viss om seger därför att han använt så mycket tid till att skingra sina tvivel. Men i stället skildrar Vyasa den impulsiva Arjuna störtande sig in i striden innan han ens gjort klart för sig vilka det är han skall strida mot.

Det framgår inte av *Bhagavad-Gita* att Krishna, som i själva verket var fallet, hade förmått Arjuna att börja kriget för att återta sitt kungarike. Samtidigt som Krishna eggade honom till det, teg han visligen med det som Arjuna kommer underfund med första dagen, nämligen att det är alla dessa vänner, släktingar och lärare han måste vända sig mot. Det var en klok förtegenhet. Om vi till fullo förstod den oerhörda styrkan hos våra lidelser och olika böjelser, skulle de flesta av oss ge upp kampen i förväg, ty ingenting skulle kunna få oss att tro att någon kraft inom oss skulle hålla stånd mot en sådan övermakt. För oss ligger alltså eggelsen till kamp inte så mycket i de samtal vi nu för med Krishna, utan i de impulser som gång på gång överförs från inkarnation till inkarnation.

Vi antar utmaningen gång på gång, åter och åter, i liv efter liv, erfarenhet efter erfarenhet, aldrig riktigt besegrade om vi alltid ser på Krishna - vårt högre jag. Det finner vi också i berättelsen om Arjuna. Ty i en senare bok, kallad *Anugita*, finns en skildring av hur hjälten tillsammans med Krishna vandrar genom mayas palats. Striden är över för tillfället, och Arjuna talar om för sin vän att han egentligen har glömt mycket av vad denne sade honom (i *Bhagavad-Gita*) och ber honom kortfattat upprepa det. Den store krigaren villfar hans bön.

Mayas palats är denna illusoriska kropp, uppbyggd omkring oss av begären. Under vårt senaste liv fick vi alla de råd som meddelas i denna dikt, och när vi i dag går genom palatset, som ibland tycks så vackert, kommer då och då minnen till oss från det förflutna. Ibland tar vi modigt upp kampen, och om vi rätt har lyssnat till vår ledare skall vi förvisso förmå oss att äntligen föra kampen till dess slut.

Mot slutet av detta första kapitel har vi nått fram till den *första klyftan*. Den är inte den stora klyftan, även om den enligt vår erfarenhet kan tyckas vara den största. Vi står nu ansikte mot ansikte med vår förtvivlan och dess följeslagare - vårt tvivel. Många teosofiska lärjungar har såvitt vi kan se nått denna punkt, det gör alla sanna lärjungar. Likt småbarn som för första gången vågar vika från föräldrarnas sida skräms vi av det som tycks oss nytt, kastar våra vapen och försöker fly undan. Men för den som beträtt teosofins väg ges ingen återvändo:

Ty klyftan är bakom oss.

Det finns i naturen en lag som verkar inom livets alla områden, moraliska eller fysiska, och som ibland skulle kunna kallas vågrörelsens, ibland hämmandets, lag. Vid andra tillfällen manifesterar sig denna lag än som vibrationer, än som attraktion och repulsion. Alla dessa förändringar är emellertid endast skenbara därför att de i grunden är uttryck för en och samma lag. Inom växtvärlden kommer denna lag saven att stiga upp i trädet, men hindrar den från att återvända samma väg. I vårt eget blodomlopp finner vi hur blodet pumpas fram från hjärtat och att naturen har inrättat små klaffar som hindrar det från att återvända till hjärtat samma väg. Inom medicinen och anatomin har man inte fullt klart för sig vad det är som driver fram blodet genom dessa klaffar, om det är en impuls bakifrån förmedlad av hjärtat eller ett tryck från den yttre atmosfären, som så att säga sakta kramar fram blodet genom ådrorna. Men ockultisten stannar inte vid dessa empiriska slutledningar. Han går med ens till pudelns kärna och förklarar att impulsen *kommer* från hjärtat och att detta organ får sin impuls från det stora astrala hjärtat eller akasa, som enligt alla mystiker har en dubbel rörelse, eller alternerande vibration - naturens systole och diastole.

I den bemärkelsen representerar klaffen i blodomloppet den klyfta bakom oss, över vilken vi inte kan komma tillbaka. Vi befinner oss i det stora allmänna omloppet och vi drivs med eller mot vår vilja att följa dess impuls framåt.

Modfärdheten hos Arjuna motsvarar också det som i *Ljus på vägen* kallas för tystnaden efter stormen. I tropiska länder är denna tystnad mycket påtaglig. När stormen rasat ut inträder en stillhet då marken och träden för ögonblicket tycks ha upphört med sina vardagliga, mångfaldiga ljud. De lyder den allmänna lagen och inträder i ett skede av inre återhämtning.

I den astrala världen förhåller det sig på samma sätt. När man för första gången kommer in där, omges man av en stor tystnad under vilken den själ som äger självbehärskning införlivas med sin omgivning och vänjer sig vid den. Själen säger ingenting utan väntar lugnt tills den har kommit i samklang med det plan där den befinner sig. När detta skett har den vunnit verklig talförmåga, och kan göra sig förstådd och själv förstå. Men den själ som saknar självbehärskning rusar in på detta astrala plan i ett förvirrat tillstånd och skyndar sig att tala innan den förmår göra detta på ett begripligt sätt, med den påföljd att den inte kan göra sig förstådd. Samtidigt ökar den sin egen förvirring och minskar sina utsikter att snart kunna förstå. Människor dras till det astrala planet. De hör talas om dess under och märkvärdigheter, och som barn med nya leksaker i sikte söker de otåligt få grepp om det. De vill inte lära sig dess filosofi därför att den förefaller dem torr och svår, utan kastar sig blint i detta astrala hav och sedan "simmrar de i det och tumlar om liksom en pojke i en simbassäng" som Murdhna Joti uttryckte saken i en tidigare artikel i "The Path".

Men den allvarlige forskaren och sanne lärjungen tar saken mera på allvar. Han har svurit att nå sanningen till varje pris, villig att vandra varthän den leder - om det så vore till döden.

När nu Krishna fört Arjuna till den plats där striden har börjat på allvar och varifrån ingen återvändo finns, börjar han berätta för sin älskade lärjunge och vän vilken filosofi som ligger bakom allt detta och utan vilken ingen framgång kan vinnas.

Vi bör här observera att när Arjuna lade ner sin båge och sina pilar, hade striden med kastvapnen redan börjat. Vi kan inte säga att de stridande makterna när den filosofiska dialogen inleddes slöt vapenvila tills de båda mäktiga hjältarna skulle ge stridssignal. Det finns nämligen ingenstans någon vers som stöder ett sådant antagande. Vi kan också läsa i angränsande avsnitt av Mahabharata att alla stridsredskap hade förts fram till fältet och att fienden inte ämnade dra sig tillbaka, vad än Arjuna företog sig. Det har sin djupa innebörd, vilket även återspeglar sig i talet om den stora klyfta som Pandus son såg bakom sig och som också var och en av oss ser.

Vi beträder nu ockultismens stora väg som är handlingens väg, medvetet inställda på den slutliga segern. Denna sinnesinställning sätter omedelbart alla delar av vår varelse i livlig verksamhet, där sinsemellan motstridiga tendenser i vår natur avskiljer sig från varandra och ordnar sig på motsatta sidor. Detta skapar djup förtvivlan, ofta åtföljd av sinnesförvirring, och ökar än mer rädslan i vår modfärdighet. Vi kan då sjunka ner i vanmakt och förklara att vi vill fly till ödemarken - eller som fordom var sed i Europa, till ett kloster - för att undgå det som tycks vara en oroshärd. Men vi har framkallat en naturkraft, en ström av vibrationer, som *kommer att fortgå* hur vi än bär oss åt. Detta är innebörden av "utsändandet av pilar" även efter det att Arjuna sjunkit ner på bänken i stridsvagnen.

Vid denna tidpunkt i vårt liv måste vi *granska våra motiv och begär*.

Det har sagts i somliga teosofiska skrifter att man måste odla en "förandligad vilja". Eftersom termer och uttryckssätt är av största betydelse måste vi använda dem med varsamhet. I fråga om det inre livet representerar de nämligen antingen verkliga, lagbundna krafter eller gagnlösa och odugliga saker som endast leder till förvirring. Termen "förandligad vilja" leder till sådan förvirring därför att den saknar motsvarighet i verkligheten. Misstaget har sin grund i det förhållandet att man ständigt talar om "vilja" och "krafter" såsom nödvändiga för att framkalla fenomen och såsom eftersträvansvärda för lärjungen, vare sig han gör det öppet eller i tysthet, samtidigt som man förlorar den verkliga kraftkällan ur sikte. Det är mycket viktigt för oss att klart fatta detta. Om vi nämligen begår misstaget att tillägga *viljan* eller någon annan själsförmögenhet en verksamhet som den inte har, om vi hänför den till ett plan som den inte tillhör, avlägsnar vi oss med ens långt från den sanna kunskapen, ty all verksamhet på detta plan är begränsad till sinnesmedvetandet.

Den gamla hermetiska satsen lyder: "*Bakom viljan står begäret*", och detta är sant.

Viljan är en ren färglös kraft som träder i verksamhet genom *begäret*. Om begäret inte anger inriktningen är viljan passiv, och det som begäret utpekar går viljan att verkställa.

Men eftersom det hos tänkande varelser ständigt finns otaliga viljor i rörelse hit och dit i vår sfär, och dessa viljor nödvändigtvis alltid kommer att påverka varandra, uppstår frågan vad slags kunskap det är som visar hur man skall bruka viljan så att man undgår verkan av motstridiga viljor. Denna kunskap har gått förlorad för flertalet människor. Den manifesterar sig endast som en instinkt här och där i världen och som ett resultat av karma. Som exempel kan nämnas människor vars vilja tycks leda dem till framgång, såsom fallet var med Jay Gould och andra.

Dessutom är människor i allmänhet inte angelägna om att se resultat i samklang med naturens allmänna vilja, därför att de önskar än det ena än det andra till sin egen fördel. Verkan av deras önskan, hur stark den än må vara, blir då begränsad eller lika med noll, antingen genom brist på kunskap om sättet att motverka andras viljor, eller genom att stå i motsatsförhållande till naturens allmänna vilja utan att äga förmåga att kraftigt motverka även denna.

Därav följer att *människorna endast får en del av sina önskningar uppfyllda*, som vi ser i det dagliga livet.

Nästa fråga blir då huruvida en människa kan gå emot naturens allmänna vilja utan att förgås och om hon också är i stånd att med medveten ondska genomdriva sin vilja och få sin önskan uppfylld.

En sådan människa förmår allt detta, men kan inte undgå att förgås. Så kommer förvisso att ske, hur länge det än må dröja.

Hon kan förvärva en utomordentlig kunskap, som gör det möjligt för henne att under oändligt långa tidsperioder använda krafter för själviska ändamål, men till sist skall de försåtliga verkningarna av hennes motstånd mot den allmänna sanna viljan ge sig till känna och hon kommer att förgås för tid och evighet.

Detta faktum ligger till grund för myterna om världarnas undergång och om sådana strider som mellan Krishna och demoguden Ravana, och mellan Durga och demonerna.

Ty i förgångna tidsåldrar har människor fyllda av onda begär och i besittning av stor kunskap förökat sig i enorm utsträckning och hotat världens bestånd, och så skall ske även i kommande tider. Då kan den goda lagens kämpar inte längre lugnt verka för mänskligheten utan måste vidta kraftåtgärder, och då uppstår en strid där de svarta magikerna alltid förintar därför att de goda adepterna inte bara äger lika mycket kunskap som de onda, utan också får stor hjälp av naturens allmänna vilja, som de andra inte behärskar. Som en följd av detta är det oundvikligt att det goda alltid segrar. Denna hjälp är också varje sann lärjunges arvedel, en hjälp som han kan påkalla när han nått fram till och kommit över den första klyftan.

"Och när härlighetens store konung såg hjulets himmelska glans bestänkte han det med vatten och sade: Rulla fram hjulet, o Herre! Gå fram, o Herre, och övervinn!"

Kapitel 2

Hängivelse med tillämpning på spekulativa läror

Sanjaya:

Då Krishna såg honom så överväldigad av medömkan, med bedrövade, tårfyllda ögon och hjärtat tyngt av smärta, sade han till honom:

Krishna:

Varifrån kommer, Arjuna, denna nedstämdhet över dig i farans stund, så ovärdig den ädle? Den leder varken till himlen eller till ära, bringar bara skam och är tvärt emot pliktens bud. Ge inte efter så för omanlig vekhet, Arjuna, det anstår dig inte. Kasta av detta ömkliga missmod och res dig, du dina fienders gissel!

Arjuna:

Hur skall jag, du Madhus baneman, med mina pilar kunna gå till strids mot män som Bhishma och Drona, som mer än några andra är förtjänta av min vördnad? Det vore bättre för mig till och med att tigga mitt bröd här i världen än att dräpa läromästare som jag är skyldig en sådan djup respekt. Om jag förgjorde vänner som dessa, skulle jag ta del av ägodelar, rikedomar och glädjeämnen som var fläckade av deras blod. Och vi kan heller inte veta vad som är lyckligast: att vi besegrar dem eller att de besegrar oss. Ty de som står uppställda här, argt blickande mot oss, är Dhritarashtra's söner och folk. Om de dog för min hand vill jag inte längre leva. Hela mitt väsen är uppfyllt av medkänsla och fruktan för att handla fel, därför frågar jag dig: Vad är bäst? Säg mig det tydligt och klart! Jag är din lärjunge - upplys då mig, som står under din ledning, om vad som är min plikt. Ty min tanke är förvirrad av alla pliktens bud och jag ser inget som kan skingra den sorg som förlamar mina själsförmögenheter, om jag så vunne ett kungarike utan motstycke på jorden eller rent av herraväldet över himlens härskaror.

Sanjaya:

Sedan Arjuna hade talat så till Krishna, tystnade han med orden: "Jag skall inte strida, Govinda!" Leende riktade då Krishna dessa ord till fursten, som stod där modlös mellan de två härarna:

Krishna:

Du sörjer över dem som inte bör begråtas, därför att dina känslor är känslorna hos den som utlägger lagens bokstav. De som är visa i andliga ting sörjer varken döda eller levande. Den tid har aldrig funnits då jag själv inte var till, eller du, eller alla jordens furstar, ej heller skall vi någonsin upphöra att vara. Liksom Herren över denna dödliga gestalt i den upplever barndom, ungdom och ålderdom, skall han i framtida inkarnationer möta detsamma. Den som är befäst i denna tro oroas inte av något som kan hända. Kontakten med elementen ger hetta och köld, glädje och smärta, som kommer och går och är korta och föränderliga. Lär dig att uthärda dem, du son av Bharata. Ty den vise, som inte oroas av dem och för vilken smärta och glädje är ett och detsamma, är skickad för odödligheten. Det finns ingen tillvaro för det som inte är till, ej heller någon icke-tillvaro för det som är till. Den slutliga sanningen om dessa båda ting står klar för dem som skådar in i tingens väsen. Vet att Han genom vilken allt har blivit skapat är oförstörbar och att ingen kan bringa förödelse över DET som är outtömligt! Dessa ändliga kroppar, som omsluter själarna som bor i dem, sägs tillhöra Honom - den eviga, oförstörbara, obevisbara anden, som bor i kroppen. Besluta dig därför, Arjuna, för kampen! Den som tror att det är anden som dräper och den som tror att anden kan förstöras är båda lika vilseledda, ty anden varken dräper eller dräps. Den har inte blivit född, den dör inte, den har ingen början och inget slut. Den är uråldrig, beständig och evig och den dräps inte när dess dödliga gestalt förgörs. Hur kan den som tror att anden är oförstörbar, evig, outtömlig och utan födelse tro att den kan vare sig dräpa eller låta dräpa? Liksom en man kastar bort gamla kläder och tar på sig nya, så lämnar den som bor i kroppen sina gamla dödliga gestalter och ingår i andra som är nya. Vapen kan ej klyva den, elden ej förbränna den, vatten ej förstöra den, vinden inte torka ut den: den är evig, allt omspannande, beständig, orörlig. Därför skall du, när du vet att den är sådan, inte sörja. Men vare sig du tror att den evigt föds

och evigt varar eller att den dör med kroppen, har du ingen orsak till klagan. Döden är viss för allt som är fött och återfödelsen för alla dödliga, och över det som är oundvikligt anstår dig inte att sörja. Om varelsernas tillstånd före födelsen vet ingen, mellanskedet är uppenbart, men deras tillstånd efter döden kan inte utforskas. Vad finns att begråta i detta? Somliga ser den inneboende anden som ett under, medan andra talar om den och åter andra hör talas om den med förvåning, men ingen fattar den fast man kanske hört den beskrivas. Denna ande kan aldrig förgöras i den dödliga gestalt som den bor i. Därför är det dig ovärdigt att oroas för alla dessa dödliga. Fäst bara blicken vid de plikter som tillkommer din särskilda kast, och det anstår dig illa att vackla. För en krigare av kshatriyastammen¹ finns ingen högre plikt än den rättfärdiga kampen, och på din önskan står porten till himlen öppen för dig genom denna härliga strid som du inte själv har sökt och som bara av ödet gynnade krigare får gå till. Men om du inte vill utkämpa striden i enlighet med din kallelse, så sviker du din naturliga plikt och begår ett brott. Människorna skall tala om din vanära som omätlig, och för den som varit hedrad i världen är vanära värre än döden. Härarnas anförare skall tro att du har flytt fältet av rädsla, och till och med bland dem av vilka du är van att betraktas som ädel skall du framstå som föraktlig. Dina fiender skall använda ord om dig som inte bör uttalas, för att förringa ditt mod och din förmåga. Vad kan vara hemskare än detta? Blir du dödad, skall du nå himlen. Segrar du, blir jorden din belöning. Res dig därför, Kuntis son, i fast beslutsamhet att strida. Låt glädje och smärta, vinst och förlust, seger och nederlag vara dig ett och detsamma och bered dig för kampen. Ty så och endast så skall du ännu i handlingen vara fri från synd.

1. Kshatriya är den andra kasten i Indien, krigarkasten.

Vad som här har framställts för dig är sankhyaläran i dess spekulativa form. Hör nu vad som gäller för den praktiska hängivelsens lära, med hjälp av vilken du för alltid skall spränga karmas fjättrar och höja dig över dem, om du helt låter dig genomsyras av den. I detta yogasystem är ingen möda förförlad. Inte heller har det några menliga följder, och redan något litet av denna övning räddar från stor fara. På denna väg finns blott ett mål, och det är av orubblig beständig natur, men vittförgrenad är tron och oändliga är syftemålen för dem som inte följer den.

De okloka, som har sin glädje i vedaskrifternas stridsfrågor, som föredrar ett kortvarigt njutande av himlen framför ett evigt uppgående i den, förklarande att det inte finns någon annan lön - dessa okloka framför utsmyckade meningar i vilka de utlovar framtida födelser som belöning för handlingar i nuet och påbjuder många särskilda ceremonier vilka skall medföra förtjänst som leder till makt och njutning. Men de som förleds av de oklokas förkunnelse och eftertraktar rikedomar och njutningar äger ingen själens fasthet och har inte minsta grepp om meditationen. Vedaskrifternas ämne är de tre egenskapernas samfällade verkan. Håll dig fri från dessa egenskaper, Arjuna! Håll dig fri från "motsatsparen" och stå fast vid egenskapen *sattva*, håll dig fri från världslig oro och önskan att slå vakt om ägodelar, var inriktad på Jaget och inte styrd av tankens eller sinnenas föremål. Så mycket gott som det finns i en damm som flödar över åt alla håll, så mycket finns det i de vediska riterna för den brahman som inser sanningen.

Låt alltså motivet till handlingen ligga i handlingen själv och inte i utgången. Låt dig inte spurras till handlingar genom hoppet om belöning för dem, men låt inte heller ditt liv förflyta i överksamhet. Fasthållande vid yoga skall du, Dhananjaya², utföra din plikt, skjuta undan all önskan om fördelar för dig själv genom handlingen och med samma jämnmod se på utgången, vare sig den är bra eller dålig. Sinnesjämvikt är ett namn för yoga.

2. Dhananjaya - föraktare av rikedom.

Men att utföra handlingar är ändå långt underlägset den inre hängivelsen, du rikedomens föraktare. Sök alltså din fristad i denna inre hängivelse, som är kunskap, ty ömkliga och olyckliga är de vilkas impuls till handling ligger i tanken på belöning för den. Men den som med hjälp av yoga är andligen hängiven avfärdar i lika mån lyckade och misslyckade utfall, eftersom han står över dem. Yoga är färdighet i handlande. Sträva därför efter denna hängivelse. Ty de som så är förbundna med kunskapen och hängivna, de som har avstått från all belöning för sina handlingar, möter ingen återfödelse i detta liv och går till den eviga saliga boning som är fri från sjukdom och oberörd av bekymmer.

När ditt hjärta har arbetat sig igenom villfarelsens snaror, skall du nå likgiltighet för de läror som redan har förkunnats och de som ännu kommer att förkunnas. När ditt sinne väl har befriats från vedaskrifterna och du är orubbligt befäst i kontemplation, skall du nå fram till hängivelsen.

Arjuna:

Hur skall han beskrivas, Kesava³, den vise och hängivne som är inriktad på kontemplation och befast i den andliga kunskapen? Vad kan en sådan vis förklara? Var kan han bo? Rör han sig och handlar som andra män?

3. Kesava - den vars strålar manifesterar sig som allvetenhet - ett namn på Krishna.

Krishna:

En man sägs vara befast i den andliga kunskapen när han avfärdar varje begär som tränger in i hans hjärta och av sig själv är lycklig och nöjd i jaget genom Jaget. Hans sinne rubbas inte i motgång, han är lycklig och nöjd i framgången, och han är främmande för oro, fruktan och vrede. En sådan man kallas en muni⁴. När han under alla förhållanden möter en utgång, gynnsam eller ogynnsam, med en sinnesro som inte har rum för gillande eller ogillande, är hans vishet grundmurad och han varken gläder sig när han har mött gott eller blir nedslagen när han har mött ont. Han är befast i andlig kunskap när han som sköldpaddan kan dra in alla sina sinnen och avhålla dem från deras invanda ändamål. Den hungrige förlorar ur sikte alla andra föremål än tillfredsställandet av sin matlust, och när han har blivit förtrogen med den Högste förlorar han all smak för föremål av vad slag det vara må. De stormiga sinnena och organen rycker med sig också den vises hjärta, hans som strävar efter fullkomning. Må han därför tygla alla dessa och förbli hängiven, vilande i mig, sitt sanna jag, ty den som behärskar sina sinnen och organ äger andlig insikt.

4. Muni - en vis.

Den som lyssnar till sinnenas lockelser blir deras fånge. Ur detta beroende skapas lidelse, av lidelsen kommer vrede, av vreden villfarelse, av villfarelsen förlust av minnet, av minnesförlusten omdömeslöshet och av omdömeslösheten förlusten av allt! Men den som, fri från lust och olust inför föremålen, erfar dem genom sinnena och organen, med hjärtat underordnat viljan, han når fram till tankens ro. Och när detta tillstånd har uppnåtts, skall därur snart komma befrielsen från alla bekymmer. Och när hans själ så vunnit frid med blott ett mål för ögonen, då strömmar vishet in från alla håll. Den som har oro i sin själ saknar vishet och kraft till inre samling, den som inte har för vana att blicka in i sig själv, uppnår ingen frid. Och hur skulle en människa utan frid i sin själ kunna känna sig lycklig? När själen, likt ett skepp på upprört hav, låter sig kastas hit och dit av stormande begär, flyr den andliga kunskapen bort. Därför finns, du med de starka armarna, den andliga insikten hos den vars sinnen hålls borta från sinnesföremålen. Det som är natt för de oupplysta är som dag för hans blick. Det som ter sig som dag känner han som natt, okunnighetens natt. Sådan är den självbehärskande vise!

Den, vars begär tränger in i hans hjärta liksom vatten strömmar ut i det aldrig svällande passiva havet vilket, fast det alltid är fyllt, inte lämnar sin bädd, han uppnår lycka. Så inte den som vältrar sig i sina begär.

Den som har uppgett varje önskan, handlar utan åtrå, själviskhet eller högmod och betraktar sig själv varken som den handlande eller den som äger, han finner frid. Detta, Prithas son, är förtröstan på det Högsta Väsendet, och den som äger sådan går inte längre vilse. Sedan han nått fram till den går han, om han är befast i den i dödens stund, vidare till nirvana i den Högste.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det andra kapitlet, som kallas Hängivelse med tillämpning på spekulativa läror.

[Till Kapitel 3](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kommentarer till kapitel 2

Och nu brinner själens lampa under lotusen i hjärtat. Skyddad av gudarna, som där håller vakt, sprider den sina milda strålar i alla riktningar.

En mäktig ande svävar över *Bhagavad-Gitas* sidor. Den äger skönhetens fängslande makt, men genom sin kraft fyller den oss med larmet från härar som dras samman eller brusat av stora vatten. Den vädjar lika mycket till krigaren som till filosofen, genom att visa den ene det rättfärdiga i en lagenlig handling och den andre det lugn som tillkommer den som genom verksamhet nått fram till överksamhet. När Schlegel hade studerat dikten ägnade han den sin hyllning i följande ord:

Hos brahminerna betraktas vördnaden för mästarna som den heligaste av alla plikter. Därför vare först du, heligast bland profeter, du gudomens uttolkare, vad för namn bland dödliga du än bar, författare till denna dikt, genom vars orakelord sinnet hänrycks av outsäglig fröjd till höga, eviga, gudomliga läror - ja, därför vare först du hälsad, vid dina fötter skall jag alltid tillbedja.

Andra kapitlet börjar med undervisning i filosofi, men på ett sådant sätt att Arjuna leds steg för steg till slutet av dialogen, och ändå är redan de första anvisningarna från Krishna avfattade så att planens syfte och mål står klara från början.

Fastän filosofin förefaller de flesta människor torr, i synnerhet västerlänningar som står mitt uppe i sin sjudande och brusande nya men helt och hållet outvecklade civilisation, måste den ändå läras ut och förstås. Det har blivit på modet att avvisa grundliga studier och övningar och i stället ägna sig åt de snabba metoder som införts i Amerika. På många håll gäller känslösam godhet förmer än det lugn som vilar på en bred filosofisk grund, och på andra håll sätter man sökandet efter astrala fenomen eller odlandet av sinnesstyrka, med eller utan omdöme, i främsta rummet. Styrka utan kunskap och medlidsamma tårar utan förmåga till lugn - kort sagt, tro utan gärningar - kan inte rädda oss. Och detta är en av lärdomarna i andra kapitlet.

Forntidens visaste män inskräpte både genom symboler och skrifter den oeftergivliga nödvändigheten av att förvärva filosofisk kunskap, eftersom styrka eller speciella förmögenheter är meningslösa utan den. De greker och andra som upptecknade en del av de äldre egypternas visdom belyser detta. De sade:

att detta visades i symbolerna, som då Hermes framställs som en gammal och en ung man, varvid avsikten var att antyda att den som rätt vill tränga in i heliga ting bör vara både klok och stark - det ena utan det andra är nämligen otillräckligt. Och av samma skäl uppkom symbolen den stora sfinxen. Djuret betecknade styrkan och människan visdomen. Ty styrkan i avsaknad av visdomens vägledning överväldigas av dum bestörtning som leder till sammanblandning av allting, och för handlingen är förnuftet av intet värde när styrkan saknas.

Vare sig vår styrka gäller medkänsla eller astral synförmåga, kommer vi alltså att förvillas om vi brister i filosofisk kunskap.

Men för att inte bli missförstådd måste jag nu besvara den fråga som osökt kommer att ställas: "Vill du då fördöma medkänsla och kärlek och bara predika en kall filosofi?" Nej. Sympati och känsla är lika mycket delar av det stora hela som kunskap, men vetgiriga sökande vill ha reda på allt som ligger i deras väg. Medkänsla, välgörenhet och alla andra former av godhet berättigar oss till hjälp. Genom att utöva dessa dygder drar vi oundvikligen till oss de själar som äger kunskap och är beredda att hjälpa oss att också förvärva den. Men så länge vi blundar för filosofin och inte försöker nå fram till rätt urskillning, måste vi vandra genom många liv, mödosamt beträda mången tillvaros trampkvarn, innan vi slutligen drivs till att komma i besittning av de äkta frön till själslig verksamhet ur vilka den rätta urskillningens skörd kan bärgas.

Arjuna frågar Krishna:

Hela mitt väsen är uppfyllt av medkänsla och fruktan för att handla fel, därför frågar jag dig: Vad är bäst? Säg mig det tydligt och klart! Jag är din lärjunge - upplys då mig, som står under din ledning, om vad som är min plikt. Ty min tanke är förvirrad av alla pliktens bud och jag ser inget som kan skingra den sorg som förlamar mina själsförmögenheter, om jag så vunne ett kungarike utan motstycke på jorden eller rent av herraväldet över himlens härskaror.

Krishna, som nu är Arjunas guru - eller andlige lärare - lämnar ett svar som ej överträffas någonstans i dikten.

Han betonar där själens beständighet och evighetsnatur, den väg som själen har att vandra genom återfödelse till fullkomning, misstaget att tro oss verkligen göra något själva. Han påvisar hur alla plikter måste utföras av den som längtar efter frälsning. Jag har inget att tillägga till de ord som Herren, den välsignade, använder när han talar om själen. Han säger:

De som är visa i andliga ting sörjer varken döda eller levande. Den tid har aldrig funnits då jag själv inte var till, eller du, eller alla jordens furstar, ej heller skall vi någonsin upphöra att vara. Liksom herren över denna dödliga gestalt i den upplever barndom, ungdom och ålderdom, skall han i framtida inkarnationer möta detsamma. Den som är befäst i denna tro oroas inte av något som kan hända. Kontakten med elementen ger hetta och köld, glädje och smärta, som kommer och går och är korta och föränderliga. Lär dig att uthärda dem, du son av Bharata.¹ Ty den vise, som inte oroas av dem och för vilken smärta och glädje är ett och detsamma, är skickad för odödligheten. Det finns ingen tillvaro för det som inte är till, ej heller någon icke-tillvaro för det som är till. Den slutliga sanningen om dessa båda ting står klar för dem som skådar in i tingens väsen. Vet att Han genom vilken allt har blivit skapat är oförstörbar och att ingen kan bringa förödelse över DET som är outtömligt! Dessa ändliga kroppar, som omsluter själarna som bor i dem, sägs tillhöra Honom - den eviga, oförstörbara, obevisbara anden, som bor i kroppen. Besluta dig därför, Arjuna, för kampen! Den som tror att det är anden som dräper och den som tror att anden kan förstöras är båda lika vilseledda, ty anden varken dräper eller dräps. Den har inte blivit född, den dör inte, den har ingen början och inget slut. Den är uråldrig, beständig och evig och den dräps inte när dess dödliga gestalt förgörs. Hur kan den som tror att anden är oförstörbar, evig, outtömlig och utan födelse tro att den kan vare sig dräpa eller låta dräpa? Liksom en man kastar bort gamla kläder och tar på sig nya, så lämnar den som bor i kroppen sina gamla dödliga gestalter och ingår i andra som är nya. Vapen kan ej klyva den, elden ej förbränna den, vatten ej förstöra den, vinden inte torka ut den: den är evig, allt omspannande, beständig, orörlig. Därför skall du, när du vet att den är sådan, inte sörja.

1. I denna vers kallar Krishna Arjuna för både son till Kunti (sin mor) och Bharata (ättling till den mäktige Bharata). Han påminns om sitt jordiska ursprung när hänvisning sker till de element som skapar kroppsliga sinnesförmågor, och när han enträget uppmanas att uthärda dessa riktas hans uppmärksamhet mot en stor och mäktig andlig stamfader.

Detta är samma lära som återfinns i Isavasya-upanishaden: *Alla andliga väsens identitet och underkastelse*. Och med "andliga väsen" menas allt liv över det oorganiska, ty människan betraktas inte som materiell. Det finns bara ett liv, ett medvetande. Detta manifesterar sig i förnimmande varelser under ett otal olika förklädnader, och dessa skiftande former med sina medvetanden avspeglar en del av all-livet och framkallar därigenom i var och en en falsk föreställning om ett avskilt jag. En fortsatt tro på detta falska jag leder till fortsatt okunnighet och fördröjer sålunda frälsning. Början till en strävan att skingra denna falska tro är början till vägen. Att helt skingra denna vanföreställning är att uppnå yoga, eller förening med Gud. Att inträda på denna väg *går inte förrän man uppnått fullständig underkastelse*, ty som upanishaden och *Bhagavad-Gita* säger:

"Allt detta - vad det än är - som rör sig på jorden måste överlämnas åt Herren - Jaget. När du har uppgett allt detta, då kan du fröjdas."

Om detta är sant, hur nödvändigt är det då inte att begrunda filosofin för att kunna utplåna den falska tron! Och hur meningslöst är det inte att studera ockultism för enbart egen fördel! Du må veta allt om magnetiska strömmar och polariteter, allt om alla möjliga fenomen inom astralvärlden, men med kroppens död går all denna kunskap förlorad och lämnar bara kvar åt dig det mått av verkliga andliga framsteg som du till äventyrs har gjort. Men med underkastelse är allting möjligt. Denna ödelägger inte ditt liv och krossar inte heller några höga ideal. Futtiga ideal är det bäst att genast bli kvitt. Det kan se ut som om alla ideal har gått förlorade, men det blir bara den första verkan av detta steg.

Vi måste vara beredda att säga i varje ögonblick och under alla förhållanden, väntade som oväntade: "Detta är just vad jag i själva verket önskade." Ty bara de ideal kan upplösas som vilar på en lägre grundval än det högsta syftet eller inte överensstämmer med naturens (Guds) lag. Och eftersom vårt mål bör vara att uppnå det högsta tillståndet och att hjälpa alla andra förnimmande varelser att också göra det, måste vi vinnlägga oss om fullständig underkastelse under denna lag, vars uttryck och verkan kan ses i livets alla skiften och i vårt inre väsens ebb och flod. Allt vad rikedom, skönhet, konst eller nöje kan skänka är bara vattensamlingar längs vår väg där den går fram genom livets öken. Om vi inte söker dem bereder det oss intensiv glädje när vi finner dem, och vi kan använda dem till eget och andras bästa så länge lagen låter oss behålla dem, men när denna högre makt berövar oss dem måste vi säga: "Detta är just vad jag i själva verket önskade." Varje annan inställning är blindhet. Alla livets skiftande yttringar, vare sig de är olycksmättade eller fulla av ära och härlighet, är läromästare. Den som försmår deras lärdomar försummar tillfällena som gudarna sällan upprepar. Och det enda sättet att lära av dem är genom hjärtats underkastelse, ty när vi blir fullkomligt fattiga i hjärtat äger och disponerar vi med ens omätliga rikedomar. Krishna betonar sedan vikten av att samvetsgrant fullgöra den

naturliga plikten.²

2. Somliga lärjungar och en del kritiker har påstått att teosofin förespråkar att man skall överge familjen och världen, och lär att varken kunskap eller frälsning kan uppnås utan en löjlig askes som skulle rubba naturens ordning. Detta är fel.

Fäst bara blicken vid de plikter som tillkommer din särskilda kast, och det anstår dig illa att vackla. För en krigare av kshatriyastammen finns ingen högre plikt än den rättfärdiga kampen.

För att klarare förstå anledningen till Krishnas krav på att plikten skall fullgöras, måste vi komma ihåg att Arjuna vid stridens början "kastade båge och pil". Detta betydde i Indien att han då hade beslutat sig för att fly från de förhållanden som karma hade försatt honom i och bli asket, eller, enligt en tolkning som ofta föreslagits av västerländska forskare, att han ville komma bort från samhällsförhållanden som lade uppenbara hinder i vägen för andlig utveckling. Men Krishna påminner honom om hans börd inom kshatriya- eller krigarkasten och om den naturliga plikt som tillhör en kshatriya, nämligen att kriga. Arjunas naturliga kast kunde ha framställts som köpmannens, men så har inte skett, ty detta är handlingens bok och bara en krigare kan lämpligen symbolisera handlingen.³ Hans naturliga plikt kan alltså gälla för vilken människa som helst. Vi får inte dra oss undan vår karma. Genom att sky den skapar vi bara ny karma. Det enda rätta handlingssättet för oss är "att låta motivet till handlingen ligga i handlingen själv, aldrig i dess belöning, att inte spurras till handling endast i hopp om resultat, att inte heller ge efter för en benägenhet att vara överksam". Detta råd och uppmaningen att se den enda anden i alla ting och alla ting i den (13:e kap) utgör kärnan i Bhagavad-Gitas lära om den rätta inställningen hos dem som strävar efter frälsning.

3. Min uppfattning är att kshatriya-kasten är den förnämsta. Brahminerna har visserligen alltid blivit föremål för mer vördnad i sin egenskap av andliga lärare och sålunda representerande Brahmas *huvud*, men inom vissa ariska offerfester förekommer fall då kshatriyan har högre rang än brahminen. Den senare är snarare bevarare av den sanna läran. Men när tiden är mogen för "gudarna att nedstiga för att ånyo upprätta harmoni på jorden" framträder de alltid i krigarens gestalt. Osiris som uppfostrade och gav stadga åt egypterna var krigare, och den mystiske Melchisedek som välsignade Abraham var profet, präst och kung, dvs krigare. Dessutom kunde krigarkastens medlemmar undervisa i och föreläsa om vedaböckerna likaväl som strida. Brahminens enda uppgift däremot var lärarens och inte stridsmannens. Kshatriyan står därför som en länk mellan den verksamhet som tillhör Brahmas kropp och den lugna överksamheten hos Brahmas huvud.

Krishna hänsyftar på detta system som ett initiationssystem:

I detta yogasystem är ingen möda förspild. Inte heller har det några menliga följder, och redan något litet av denna övning räddar från stor fara.

Fastän det inte meddelas i tidningarna eller på olika sätt bjuds ut här och där, är detta system ursprunget till och kärnpunkten i alla initiationssystem. Det är urkällan till de mystiska rosenkreutzarnas lära. Dessa har upptagit *lotusblomman* som de förvandlat till en *ros*⁴, och alla övriga ockulta samfund med initiationer är bara bleka och ofullständiga kopior av detta enda sanna system. Till skillnad från dem har *det* aldrig blivit upplöst. Det är hemligt, ty eftersom det är grundat på naturen och bara verkliga hierofanter står i spetsen för det, kan ingen tränga in på dess enskilda områden utan att äga den rätta nyckeln. Och den nyckeln är i varje grad den *inträdessökande själv*. Inte förrän den sökande faktiskt har blivit tecknet och nyckeln kan han nå upp till graden ovanför. I sin helhet och i varje grad skyddar alltså systemet sig självt.

4. Det är troligt att *lotusblomman* utbyttes mot rosenkreutzarnas ros därför att man i Europa inte kände till lotusblomman, vilket däremot var fallet med rosen. När allt kommer omkring står rosen lotusblomman närmast. I Japan omfattar man läran om "lotusblomman i hjärtat". Enligt denna lära sägs hjärtat öppna sig liksom en lotusblomma med åtta kronblad om uppmärksamheten riktas på det, och i varje kronblad finns en kraft, medan alltings Herre befinner sig i mitten.

Eftersom detta sanna system i sig innesluter alla andra system är det det svåraste av dem alla, men då vi någon gång, i detta liv eller i en kommande tidsålder, är tvungna att inträda i denna *loge*, kan vi lika gärna göra försöket genast. Om detta skall vi tala i nästa avsnitt.

Jag sade nyss att det handlade om ett initiationssystem som är ursprunget till alla andra, vilka bara är exoteriska kopior eller förvrängningar av detta verkliga. För att klargöra min tanke vill jag påpeka att systemet inte är begränsat till Indien, men samtidigt är det sant att man i Västerlandet hittills varit så djupt engagerad i att tjäna

pengar och ägna sig åt ytliga nöjen att inga hierofanter ännu kommit att bosätta sig i Europa eller Amerika. Det ligger inte mycket i invändningen att om dessa adepter har sådana krafter som man tillskriver dem, så skulle de lätt kunna slå sig ner här och övervinna alla inflytelser från omvärlden. Om det vore nödvändigt att de befann sig här, kan det inte råda något tvivel om att de också skulle komma. Men eftersom allt som behöver uträttas, allt som är möjligt att utföra, måste ske genom de budbärare som sänds ut till varje land för att med adepternas hjälp så att säga bereda marken för dem som följer efter, vore det ett slöseri med kraft om hierofanterna infann sig personligen. Inte heller låter dessa budbärare sig avskräckas av den kritiska inställningen hos de personer som vill se tecken och ständigt förnekar att de som arbetar för saken får någon hjälp, eftersom de som ger denna hjälp inte framträder synligt. Man kan också utgå från att inte ens budbärarna själva ständigt mottar instruktioner som säger hur eller var de skall verka. De är män och kvinnor som äger en tro vilken bär dem genom en lång rad ansträngningar utan att de ser en skymt av dem som har sänt dem. Samtidigt händer det dock att somliga får klart för sig att de hela tiden får hjälp.

Tillsammans vi arbetar och för vidare vår arvedel och börda

vi fåtaliga jämställda från olika länder och tider.

Vi innesluter alla kontinenter och klasser och ger frihet åt alla religioner.

Vi är medkännande, iakttagande, och utgör för människorna en förenande länk.

Med tystnad möter vi tvister och påståenden och förkastar intetdera.

Vi hör vrålet och larmet, utsätts för splittringstendenser och misstänksamhet, liksom beskyllningar från alla håll.

Med tvärsäkra påståenden försöker de komma åt oss, min vän, men vi vandrar ändå obundna, fria över hela jorden

och reser allestädes kring tills vi gjort ett outplånligt intryck på tiden och dess olika skeden -

tills vi genomsyrat dessa tider och skeden, så att män och kvinnor för all framtid måtte visa sig broderliga och kärleksfulla.⁵

5. Walt Whitman, *Leaves of Grass*.

Detta förarbete liknar röjningsarbetet av Amerikas första nybyggare. Det är ännu knappast fråga om att bruka jorden, utan snarare om att röja undan träd och ogräs. Inte så att De Äldre inte förmår mer, utan därför att ogräs och träd måste undanskaffas innan de i egen person med framgång kan driva på utvecklingen.

När allt material är färdigt och klart, skall byggmästarna infinna sig.

Alla människor genomgår detta initiationssystem, och därför innefattar det också alla exoteriska samfund. Mycket ofta har de som är mästare i detta initiationssystem framträtt i dessa samfund, när de såg ett tillfälle att utså de frön som, fastän för en tid inkapslade i formalismens skal, var avsedda att bevaras för framtida bruk. Och eftersom människan måste ha hjälp i alla sina strider, har de bistått vid politiska förändringar så snart det funnits något hopp om en bättre tids gryning.⁶ Den stora massan är inte medvetet engagerad i det arbete som utförs av denna mäktiga och oövervinnerliga loge, men kommer att bli det vid någon tidpunkt under loppet av sin långa evolution. Och dock är dess mästare under dygnets alla timmar villiga och angelägna att möta dem som är klarsynta nog att se sin egen sanna bestämmelse och högsinta nog att verka för "det stora värnlösa barnet, mänskligheten".

6. En teosofisk författare har gjort gällande att dessa adepter tog verksam del i den amerikanska republikens tillkomst och att de antingen var närvarande i egen person eller genom ombud.

Vidare kan ingen av oss, i synnerhet ingen av dem som hört talas om vägen eller ockultismen eller mästarna, med säkerhet säga att han inte redan hör till dem som medvetet genomgått några initiationer. Vi kan redan vara initierade i en högre grad än våra nuvarande insikter skulle kunna ge vid handen, och håller kanske på att gå igenom ett nytt prov oss själva ovetande. Det är bäst för oss att utgå från att så är fallet, bara vi är måna om att avstå från all stolthet över de okända framsteg som vi har gjort. Har vi kommit fram till det, vet vi att det innevarande livet i sig självt är en ny initiation i vilken vi lyckas eller misslyckas allteftersom vi lär oss livets läxa. Jag vet att somliga kommer att dra sig för att anlägga detta synsätt, ty de vill att lagen skall följa de vägar som de själva utstakat. De vill ha sig förelagt ett tecken eller ett lösenord, ett dokument eller något underbart prov som de kan böja sig för på en viss tid och plats. Men så går det inte till, det vet alla sanna sökare. Om man inte förstår livets små händelser, om man ännu förmår tända vredens fackla eller blåsa upp begärens pyrande eld, kommer mästarna inte att erbjuda en någon bestämd tid eller tävlan. Dessa bestämda tider och större prov ges verkligen och måste i sin tur bemästras, men de tillhör den dag då man har byggt utvecklingens valv färdigt så när som på slutstenen - som man finner eller förlorar i det förelagda provet.

Fram till logens ingångsport går vägen som jag talat om tidigare, och till den vägen leder många stigar. Vi kan lika gärna försöka komma in på vägen i denna inkarnation som vänta till kommande liv. Det ligger mycken uppmuntran i Krishnas ord till Arjuna i andra kapitlet:

I detta yogasystem är ingen möda förspild. Inte heller har det några menliga följder, och redan något litet av denna övning räddar från stor fara.

Detta syftar på karmalagen. Inget framsteg som gjorts går någonsin förlorat. Även om vi dog i en stund då vårt liv inte var fläckfritt, skulle vår verkliga utvecklingsnivå inte sänkas, ty när vi återupptar en dödlig kropp i något senare liv här på jorden tar vi upp tråden just där vi släppte den. I ett senare kapitel (VI) säger Krishna att vi

kommer i kontakt med den kunskap som var vår i den förra kroppen, och från den stunden strävar vi flitigare mot fullkomning

Den uppmuntran som Krishna ger leder oss att begrunda vilken metod som erbjuds för att vi skall komma in på vägen. Vi finner den bestå i rätt kunskap om anden. Denna rätta kunskap meddelas i andra kapitlet.

Liksom alla upplysta vise framhåller den välsignade Herren i första rummet den högsta sanningen, och detta just i det kapitel där rätt handlande framhävs som vägen till befrielse. För att förklara sig ytterligare påpekar han misstag som är gemensamma för mänskligheten och vissa villfarelser som då, liksom nu, var allmänt rådande i Indien.

På denna väg finns blott ett mål, och det är av orubblig beständig natur, men vittförgrenad är tron och oändliga är syftemålen för dem som inte följer den.

De som så beskrivs behärskas av begär efter världsliga eller intellektuella förmåner, och eftersom begären är otaliga och även i stånd att frambringa otaliga andra begär, blir ingen koncentration möjlig. Detta gäller också för de metoder som tillämpas vid våra nuvarande vetenskapliga skolor, vilka hänger sig åt ett evigt sökande efter så kallade fakta utan att dessförinnan ha utgått från allmänna principer. Ett enda forskningsområde hos dem har ändlösa utgreningar som ingen människa skulle kunna omfatta under en livstid. Vidare heter det:

De okloka, som har sin glädje i vedaskrifternas stridsfrågor, som föredrar ett kortvarigt njutande av himlen framför ett evigt uppgående i den, förklarande att det inte finns någon annan lön - dessa okloka framför utsmyckade meningar i vilka de utlovar framtida födelser som belöning för handlingar i nuet och påbjuder många särskilda ceremonier vilka skall medföra förtjänst som leder till makt och njutning. Men de som förleds av de oklokas förkunnelse och eftertraktar rikedomar och njutningar äger ingen själens fasthet och har inte minsta grepp om meditationen.

Detta är lättare att förstå om man känner till några av de föreställningar angående offer och ceremonier som är utbredda i Indien. I Västerlandet har offrandet för längesedan kommit ur bruk eftersom det inte längre anses motiverat. I stället för Österns offer har Västerlandet omfattat en teori tillsammans med en obestämd morallag, vilken skall ge samma resultat som det hinduerna gör anspråk på, utom i ett avseende. Skillnaden ligger i reinkarnationsläran. Den kristne söker en evig belöning i himlen och vet ingenting om reinkarnation på jorden, medan hindun litar på en stundande fröjd i himlen - kallad *svarga* - och en fortsättning på jorden genom en lycklig återfödelse. De har särskilda ceremonier, vissa slags offer, botövningar, böner och handlingar, vilka skall leda till återfödelse på jorden i en kunglig familj eller med stora rikedomar eller i andra angenäma förhållanden, liksom till ett säkert inträde i himlen. Somliga ceremonier leder till ett glädjerikt tillstånd efter döden som varar i oberäkneliga tidsperioder.

Men inget av allt detta för oss till det högsta utan ger upphov till karma och villfarelse, och därför godkände inte Krishna detta för Arjunas del. Och hans varning är nyttig för teosofier som är lärjungar eller vill bli det. Det falska synsätt som Krishna varnar för har hos dem förvandlats till ett begär efter fenomen, eller till en önskan att utföra någon handling som skall skänka dem mahatmernas gunst, eller till en sjuklig fruktan att skapa dålig karma eller till ett lika markerat begär att förvärva god karma. De borde överge dessa inställningar och noga studera följande verser, samt försöka införliva deras innebörd med själva sitt väsen.

Vedaskrifternas ämne är de tre egenskapernas samfälliga verkan. Håll dig fri från dessa egenskaper, Arjuna! Håll dig fri från "motsatsparen" och stå fast vid egenskapen *sattva*, håll dig fri från världslig oro och önskan att slå vakt om ägodelar, var inriktad på Jaget och inte styrd av tankens eller sinnenas föremål. Så mycket gott som det finns i en damm som flödar över åt alla håll, så mycket finns det i de vediska riterna för den brahman som inser sanningen.

Låt alltså motivet till handlingen ligga i handlingen själv och inte i utgången. Låt dig inte spurras till handlingar genom hoppet om belöning för dem, men låt inte heller ditt liv förflyta i överksamhet. Fasthållande vid yoga skall du, Dhananjaya, utföra din plikt, skjuta undan all önskan om fördelar för dig själv genom handlingen och med samma jämnmod se på utgången, vare sig den är bra eller dålig. Sinnesjämvikt är ett namn för yoga.

Men att utföra handlingar är ändå långt underlägset den inre hängivelsen, du rikedomens föraktare. Sök alltså din fristad i denna inre hängivelse, som är kunskap, ty de ömkliga och olyckliga är de vilkas impuls till handling ligger i tanken på belöning för den. Men den som med hjälp av yoga är andligen hängiven avfärdar i lika mån lyckade och misslyckade utfall, eftersom han står över dem. Yoga är färdighet i handlande. Sträva därför efter denna hängivelse. Ty de som så är förbundna med kunskapen och hängivna, de som har avstått från all belöning för sina handlingar, möter ingen återfödelse i detta liv och går till den eviga saliga boning som är fri från sjukdom och oberörd av bekymmer.

När ditt hjärta har arbetat sig igenom villfarelsens snaror, skall du nå likgiltighet för de läror som redan har förkunnats och de som ännu kommer att förkunnas. När ditt sinne väl har befriats från vedaskrifterna och du är orubbligt befäst i kontemperation, skall du nå fram till hängivelsen.

Den föregående framställningen har med flit gjorts utförlig för att tjäna som inledning till ovanstående. De här citerade verserna utgör essensen av vad som kallas karma-yoga eller *koncentration och kontemperation under utförande av handling*. Detta är svårt, liksom det är svårt att komma in på vägen, och om vi önskar gå denna väg på rätt sätt måste vi veta vad vi skall göra som sanna vandrare. Krishna tycks mig här avgöra tvistefrågan om det är tro eller gärningar som skall frälsa oss. Enbart tro kan inte göra det, därför att det i varje trosakt finns något av handling. Och det torde förefalla omöjligt att förvärva sann tro utan att genast förvandla den till någon sorts handling som vår tro visar oss måste göras, så att säga som bevis. Å andra sidan kan ren handling inte leda till befrielse, eftersom handling eller karma framkallar ny karma. Vi måste därför sträva efter koncentration för att kunna utföra de handlingar som den Allvise förelägger oss, samtidigt som vi förblir oberörda av dem. Vi har ingenting med resultatet att göra, de kommer av sig själva och ligger bortom oss, de är redan åstadkomna vad oss beträffar. Men om vi utför en handling av inre övertygelse eller en rent kroppslig handling i hopp om något resultat - likgiltigt vilket - blir vi i samma mån fästade vid följderna och sålunda bundna av dem. Det spelar ingen roll om dessa konsekvenser är goda eller dåliga. Många tror nog att det är bra att vara fästad vid goda följder, eftersom det har varit den allmänna uppfattningen. Men detta är oklokt, eftersom det enda skälet till detta ligger i föreställningen att man därigenom är förmer än andra som är förhåxade av onda resultat och önskar se dem förverkligade. Denna tanke leder till avsöndring och avskildhet och står i motsats till den *identifiering*, utan vilkens förverkligande det inte kan finnas någon sann kunskap. Vi bör därför söka efterhärma gudomen, som, fastän verksam i de manifesterade världarna samtidigt är fri från alla följder. I den mån vi gör detta blir vi gudomen själv, ty när vi följer buden från guden inom oss offerar vi varje handling på hans altare och lämnar följderna åt honom.

Den hållning vi bör inta är alltså att utföra varje handling, stor eller liten, viktig eller oviktig, därför att det åligger oss att utföra den som verktyg åt viljan hos den gudom som är vårt Jag. Vi bör inte fråga oss om handlingen är till något gagn för guden inom oss⁷. Det är inte vår sak att fråga. Den handling som behagar denna gudom är den som utförs utan bundenhet vid följderna, medan den som inte behagar honom är den vilken vi gör i förhoppning om något resultat.

7. *Isvara*, Brahmans speciella manifestation i varje mänsklig varelse.

Detta tillvägagångssätt är det högsta, det som vi en dag måste och skall lära oss att tillämpa. Andra skrifter anbefaller andra metoder, men de är bara trappsteg som till slut skall föra oss till det förstnämnda. Det var därför jag sade: Låt oss beträda vägen så fort vi kan.

* * *

Vi håller fortfarande på med andra kapitlet. Om vårt syfte bara hade varit att ytligt granska dikten och visa i vad mån den överensstämmer med, skiljer sig ifrån eller sinsemellan förenar de olika filosofiska system som hyllas i Indien, skulle vi för längesedan ha kommit till slutet av boken. Men vi betraktar den i en av dess aspekter - den viktigaste för alla allvarliga lärjungar - den personliga inre syn som hjälper oss att vinna *moksha* eller frälsning. Med denna utgångspunkt kan vi uppskjuta behandlingen av diktens filosofiska samtal till ett senare tillfälle.

Låt oss ta upp några av de förhållningsregler som gavs i den nyss avslutade delen av andra kapitlet. Återstoden

av samtalet ägnas åt det svar som Krishna ger på Arjunas fråga angående kännetecknen hos den som har uppnått meditationsstadiet: hans utseende, hans beteende och hans konversation.

Krishna säger att "de tre vedaskrifternas ämne är de tre egenskapernas samfälliga verkan". Dessa tre egenskaper är *sattva*, *rajas* och *tamas* och behandlas var för sig i ett senare kapitel. *Sattva-guna*⁸ är en ren hög egenskap, motsatsen till *tamas-guna* som är mörker och likgiltighet. Ändå ges här det anmärkningsvärda rådet: "Håll dig fri från dessa tre egenskaper." Det är mycket märkligt att man inte tidigare slagit ned på detta och påvisat att Krishna ju därmed manar sin lärjunge att avstå från egenskapen godhet och sålunda direkt uppmuntrar till ondska, men eftersom detta omedelbart följs av uppmaningen att "vila i den eviga sanningen" har eventuella kritiker kanske avskräckts av den skenbara paradoxen. Det är uppenbart att orden "den eviga sanningen" syftar på ett högre slag av *sattva*. Sanskritordet *sattva* betyder sanning och är inte närmare begreppsbestämt när det upptas bland de tre egenskaperna, vilket innebär att lärjungen, då han frigör sig från denna vanliga *sattva*, har att ta sin tillflykt till dess eviga motsvarighet. Dessutom går uppmaningen inte ut på att man skall *avstå* från sanningen eller någon av de båda andra egenskaperna, utan att man skall hålla sig fri från det inflytande eller den bindning som varje slags egenskap utövar på det mänskliga jaget.

8. Egenskapen sanning eller renhet.

Det är svårt för ett högt väsen som Krishna att få den frågande att förstå dessa ämnen, och därför är det kanske nödvändigt att använda ett språk som alltid har två betydelser - men språket viker ständigt undan för oss när det övergår från den ena betydelsen till den andra. *Sattva* - sanning - måste uppfattas som uttryck för den högsta egenskap som en med de tre egenskaperna utrustad varelse äger, och ändå använder vi, när vi börjar tala om det högsta tänkbara tillstånd där attribut saknas, samma ord, bara med tillägget *evig*.

Kärnpunkten i Krishnas undervisning är att *bli hängiven*, eller som han säger: "Ge därför upp dig själv i hängivelse." Såsom tidigare sagts, beredde han väg för detta genom att visa hur vilseledande det är att följa till och med de speciella ceremonier och texter som lagts fram för folket i vedaskrifterna. Dessa ceremonier anses medföra belöningar antingen i himlen eller på jorden i nuvarande eller kommande liv. Vi kan lättare förstå vad Krishna menade om vi utgår från att han syftade på en lära som på den tiden med sitt belöningsystem exakt motsvarade den gammaldags kristna tron, vilken sade att man genom att följa Skriften tillförsäkrade sig lycka och framgång på jorden och evig sällhet tillsammans med de heliga i himlen. Detta förklarar han vara en bedräglig lära. Han förnekar inte att dessa belöningar följer på handlingarna, tvärtom förutsätter han att så kommer att ske. Men eftersom återfödelsens hjul är i ständig rullning och oundvikligen drar oss tillbaka till en dödlig kropp, blir vi ständigt gäckade och lyckas aldrig nå fram till Gud - vilket är målet för oss alla.

Himlen - såväl den kristnes som hinduns - är vad Buddha kallade ett ting eller tillstånd som har en början och kommer att få ett slut. Det kan förvisso räcka i eoner men skall ändå upphöra, och då måste den mödosamma uppgiften att vandra i världen - denna eller någon annan - ta vid på nytt. Därför sade Krishna att människorna vilseleddes av detta blomsterspråk med dess löften om ett oöverträffat sätt att nå himmelriket.

Utan tvivel finns det många lärjungar som, i tron på möjligheten att nå himlen, säger att de är beredda att ta risken av vad som kan hända när denna långa njutningsrika period är slut. Men de skulle aldrig våga ta dessa risker om de till fullo förstod deras innebörd. Ty riskerna är stora och otaliga. Många går inte att klarlägga, ty för att de skall kunna förstås måste man veta mer om sinnets makt och den verkliga innebörden av meditation. Men de vanligaste riskerna består i vad vi för närvarande grovt kan uttrycka med orden uppskjuten karma och ej utnyttjade frändskapsband och attraktioner.

Kraften hos dessa båda företeelser ligger i människans ytterst sammansatta natur. Den är så sammansatt att hon aldrig som en fullödig varelse kan tillhöra vare sig himlen eller något annat tillstånd, utom det som innebär förening med det gudomliga. Lärda teosofier talar om att människan ingår i devachan och att hon här på jorden lider eller njuter av karma, när i själva verket bara en liten del av henne befinner sig här eller där. När människan har levt sitt jordeliv till slut och ingått i devachan, står hennes innersta väsen tålmodigt väntande i all-livet på att hon skall återvända och avverka ytterligare karma. Det vill säga, i varje enskilt jordeliv upptar och avverkar människan i allmänhet så mycken karma som hennes fysiska instrument tillåter. En del av karmas makt ligger i "meditationens hemlighetsfulla kraft", som yttrar sig i enlighet med den särskilda fysiska kropp man har antagit. En människa kan alltså i det innevarande livet utföra "speciella ceremonier" och rätta sig efter texter och läror

och därmed vinna lön i himlen och ändå ha kvar en oförbrukad del av denna "meditationens hemlighetsfulla kraft", om vars karaktär hon saknar all kännedom. Risken är därför att denna oförbrukade del kan vara mycket dålig, och kanske händer det, när hon till slut återvänder från himlen, att hennes nästa kropp tillhandahåller det nödvändiga instrumentet för att denna mängd oförbrukad karma skall bringas i dagen, med påföljd att hennes nästa liv kan bli ett helvete.

När människan återföds på jorden når denna "hemlighetsfulla kraft" fram till otaliga attraktioner som har alstrats i andra inkarnationer och griper då tag om allt som kommer inom dess räckhåll. Andra varelser som människan en gång lärt känna inkarnerar samtidigt och väcker till liv frändskaper, attraktioner och krafter som bara kan verka genom henne och dem. Deras inflytande kan inte beräknas. Det kan bli på gott eller ont, och som hon påverkar dem och de påverkar henne, så kommer vars och ens karma att gestalta sig. Krishna uppmanar därför Arjuna att göra sig fri från inflytandet av egenskaperna, så att han kan uppnå *fullständig* förlösning. Och denna frihet kan, som han säger, bara vinnas genom hängivelse.

Dessa effekter, avvikelser och inflytelser är välkända för ockultister, och fastän föreställningen är mycket ny i Västerlandet är den inte okänd i Indien. Denna lag är både en nådens ängel och en rättvisans budbärare, ty medan vi nyss har framställt dess verkan såsom innefattande risker, så är den också ofta ett naturens medel att rädda människor från förtappelse.

Antag att jag i något liv för länge sedan hade en kär vän, hustru eller släkting som jag hade en djup och innerlig förbindelse med. Döden skiljer oss åt och i följande liv ägnar sig han eller hon åt sanningen, åt visheten, åt det högsta inom sig, medan jag fortsätter min väg likgiltig för allt utom stundens njutningar. Efter många liv möts vi igen som vänner eller bekanta. Genast gör sig vår gamla förtrolighet gällande och min forne vän har - fast kanske ingen av oss vet det - en sällsam förmåga att röra vid mitt inre och väcka mig till att söka sanningen och min egen själ. Det är den oförbrukade frändskapen, och med dess hjälp åstadkommer naturen min frälsning.

Vi bör alltså båda sträva efter hängivelse. Denna hängivelse är det som adepterna försöker inskräpa i sina lärjungar. Den innebär en sinnets försakelse som inte tilltalar vår moderna tid men som man måste nå fram till, annars är verkliga framsteg en omöjlighet. Vi måste genom denna sinnets hängivelse åt det gudomliga, vilket betyder försakelse av allt det övriga, avstå från att tänka på följderna av våra handlingar. Det är inte vår sak att säga vad som skall bli följderna av en handling. Lagen kanske åstadkommer ett mycket bättre resultat än vi hade föreställt oss. Om följderna, om det dagliga livets olika händelser inte motsvarar våra förväntningar, skall vi genom hängivelse möta dem såsom varande just det som lagen avsåg. Men om vi inriktar vår önskan på att åstadkomma också ett till synes gott resultat, blir vi bundna av denna önskan, vare sig den uppfylls eller inte.

Denna uppfordran till hängivelse är på en gång den allra enklaste och den allra svåraste. Somliga förlöjligar den därför att de vill ha krafter och "utveckling", andra därför att de tycker att den är för enkel. Men den vise lärjungen kommer, även om han inte först förstår dess innebörd, att begrunda den i sitt sinne, sträva efter den och göra hängivelsen till något som han måste nå fram till.

* * *

Vi har sett att den lärjunge som vill bli andligen upplyst måste nå fram till hängivelse. Detta är vad som menas med Krishnas svar till Arjuna i slutet av andra kapitlet.

En man sägs vara befäst i den andliga kunskapen när han avfärdar varje begär som tränger in i hans hjärta och av sig själv är lycklig och nöjd i jaget genom Jaget.

Det är omöjligt att helt ägna sig åt andens ingivelser så länge begär som kommer in i hjärtat får lägga beslag på uppmärksamheten.

Den som beskrivs här har naturligtvis nått mycket högre i utveckling än de flesta av oss. Men vi bör sätta upp ett högt ideal att sträva efter, ty ett lågt ger ett lägre resultat till priset av samma ansträngning. Vi bör inte sätta upp ett mål för oss som är lägre än det högsta bara därför att det verkar som om vår framgång inte kommer att bli så stor som vi tycker att den borde bli. Det är inte så mycket det i ögonen fallande yttre resultatet som betyder något utan fastmer motivet, strävandet och målet. Ty domen fällt inte över oss i sinnevärlden där den mänskliga tiden gäller, utan i den högre livssfär där tiden upphör och där vi ställs inför *vad vi är* och inte vad vi utträttat. Det vi

har gjort berör oss bara i vår dödliga tillvaro bland det materiella livets skenbilder, men de motiv som styr våra liv är bestämmande för vårt sanna Jag. Handla måste vi, ty ingen dödlig kan leva utan att utföra handlingar. Dessa för oss tillbaka till jorden under många mödosamma inkarnationer, kanske till slutligt misslyckande, såvida vi inte lär oss läxan att de måste utföras med det rätta motivet och det sanna målet för ögonen. När vi nått dithän, påverkar de oss inte längre, ty likt Krishna är vi då i stånd att fulländat utföra alla handlingar. Och i den mån vi renar och upphöjer motivet och målet blir vi andligen upplysta, så att vi med tiden vinner förmågan att se vad som bör göras och vad vi skall avhålla oss från.

Många så kallade ockultister ägnar ingen uppmärksamhet åt lärdomarna i detta kapitel. Hängivelse utövar ingen lockelse på dem, de överlåter den åt dem som skulle bli goda människor med vilken troslära eller filosofi som helst och sysslar i stället med att läsa böcker om magi, ceremonier eller någon annan av de många villfarelserna. Denna vilseledande verksamhet är inte något nytt. Den var vanlig bland alkemisterna, och följderna är i vissa fall att lärjungar slösar bort dyrbara år på att behärska ceremoniell magi, rosenkreutzeri, talismankunskap och allt möjligt såsom det har framställts i böckerna, fastän allt detta är antingen värdelöst tankebråte eller direkt farligt.

Jag vill med detta inte säga att det aldrig har funnits något verkligt rosenkreutzeri eller att ceremoniell magi inte kan ge några resultat. Inte heller vill jag säga att det inte finns någon lära om talismaner. Det finns verkligheter av vilka dessa, sådana man nu känner dem, är skuggor. Men vi kan lika lite vänta oss att finna själen genom att studera kroppen som att finna de sanningar, vilka döljer sig bakom talismanernas inflytande eller den ceremoniella magin, genom att studera de böcker som ännu finns i behåll om dessa ting. Medeltidens så kallade magiker har lämnat efter sig en mängd skrifter som nu är en fälla och en förvillelse för sökare, de må vara teosofier eller inte. I dessa finns utförliga anvisningar om olika slags övningar, men de är bara människors försök att genom yttre metoder göra det möjligt för dödliga att behärska den astrala eller fysiska världen. Någon framgång hade dess utövare inte, och inte heller kan man vänta sig mycket annat än misslyckande för dem som i våra dagar följer dessa anvisningar. Beträffande de flesta gammaleuropeiska svartkonstnärer och författare till magiböcker gäller att de fantasifoster som de utgivit inte är något annat än plåster på en sviken fåfånga, och i övrigt är det bara fråga om upprepningar av formler som deras föregångare lämnat efter sig. Paracelsus förklarar uttryckligen att den sanna magin är inom människan - en del av hennes inre natur, till en början potentiell, men aktiv efter att ha utvecklats - och att ceremonier eller formler är meningslöst prat såvida inte den som använder sig av dem själv är magiker.

Verklig fara föreligger i utövandet av ceremoniell magi, vid vilken vissa geometriska och andra figurer skall användas med hjälp av böner och invokationer. Denna fara ökar om det sker för vinning, ära, makt eller bara i förhoppning om underverk - eftersom allt detta är själviskt. När den föregivne magikern utövar denna magi omger han sig med en cirkel eller ett arrangemang av trianglar, vars användning och syfte är att skydda honom mot olika sorters andeväsen som han kan uppväcka. Lagg noga märke till detta! Det är till *skydd*. Ett sådant skydd skulle inte behövas eller tillgripas om han inte instinktivt befarade att skuggorna eller demonerna hade makt att skada. Redan från början finns rädslan alltså där i hela sin vidd, produkten av okunnighet. Viktigt att observera är att ett svärd måste ingå i besvärjelsen därför att det anses att demonerna är rädda för skarpt stål. Jesus sade ju att den som grep till svärd skulle med svärd förgås. Med detta menade han just det som vi talar om. I ceremoniell magi ingår vid nästan varje steg användandet av ett svärd. När den åkallande eller magikern har använt ceremonielet någon tid, låt vara med framgång, skapar han till sist inom sin aura eller, som Swedenborg kallade det, sin sfär, ett "duplikat" av vad han tidigare använt och tecknat på golvet eller väggarna. I det läget är han inte längre herre, ty eftersom duplikatet befinner sig inom den del av hans natur som han är okunnig om, blir metallsvärdet ett astralsvärd vars fäste hålls av demonerna eller de inflytelser som han så oförnuftigt har frambesvurit. De angriper honom nu där inget försvar kan sättas in, dvs på de astrala och mentala planen, och lika säkert som den vise förutsagt förgås han till slut genom de vapen han själv tillgrip. Den fara som här grovt skisserats är inget hjärnspöke. Den är påtaglig, verklig och överhängande vid utövandet. Inget bokstudium kan ge en människa förmågan att åstadkomma vare sig de fysiska eller psykiska förändringar som krävs för att hon skall kunna behärska immateriella krafter. Men vi kan genom vissa metoder tillfälligt framkalla dessa krafter och lära känna dem. Detta är början. Deras tur kommer emellertid med visshet, och i enlighet med en lag i sin natur tar de vad som ibland har kallats sin "hämd". Ty alla sådana besvärjelser riktar sig bara till den lägre, oandliga delen av vår natur, som ikläder dessa väsen motsvarande egenskaper. Deras "hämd" består i att människans moral angrips, vilket leder till utveckling av onda lidelser, förtvinning av koncentrationsförmågan, förstöring av minnet och till sist ett ömkligt slut på livet och ett nästan fullständigt misslyckande i fråga om att ta vara på de möjligheter till utveckling som denna inkarnation erbjuder. Det var därför som jag sade att alltsammans är

antingen värdelöst tankebråte eller direkt farligt.

I historien och i vår egen erfarenhet finner vi rikliga bekräftelser på att *Bhagavad-Gita* har rätt när den säger att "andlig kunskap omfattar varje handling utan undantag", och att den uppnås genom hängivelse. Människor utan lärdom och utan tillgång till böcker har intuitivt fattat den verkliga sanningen om tingen, inte bara tingen i deras omgivning utan också de som berör naturens större och väsentligare sammanhang. Jacob Böhme var helt olärd, men han kände sanningen. Hans verk vittnar om förtrogenhet med de sanna lärorna som återfinns i hinduernas skrifter och hemliga böcker, en förtrogenhet som inte kunde vinnas genom böcker. Jag känner i dag personer i Tyskland som är ännu mer olärda än Jacob Böhme, men som ändå har kunskap om mycket som alltjämt är mysterier för våra lärda teosofier, vilka kan skryta med högskoleutbildning. Skälet är att dessa personer har nått hängivelse och därmed från själens öga avlägsnat de sinnenas moln, vars skuggor fördunklar vår syn på sanningen. Jag varken klandrar eller föraktar lärdom, den är en värdefull tillgång, men om den lärde också är hängiven i *Bhagavad-Gitas* mening kan ingen göra sig en föreställning om hur mycket längre hans andliga insikt sträcker sig.

Mänsklig lärdom föraktas inte bland de högst utvecklade ockultisterna, inte ens bland adepterna. De förvärvar och utnyttjar den. De samlar *redogörelser* för rön och erfarenheter som under långa tider gjorts av siare och andra hängivna människor av mindre lärdom tills det uppstår en stor mästare med både lärdom och hängivelse, vilken just genom denna förening av djup kunskap och hängivelse är i stånd att dra underbara slutsatser som tillförs logen och som rör ämnen så fjärran från oss att vi svårigen kan göra oss en föreställning om dem. Men detta visar återigen att hängivelse är det första och bästa, ty dessa märkliga mästare skulle inte framträda om inte hängivelsen hade varit målet i deras liv.

Utan hängivelse uppstår inom oss en stor förvirring som av somliga har liknats vid en virvelrörelse, av andra vid en inbrytande, överväldigande flodvåg av grunligt vatten. Det är den förvillelse som alstras av sinnen. Böhme kallar den i vissa avseenden för *turba*. Och därför säger Krishna i slutet av andra kapitlet:

Må han därför tygla alla dessa och förbli hängiven, vilande i mig, sitt sanna jag, ty den som behärskar sina sinnen och organ äger andlig insikt.

Den som lyssnar till sinnenas lockelser blir deras fånge. Ur detta beroende skapas lidelse, av lidelsen kommer vrede, av vreden villfarelse, av villfarelsen förlust av minnet, av minnesförlusten omdömeslöshet och av omdömeslösheten förlusten av allt! Men den som, fri från lust och olust inför föremålen, erfar dem genom sinnen och organen, med hjärtat underordnat viljan, han når fram till tankens ro. Och när detta tillstånd har uppnåtts, skall därur snart komma befrielsen från alla bekymmer. Och när hans själ så vunnit frid med blott ett mål för ögonen, då strömmar vishet in från alla håll.

Ett mycket vackert avsnitt ur *Sanatsujatiya* (kap 2) kan lämpligen återges här:

"Somliga säger att frihet från död kommer av handling, och andra att döden inte finns. Låt mig förklara det, konung, och tvivla inte på detta.

Båda dessa sanningar, Kshatriya, har förkunnats från begynnelsen. De vise hävdar att det som kallas förvillelse är död. Jag kallar i sanning förvillelse för död och frihet från förvillelse för odödlighet. Genom förvillelse gick demonerna under, och genom frihet från förvillelse nådde gudarna till Brahma. Döden slukar i sanning inte levande varelser som en tiger, ty dess form kan förvisso inte förnimmas. ...förvillelse övergår hos människan i begär och sedan i vrede. På irrande vägar genom självisheten når man sedan inte fram till förening med Jaget. De som är vilseledda och förblir under dess inflytande lämnar detta jordeliv för att sedan födas på nytt. Då samlas sinnen omkring dem. Och sedan följer död på död. Bundna som de är vid handlingens frukter följer de oupphörligen dessa och kan inte frigöra sig från återfödelse. Eftersom det förkroppsligade jaget inte förstår föreningen med det verkliga väsendet fortsätter det att ständigt hänge sig åt njutningar. Detta är i sanning grundorsaken till sinnenas förvillelse, ty genom sin beröring med överkliga väsen blir människans återfödelse oundvikliga, eftersom hon, när hon fått sitt inre jag fläckt genom beröring med överkliga väsen, hänger sig åt alla möjliga sinnesföremål, helt koncentrerad på dem. Detta grubbel förvirrar henne först, och snart därefter ansätts hon av begär och vrede. Detta leder barn till döden. Men förnuftiga människor når bortom döden genom sitt goda omdöme. Den som, koncentrerad på Jaget, förintar de flyktiga sinnesföremålen och av förakt för dem inte ens ägnar dem en tanke och som, fylld av kunskap, förintar begären på detta sätt, han tar så att säga död på själva döden och uppslukar den."

Andra kapitlet slutar med en förklaring av vad det är för sorts död som leder till förening med det gudomliga och helt förhindrar varje reinkarnation på jorden. Den hittas i följande meningar:

Den som har uppgett varje önskan, handlar utan åtrå, själviskhet eller högmod och betraktar sig själv varken som den handlande eller den som äger, han finner frid. Detta, Prithas son, är förtröstan på det Högsta Väsendet, och den som äger sådan går inte längre vilse. Sedan han nått fram till den går han, om han är befäst i den i dödens stund, vidare till nirvana i den Högste.

Detta är slutorden i andra kapitlet.

Varje annan sinnesinställning i dödsögonblicket skall med säkerhet få oss att förvärva en dödlig kropp igen.

Krishnas förklaring ställer oss inte bara inför de grundsatser och regler som tidigare inskräpts utan också inför hela frågan om döden. Ty för att veta hur man skall "tänka på Honom i dödsstunden" eller kunna äga den ro som bara den fullkomliga hängivelsen skänker, måste vi ta reda på vad döden är och om den bara är vad vi ser försiggå vid en människas bortgång, eller om den är mer än det som kan uppfattas med ögat. En smula eftertanke säger oss att vad som ses och noteras av läkare och åskådare bara är själens och livskraftens utträde ur det yttre hölje som kallas "kroppen". Medan detta pågår kan den döende ta emot kyrkans riter eller bekänna sin anslutning till vilken lära det vara må, eller till och med när han utandas sin sista suck tala om himlen och den sällhet som där väntar honom. Men detta är bara första steget. Över hans anlete vilar kanske ett uttryck av lugn och lycka, och hans närmaste sluter hans ögon - de kallar det döden. Han har emellertid endast börjat dö. Själens har ännu att passera andra höljen utom synhåll för vännerna, till och med utom den döendes egen kontroll. Allt beror nu på den tanke- och sinnesinriktning som kännetecknat hela hans livstid. Ty själen måste vandra längs den väg som den kom på, och den vägen är kantad med en hel livstids minnen. Allteftersom dessa minnen dyker upp påverkar de den bortdragande själen, antingen så att den störs i sin koncentration på det Högsta Väsendet eller så att den förhjälpas till högre fullkomning. Även om de sista åren av ens liv har ägnats åt det levnadssätt som Krishna vill inpräglade, kommer minnena från de år som tidigare ägnats åt att tillfredsställa begären att kasta sin skugga över själen och hindra den från att uppnå det tillstånd från vilket det är omöjligt att återvända till jorden utan vårt medgivande. Detta illustreras av att betrakta livet som ett storslaget musikstycke som slutar i ett ackord, vilket i sig sammanfattar alla tonerna i den föregående melodin. Resultatet blir ett sammansatt ljud som varken uttrycker de högsta eller lägsta tonerna, de vackraste eller mindre vackra, utan produkten av dem alla. Och detta sista ljud är den bestämda vibration som behärskar den döende och ljuder tvärs igenom honom, och försätter honom i det tillstånd som svarar mot denna vibration eller till vilket den är nyckeln. Härav inses lätt att det i varje tanke ligger möjligheter till harmoni eller dissonans vid livets slut.

"Vägleda av själens klara ljus har vi begrundat din undervisning, du helige vise! Den har varit en kraft som skingrat de skuggor som omger Isvaras hemvist i oss. Vi är lyckliga och stimulerade. Må dina ord förbli hos oss, må de vederkvicka oss liksom källan vederkvicker jorden!"

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 3

Hängivelse genom handlingens rätta utförande

Arjuna:

Om du betraktar kunskapen som överlägsen handlingen, du som skänker allt som människorna ber om, varför driver du mig då till ett dåd så fruktansvärt som detta? Ditt tal tycks mig så tvetydigt att det förvirrar mitt förstånd. Välj därför *en* väg bland dem på vilka jag kan uppnå lyckan och förklara den för mig.

Krishna:

Jag har sagt, du skuldfrie, att det i denna värld finns två sätt för hängivelse: det som gäller för dem som följer Sankhya, eller den spekulativa vetenskapen, vilken innebär övning av förnuftet i kontemplation, och det som gäller för dem som följer yogaskolan, vilken innebär hängivelse i utförandet av handling.

Människan uppnår inte frihet från handling genom att undvika det hon måste göra. Inte heller uppnår hon lyckan genom att fullständigt avstå från handling. Ingen förblir ens ett ögonblick överksam. Varje människa drivs ofrivilligt till att handla genom de egenskaper som framspringer ur naturen. Den som, tyglade sina sinnen och deras organ, förblir överksam men ändå i sitt hjärta dröjer vid sinnesföremål, han kallas en hycklare med förvirrad ande. Men den som har kuvat alla sina lidelser och med sina aktiva kroppsformer fullgör livets plikter obekymrad om utgången, han skall sättas högt. Utför de rätta handlingarna, ty handling är högre än överksamhet. Utan handling kan du inte färdas den väg din dödliga kropp måste vandra. Alla handlingar vilka utförs som annat än offer till Gud gör den handlande bunden av handlingen. Lägg därför av alla själviska motiv, du Kuntis son, och fullgör i handling din plikt för honom enbart. När i det förgångna varelsernas herre hade skapat mänskligheten och samtidigt proklamerat dyrkandet av sig, talade han och sade: "Be med denna dyrkan om tillväxt och låt den för er bli Kamadhuk, ymnighetskon, på vilken alla era önskningar skall bero. Ge gudarna näring med denna, så att gudarna må nära er. Då skall ni nå den högsta saligheten. Stärkta av dyrkan med offer skall gudarna uppfylla era önskningar. Den som njuter av det som han fått av dem utan att offra något till dem, han är som en tjuv." Men de som bara äter vad som blir kvar efter offren skall renas från alla sina överträdelser. De som anrättar sin mat bara för sig själva äter syndens bröd och är synden själv förkroppsligad. Varelsers närings föda, födan frambringas av regn, regnet kommer av offer, och offret utförs genom handling. Vet att handlingen kommer från det Högsta Väsendet, som är ett. Därför är den allt genomträngande anden alltid närvarande i offret.

Den som syndigt gläds över att få tillfredsställa sina lidelser medverkar inte till att detta hjul, som sålunda redan har satts i rörelse, fortsätter att vrida sig och lever förgäves, du Prithas son.

Men den som bara har sin glädje i Jaget inom sig, är nöjd med det och tillfreds med endast det, har inget själviskt intresse av handlingen. Han har inget intresse vare sig av det som görs eller det som inte görs, och det finns hos allt skapat inte något föremål som han kan göra sig beroende av. Utför därför det du har att göra, alltid obekymrad om utgången, ty den som gör det som han har att göra, obunden av resultatet, når till den Högste. Just genom handling var det som Janaka och andra nådde fullkomning. Också om du bara ser till världens bästa, bör det stå klart att du skall fullgöra din plikt, ty vad de förnämsta utför, det utför också andra. Världen följer det mönster som ges. Det finns ingenting, du Prithas son, i alltets tre regioner som det är nödvändigt för mig att utföra, heller ingenting möjligt att nå som jag inte har nått, och likväl handlar jag ständigt. Om jag inte outröttligt hängav mig åt handling skulle alla människor följa mitt exempel, du Prithas son. Handlade jag inte, skulle dessa varelsers gå under, jag skulle bli orsak till kastförblandning och hade dräpt dem alla. Du son av Bharata, liksom den okunnige fullgör livets plikter i hopp om belöning skall den vise av önskan att egga världen till pliktfullgörande och gagna mänskligheten utföra sina handlingar utan egennyttans drivkrafter. Han skall inte vålla förvirring hos de okunniga som är lagda för yttre verk, men genom att själv ge sig hän åt handlingen skall han också få dem att handla. Alla handlingar har sitt upphov i naturens egenskaper. Den som är vilseledd av okunnighet tänker: "Det är jag som handlar." Men den, du med de starka armarna, som är förtrogen med orsak och verkan och vet att egenskaperna bara handlar i egenskaperna, liksom att jaget är skilt från dem, han är inte bunden vid handlingen.

De som inte äger denna insikt är intresserade av de handlingar som på så sätt åstadkommit av egenskaperna, och den som är fullständigt upplyst skall inte oroas om vilkas urskillningsförmåga är svag och kunskap ofullständig, heller inte få dem att slappna i sin plikt.

Lägg varje gärning på mig och besluta dig för kamp med din meditation inriktad på det högre jaget, utan förväntan, fri från självförhävelse och ångest.

De som ständigt följer denna min lära utan hån och fasta i tron skall bli frigjorda också genom handlingar, men de som hånar den och inte följer den är förvirrade i fråga om all insikt och går under av brist på urskillning.

Men den vise söker också efter det som stämmer med hans egen natur. Alla varelser handlar enligt sin natur - vad innebär då avstående? Till varje sinnenas syfte är knutna lust och olust. En vis skall inte falla under dessa båda lidelsers välde, ty de är människornas fiender. Bättre att göra sin egen plikt, om också ofullkomligt, än att väl utföra en annans. Bättre att förgås medan man fullgör sin egen plikt, ty en annans är fylld av faror.

Arjuna:

Vad är det, du ättling av Vrishni, som driver en människa till att begå brott, synbarligen mot sin vilja, som om hon tvingades av någon hemlig kraft?

Krishna:

Det är begär som eggas henne. Det är lidelsen, framsprungen ur egenskapen *rajas*¹, som är omätlig och syndig. Vet att den är fiende till människan på jorden. Som lågan är inhöljd i rök, en spegel i rost² och fostret i sin hinna, så är alltet omgivet av denna lidelse. Av denna - den vises ständige fiende, formad av begäret som rasar som eld och aldrig låter sig stillas - är urskillningsförmågan omgiven. Den råder över sinnena och organen, tänkandet och vetandet. Med hjälp av dessa fördunklar den omdömet och vilseleder kroppens herre. Därför skall du, den bäste av Bharatas ättlingar, genom att från allra första stund tygla dina sinnen betvinga denna synd som undergräver kunskapen och den andliga insikten.

1. *Rajas* är en av de tre stora egenskaperna, drivkraften i naturen, aktiv och ond.

2. Syftar på de polerade metallspeglarna.

Sinnena och organen är högt skattade, men det tänkande jaget är större. Den urskiljande principen³ är större än det tänkande jaget, och större än den urskiljande principen är Han⁴. I vetskap om vad som är större än den urskiljande principen skall du med de starka armarna, med det lägre jaget stärkt av det högre, nedslå denna fiende som är skapad av begäret och svår att gripa.

3. Den urskiljande principen är *buddhi*.

4. Han - det Högsta Väsendet, det sanna Jaget.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det tredje kapitlet, som kallas: Hängivelse genom handlingens rätta utförande.

[Till kapitel 4](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kommentarer till kapitel 3

De första raderna i detta kapitel uttrycker ett tvivel som väcks hos Arjuna och en bön om att få tvivlet skingrat, samt att bli upplyst om sättet att vinna fullkomlig kunskap - frälsning. De lyder:

Om du betraktar kunskapen som överlägsen handlingen, du som skänker allt som människorna ber om, varför driver du mig då till ett dåd så fruktansvärt som detta? Ditt tal tycks mig så tvetydigt att det förvirrar mitt förstånd. Välj därför *en* väg bland dem på vilka jag kan uppnå lyckan och förklara den för mig.

Tvivlet uppstod därför att den välsignade Herren hade förklarat att Arjuna måste nå frälsning genom att rätt bruka sitt förnuft och likväl utföra den fruktade handlingen att resa sig mot, kanske rentav döda sina vänner, lärare och släktingar. Bönen är densamma som nästan varje dag upprepas av allvarliga sökare, och den kräver ett svar.¹ Den gäller *en* metod, *ett* sätt att handla, *en* lära som låter sökaren uppnå det han är ute efter, vare sig han nu formulerar det som lycka eller bara som törst efter övernaturliga kunskaper och krafter.

1. Se *Lucifer*, april och maj 1888, artiklarna "Practical Occultism" och "Occultism and the Occult Arts", som ingår i *Studies in Occultism* av H P Blavatsky.

Arjunas tvivel är det tvivel som helt naturligt uppstår hos den som för första gången ställs ansikte mot ansikte med den stora dualiteten hos naturen - eller hos Gud. Denna dualitet kan metafysiskt uttryckas med orden *tanke* och *handling*, ty de betyder här detsamma som *ideation* och *manifestation*. Brahman, som den omanifesterade guden, tänker fram universum, som med ens uttrycker sig i det som de kristna kallar skapelsen och vetenskapsmännen evolution. Denna skapelse eller evolution är Guds handling. Hos honom finns ingen tidsskillnad mellan tankens uppkomst och dess uttryck i manifesterade ting. När man så övergår till att betrakta de "skapade" tingen eller de plan på vilka Guds tanke uttrycker sig genom sina egna lagar, finner man denna dualitet uttryckt i verkan och återverkan, attraktion och repulsion, dag och natt, utandning och inandning osv. När man står ansikte mot ansikte med allt detta, blir man först förvirrad av mångfalden och strävar efter att finna *en* enda enkel företeelse, någon lag eller lära, levnadsregel, dogm eller filosofi, som borgar för lycka om man bara lär känna denna företeelse.

Fastän det *finns* ett enda vehikel, för att använda en buddistisk term, så kan lärjungen inte fatta det till att börja med. Han måste genomgå tillräckligt med erfarenheter för att vinna en större medvetenhet innan han kan förstå detta *enda vehikel*. Om nybörjaren kunde förstå denna unika lag, om vi med enbart ett enda ord kunde nå den kraftkälla som skänker förmågan att gagna vår nästa, skulle säkerligen De Vise med glädje uttala detta ord och ge oss denna metod. Men eftersom det enda möjliga sättet att vinna sann lycka är att *bli*, inte att med intellektet fatta, det ena eller andra systemet, den ena eller andra dogmen, så måste väktarna av sanningens lampa höja människorna gradvis. Det var i en sådan sinnesstämning Arjuna befann sig när han uttalade de ord med vilka detta kapitel börjar.²

2. Arjuna och Krishna tilltalar ständigt varandra med olika namn. När Krishna dröjer vid något ämne eller förhållande som berör en särskild sida av Arjunas natur ger han honom ett namn som syftar på detta ämne eller förhållande, och på samma sätt ändrar Arjuna vid behov Krishnas namn. I dessa första verser är t ex det namn som den välsignade Herren tilltalas med *Janardana*, vilket betyder "alla goda gåvors givare" och avser att antyda Krishnas förmåga att uppfylla alla önskningar.

Krishna fortsätter då med att tala om för Arjuna att eftersom det är omöjligt för en människa att leva kvar i världen utan att handla, så är det rätta tillvägagångssättet att utföra de handlingar som måste utföras, livets plikter i krig eller fred, med ett hjärta oberört av resultatet, tillfreds med att göra vad Herren inom henne fordrar, och utan annat skäl än att det bör göras. Han sammanfattar det i orden:

Men den som har kuvat alla sina lidelser och med sina aktiva kroppsformer fullgör livets plikter obekymrad om utgången, han skall sättas högt.

Detta illustrerar Krishna genom att hänvisa till dem som han kallar "hycklare med förvirrad ande", vilka förblir överksammas med kroppen och tyglar handlingsorganen, men ändå i tanken dröjer vid sinnesföremål som de bara skenbart övergett. Han pekar alltså på hur felaktigt och gagnlöst det är att överge den yttre verksamheten om

samtidigt sinnet förblir fäst vid den, ty en sådan sinnets bundenhet kommer att tvinga jaget att om och om igen inkarnera på jorden. Lite längre fram i kapitlet talar han om en stor yogi, en viss Janaka, som fastän han var en helig man utrustad med fullkomlig kunskap, vilken han uppnått under utövning av ett statligt ämbete, ändock utförde handlingar.

Sedan kommer dessa egendomliga verser:

Alla handlingar vilka utförs som annat än offer till Gud gör den handlande bunden av handlingen. Lägg därför av alla själviska motiv, du Kuntis son, och fullgör i handling din plikt för honom enbart. När i det förgångna varelsernas herre hade skapat mänskligheten och samtidigt proklamerat dyrkandet av sig, talade han och sade: "Be med denna dyrkan om tillväxt och låt den för er bli Kamadhuk, ymnighetskon, på vilken alla era önskningar skall bero. Ge gudarna näring med denna, så att gudarna må nära er. Då skall ni nå den högsta saligheten. Stärkta av dyrkan med offer skall gudarna uppfylla era önskningar. Den som njuter av det som han fått av dem utan att offra något till dem, han är som en tjuv."

Dessa och närmast följande verser är inte lätta att förklara för västerlänningar. Fastän jag har en viss förtrogenhet med västerländska tankegångar som grundar sig på kännedom om västerländska förhållanden, verkar det hopplöst att belysa en stor del av det som står i detta kapitel. Det är åtskilliga saker Krishna berör som jag inte kan finna någon motsvarighet till i västerländskt tänkande. Dit hör verserna om offer. Om jag skulle säga allt det jag tänker om offer skulle jag bli betraktad som galen, vidskeplig eller okunnig. Det jag sade skulle helt säkert överallt mötas med misstro. Och även om sarkasmer och misstro inte kan skrämja mig, är det meningslöst att beröra vissa punkter i kapitlet. När jag förbigår dem känner jag ändå ett visst vemod över att en hög kultur skall vara så oemottaglig och oupplyst i dessa stycken. Trots att Moses införde offer för judarna, har de kristna efterföljarna avskaffat dem både till ande och bokstav med en egendomlig inkonsekvens som tillåter dem att bortse från Jesu ord att "inte den minsta bokstav, inte en enda prick av lagen skall förgås, förrän det allt har fullbordats". I och med att den mörka tidsåldern³ kulminerade var det emellertid helt naturligt att det sista spåret av offer skulle försvinna. På offeraltarets ruiner har man rest det lägre jagets tempel, personlighetens helgedom. I Europa har individualismen i någon mån dämpats genom olika monarkiska styrelseformer, vilket dock inte är någon bot mot det onda, men i Amerika, där den är helt och hållet otyglad och i själva verket utgör grundvalen för oberoendet, har den nått sin höjdpunkt. Dess onda verkningar - som ännu bara dunkelt avtecknar sig vid horisonten - skulle kanske ha kunnat undvikas om republikens grundare också hade trott på visdomsreligionens läror. Och nu, när de fjättrar som smiddes av prästernas dogmer och kungarnas makt sopats bort, står vi inför en vidskepelse som är långt värre än den som vi har vant oss att beteckna med det namnet. Det är materialismens vidskepelse, som knäböjer för en vetenskap som bara leder till intet.

3. Mina läsare kanske inte delar min åsikt att detta är den mörka tidsåldern, eftersom uttrycket används för att beteckna en viss förgången tid. Men denna tid var en del av den nuvarande, som enligt min uppfattning t o m är ännu mörkare.

Det finns emellertid många beredvilliga sinnen som intuitivt fattar att man trots allt kan få ut mer ur dessa urgamla hinduiska skrifter än man får om man bara läser dem som utslag av den första mänsklighetens barndomsjoller - professor Max Mullers ursäkt för att han har översatt dem. Det är till sådana naturliga teosofier jag vänder mig. De kommer nämligen att inse att vi, just därför att vi gör så snabba framsteg i vår materiella civilisation, behöver de rena filosofiska och religiösa läror som finns i upanishaderna.

Den säregna förklaring till de mosaiska offren som lämnats av mystikern greve Saint-Martin (se *Man: His Nature and Destiny* 1802) behöver jag bara omnämna i förbigående. De intresserade kan fundera över den och själva bilda sig en uppfattning om dess sanningshalt. Han anser att offrens verkan berodde på magnetiska lagar, ty enligt honom samlade prästen i sin person de onda följderna av folkets synder och överförde sedan, genom att lägga händerna på en syndabock, dessa dåliga inflytelser på det stackars djuret, som därefter utandades dem så långt ute i öknen att folket inte kunde påverkas av dem. Man har menat att Moses visste något om ockulta lagar, eftersom han hade blivit uppfostrad hos egypterna och initierats av dem. Men Saint-Martin säger vidare att

judarna anbefalldes att döda även djuren i landet, därför att dödandet av djur som var besmittade med de onära inflytelserna från dessa folk skyddade judarna för giftet. Dödandet av rena djur vid offren attraherade hälsosamma, skyddande inflytelser. Rena och regelbundna inflytelser var knutna till vissa djur och man kunde genom att förstöra det underlag vid vilket dessa inflytelser var fästade göra dem nyttiga för människan. Det är så vi bör läsa 3:e Moseboken 17:11: "Ty varje varelses liv är dess blod, och jag har gett er blodet för att ni skall stänka det på altaret och bringa försoning åt er själva. Blodet ger försoning, eftersom det är livet".

Han säger sedan att offrens verkan bottnar i det förhållande i vilket människan står till djuren och naturen, och att

om judarna troget hade följt föreskrifterna om offren, skulle de aldrig ha blivit övergivna, utan dragit till sig allt det goda som de var i stånd att ta emot... De speciella brännoffren vid de tre stora högtiderna var ämnade att bringa ner över folket de verksamma inflytelser som svarade mot tidpunkten för respektive högtid, ty vi finner alltid att tjurar, vädurar och lamm lades till brännoffren... Vissa ämnen inom mineral-, växt- och djurrikena bevarar en större mängd av de livgivande och kraftfulla egenskaperna i deras första tillstånd.

Det ligger en viss sanning i Saint-Martins synpunkter. Men Moses föreskrev av hälsoskäl vissa offer som en religiös plikt, eftersom de tanklösa villigt skulle utföra troshandlingar men kanske försumma hygieniska föreskrifter.⁴

4. I Indien finns många religiösa bruk för sanitära ändamål, t ex koleradansen, en religiös ceremoni vid vilken man bränner stora kvantiteter smittorenanande kamfer och utför en egendomlig blomsterparasolldans med religiösa sånger och musik.

Brännoffren var emellertid grundade på andra hänsyn, snarlika dem som låg till grund för de hinduiska offren, för vilka lagen är beskriven i följande ord ur vårt kapitel:

Varelser närs av föda. Födan frambringas av regn. Regnet kommer av offer, och offret utförs genom handling.

Varken brahminerna eller deras anhängare gör gällande att föda bara kan framställas genom offer enligt vedaritualen, men påstår att *den rätta födan*, den som i den fysiska organismen åstadkommer de lämpliga betingelserna för att en människa skall kunna leva upp till sina högsta möjligheter, endast frambringas i en tidsålder då de verkliga offren utförs på rätt sätt. Föda produceras också på andra platser och i andra tider, men den når inte i alla avseenden upp till den erforderliga kvaliteten. I vår tid får vi underkasta oss dessa svårigheter, men kan övervinna dem genom att följa Krishnas föreskrifter sådana de meddelas i denna bok. I en nyss citerad vers görs skillnad mellan den föda som tillkommit på vanligt sätt utan offer och sådan som erhållits genom offer. Han säger nämligen: "Ge gudarna näring med denna, så att gudarna må nära er." Fullföljer vi resonemanget kommer vi till slutsatsen att dessa "gudar" måste dö eller bege sig till andra sfärer, om de offer som när dem försummas. Och eftersom vi vet att offer numera helt har kommit ur bruk måste "gudarna" för länge sedan ha lämnat denna sfär. Det är nödvändigt att fråga vad och vilka de är. De är ingalunda de avgudar och fantasifoster som missionärerna ständigt talar om i sina anklagelser mot Indien, utan vissa krafter och egenskaper i naturen som lämnar jorden när kali-yuga, eller som det heter, den mörka tidsåldern, börjar. Därför skulle det vara meningslöst för oss att offra just nu.

Det finns emellertid en annan innebörd i det "hjulets kretslopp" som Krishna talar om. Han säger tydligt att han syftar på ömsesidighets- eller broderskapsprincipen. Denna måste ständigt tillämpas, det vill säga: var och en måste leva i enlighet med densamma, annars lever han ett liv i synd och till ingen nytta. Men vi ser att denna princip i våra dagar inte utgör människornas drivfjäder, även om den beundras som en vacker teori. Människorna sporras däremot av det personliga, själviska begäret hos var och en att bli bättre, större, rikare än sin nästa. Om detta begär fick verka ohämmat skulle hela vårt folk förvandlas till svarta magiker. Och det var för att motverka detta som Teosofiska Samfundet stiftades i syfte att förmå människorna att än en gång sätta fart på detta broderkärlekens hjul, som först sattes i rörelse av "varelsernas herre när han i det förgångna hade skapat mänskligheten".

Krishna fortsätter sedan att på nytt uppmana Arjuna att utföra de plikter som åligger honom, och manar honom att göra det därför att han är en stor man och borde föregå med gott exempel som de lägre klasserna skulle följa:

...den som är fullständigt upplyst skall inte oroas om vilkas urskillningsförmåga är svag och kunskap ofullständig, heller inte få dem att slappna i sin plikt.

I vetskap om att det under de stora cykliska lagar som styr oss kommer perioder även i de värsta tidsåldrar, när goda exempel inpräglade i astralljuset medför verkningar av allt större styrka, tills slutligen de nämnda "gudarna" i sina avlägsna sfärer börjar känna kraften av dessa goda gärningar och återvänder för att hjälpa mänskligheten till en bättre tidsålder - ja, väl vetande detta uppmanar han Arjuna att föregå med gott exempel.

I en tid som denna blir en annan tidsålders rituella offer, som verkligen hade magisk effekt, ett offer som måste utföras av varje människa i hennes egen natur, på hennes eget hjärtas altare. Och detta gäller i synnerhet för uppriktiga teosofier. Födda som vi är i denna tid, i släkter som bara har ett litet arv att erbjuda i fråga om härstamning från obefläckade förfäder, saknar vi förmånen av stora naturliga andliga böjelser, liksom av vissa

krafter och tendenser som tillhör en annan cykel. Men själva kraften och snabbheten i vår tid ger oss möjlighet att utträtta mer under färre inkarnationer. Låt oss då inse detta och lära oss vad som är vår plikt - och fullgöra den. Denna del av kapitlet avslutas med en berömd vers:

Bättre att göra sin egen plikt, om också ofullkomligt, än att väl utföra en annans. Bättre att förgås medan man fullgör sin egen plikt, ty en annans är fylld av faror.

* * *

Krishna hade sagt till Arjuna att en viss kategori människor som saknar tro och hånar den sanna läran, slutligen kommer att förgås i förvirring trots sitt myckna vetande, och Arjuna finner det då svårt att föreställa sig vad, om något, det är som förleder dessa människor till synd, så att säga mot sin egen vilja. Han ser en okänd kraft som formar människorna på ett sätt som de inte skulle tillåta om de vore medvetna om det, och han säger:

Vad är det, du ättling av Vrishni, som driver en människa till att begå brott, synbarligen mot sin vilja, som om hon tvingades av någon hemlig kraft?

På detta svarar Krishna:

Det är begär som eggjar henne. Det är lidelsen, framsprungen ur egenskapen *rajas*, som är omätlig och syndig. Vet att den är fiende till människan på jorden. Som lågan är inhöljd i rök, en spegel i rost⁵ och fostret i sin hinna, så är alltet omgivet av denna lidelse. Av denna - den vises ständige fiende, formad av begäret som rasar som eld och aldrig låter sig stillas - är urskillningsförmågan omgiven. Den råder över sinnena och organen, tänkandet och vetandet. Med hjälp av dessa fördunklar den omdömet och vilseleder kroppens herre. Därför skall du, den bäste av Bharatas ättlingar, genom att från allra första stund tygla dina sinnen betvinga denna synd som undergräver kunskapen och den andliga insikten.

5. Här syftas på den forntida spegeln, som var av metall och starkt blankpolerad. Den var naturligtvis alltid utsatt för rost. Även vår kvicksilverbelagda spegel kan bli matt till följd av beläggningens oxidering.

Sinnena och organen är högt skattade, men det tänkande jaget är större. Den urskiljande principen är större än det tänkande jaget, och större än den urskiljande principen är Han. I vetskap om vad som är större än den urskiljande principen skall du med de starka armarna, med det lägre jaget stärkt av det högre, nedslå denna fiende som är skapad av begäret och svår att gripa.

Funderingar över detta svar från den Store Herren visar att det välde över vilket lidelsen sträcker sitt inflytande är mycket större än vi först antog. Många lärjungar tror att det går fort att vinna frigörelse så snart de börjar studera ockultism eller utforska sitt eget inre, som bara delvis röjer sig i ens yttre. De ger sig in i studiet fulla av förhoppningar och tror att segern nästan är vunnen, eftersom de upplever stor lättnad och en ny sinnets spänst. Men fienden som det har talats om, hindret, besmittelsen, finns där bland de faktorer som i ett större antal än som kan synas, tillsammans bildar en varelse.

Krishna syftar på de tre egenskaperna *sattva*, *rajas* och *tamas*. Den första är av sanningens natur, ren och klar. Den andra äger sanningen i mindre grad, är av handlingens natur och innehåller också egenskapen ondska. Den tredje, *tamas*, är alltigenom ond och dess egentliga kännetecken är *likgiltighet*, svarande mot mörker, i vilket ingen handling av ren beskaffenhet är möjlig.

Dessa tre stora avdelningar - *gunaer* på sanskrit - innefattar alla kombinationer av vad vi kallar "egenskaper", såväl moraliska och mentala som fysiska.

Den lidelse, eller det begär, som det talas om i detta kapitel är sammansatt av de båda sista egenskaperna, *rajas* och *tamas*. Som Krishna säger är den svår att komma till rätta med. Det är inte möjligt att, som somliga påstår, ta begär av detta slag i sin tjänst. Det måste nedkämpas. Det är meningslöst att försöka använda sådant begär som hjälpare, därför att det lutar mer mot *tamas*, det vill säga, nedåt, än åt det andra hållet.

Det återfinns till och med i kunskap. Det finns mer eller mindre i varje handling. Härav kommer den svårighet som möter alla dem, som ger sig in på att odla det högsta inom sig.

Vi är till en början benägna att anta att denna egenskap har sitt verksamhetsfält enbart i sinnena, men Krishna lär att dess välde sträcker sig längre och även omfattar tankeförmågan och urskillningsförmågan. Den inkarnerade

själen som längtar efter kunskap och frigörelse finner sig ständigt snärjd av *tamas*, som därför att den härskar också i sinnet och hjärtat kan besudla kunskapen och sålunda förvirra den kämpande.

Denna kraft har stort inflytande, i synnerhet över sinnena. Och sinnena omfattar alla de psykiska krafter som i så hög grad eftersträvas av dem som studerar ockultism. Det är inte givet att en människa är andlig eller känner sanningen därför att hon är fjärrskådande, kan se invånarna i astralvärlden eller höra med sitt inre öra. Inom detta område av den mänskliga organismen är den mörka egenskapen särskilt mäktig. Där är det särskilt lätt att göra misstag, och om den klärvoajante inte kan behärska sig själv vinner han ingen värdefull kunskap, utan kommer sannolikt att falla offer inte bara för farliga misstag utan också för svår ondska.

Vi måste därför följa Krishnas råd och börja med det som ligger oss närmast, det vill säga med våra sinnen. Vi kan till en början inte övervinna fienden där, eftersom han är bofast också i tankeförmågan och urskillningsförmågan. Men genom att gå från det näraliggande till det mer avlägsna kan vi gå regelmässigt fram och i förvisning om att segra till slut. Därför sade Krishna: "...från allra första stund tygla dina sinnen." Om vi försummar dem och helt ägnar oss åt urskillningsförmågan och tankeförmågan vinner vi i själva verket ingenting, ty fienden förblir ostörd i sinnena. Med hjälp av dessa kan han, när vi har använt mycken tid och omsorg åt tankeförmågan och urskillningsförmågan, så förmörka och försvåra vägen att allt arbete som nedlagts på dem blir utan nytta.

Det är genom de yttre sinnena och deras inre motsvarigheter som stor oro uppstår i hela organismen, en oro som sprider sig till tankeförmågan och därifrån till urskillningsförmågan, och som det heter på ett annat ställe: "...fördunklar omdömet och vilseleder kroppens herre".

Vi måste alltså systematiskt odla själen och aldrig försumma *en* del på bekostnad av en annan. Krishna råder sin vän att tygla sinnena och sedan stärka det lägre jaget med det högre. Meningen är här att han måste lita på det Enda Medvetandet som, differentierat i en människa, är hennes högre jag. Med hjälp av detta högre jag skall han stärka det lägre eller det som han är van att kalla "jag".

Det kan vara lämpligt att här citera några anteckningar från ett samtal med en av mina vänner.

"Vårt medvetande är *ett* och inte många, inte heller olikt andra medvetanden. Det är inte *vak*et medvetande eller *sovande* medvetande eller något annat utan *medvetandet självt*.

Det som jag har kallat medvetande är varande. Den urgamla indelningen var:

Sat eller varande, *chit* eller medvetande, sinne, *ananda* eller sällhet. Dessa tillsammans kallas *sat-chit-ananda*.

Men *sat* - eller varande - det första av de tre, är självt både *chit* och *ananda*. När varandet och medvetandet är i full harmoni med varandra är det sällhet eller *ananda*. Därför kallas denna harmoni *sat-chit-ananda*.

Men det Enda Medvetandet hos var och en är vittnet eller åskådaren till handlingar och erfarenheter inom vart och ett av de tillstånd där vi befinner oss. Därav följer att det vakna sinnestillståndet inte är något separat medvetande.

Det enda medvetandet rör sig uppåt och nedåt genom varandets alla tillstånd eller plan och tjänar till att vidmakthålla minnet - fullständigt eller ofullständigt - av varje tillstånds erfarenheter.

Sat erfar och känner sålunda allt i det vakna livet. I drömtillståndet känner och ser *sat* likaså vad som försiggår där, trots att det kanske i hjärnan inte finns ett fullkomligt minne av det just lämnade vakna tillståndet. I sushupti-tillståndet - bortom drömtillståndet och vidare i oändlighet - känner *sat* fortfarande allt som görs eller hörs eller ses.

Vägen till frälsningen måste beträdas. Att ta det första steget skapar möjlighet till framgång. Därför heter det: 'När det första målet är vunnet, är moksha (frälsningen) vunnen.'

Det första steget består i att uppge dåliga förbindelser och längta efter kunskap om Gud. Det andra består i att knyta goda bekantskaper, lyssna till deras lärdomar och tillämpa dem. Det tredje består i att stärka dessa båda,

vilket sker genom tro och förblivande däri. Den som dör på detta sätt har lagt grunden till adeptskap eller frälsning."

Vi har kommit till slutet av tredje kapitlet som handlar om *hängivelse genom handling* eller på sanskrit *karmayoga*. Lärdomen i dessa tre kapitel går tydligt ut på att man måste vinna hängivelse, söka efter den, längta efter den och odla den. Lärjungen måste lära sig att utföra varje handling med det gudomliga i sikte - det gudomliga i allt. Som det heter i *Brihad Nandikesvara-Purana*:

När man intar medicin bör man tänka på Vishnu, den allt genomströmmande; när man äter - på Janardana, allgivaren; när man lägger sig - på Padmanabha; när man gifter sig - på Prajapati, varelsernas Herre; när man kämpar - på Chakradhara; när man reser i främmande land - på Trivikrama; i dödens stund - på Narayana; vid återförening med vänner - på Sridhara; när man har drömt onda drömmar - på Govinda; i farans stund - på Madhusudana; långt inne i skogen - på Narasinha; omgiven av eld - på Jalasaya, den som ligger på vattnet; omgiven av vatten - på Varaha; på berget - på Raghunandana; när man går - på Varuna, och när man utför alla handlingar - på Madhava.

Alla dessa namn betecknar Vishnu i hans olika krafter och manifestationer. Det är att se Krishna i allt, och allting i honom. Detta måste vi till sist göra, ty Isvara, anden i var och en av oss, är ingen annan än Krishna. Låt oss därför tänka på honom och kämpa. Insnärjda som vi är i detta tillvarons täta snår, låt oss tänka på honom, lejonet - vårt beskydd, den vise - vår vägledare, krigaren - vårt säkra försvar, vår sköld.

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 4

Hängivelse genom andlig insikt

Krishna:

Denna oförgängliga yogalära förkunnade jag en gång för Vivasvat¹. Denne meddelade den till Manu², och Manu utlade den för Ikshvaku³. På så sätt överbringad från den ene till den andre studerades den av rajarshierna⁴, tills under tidernas lopp denna mäktiga lärdom gick förlorad, du dina fienders gissel! Men just denna oförgängliga, hemliga, eviga lära är det som jag i dag har förkunnat för dig, därför att du är min hängivne och vän.

1. *Vivasvat*, solen, den gudomliga vishetens första manifestation i början av ett kretslopp.
2. *Manu*, släktnamn för det sinnliga universums härskande ande, den innevarande är Vaivasvata Manu.
3. *Ikshvaku*, grundaren av den indiska soldynastin.
4. *Rajarshier*, kungliga vise.

Arjuna:

Du föddes ju efter det att Ikshvaku hade levtt - hur skall jag då förstå att det var du som i början utlade denna lära?

Krishna:

Både du och jag har genomgått många födelser, du dina fienders gissel! Mina är kända för mig men du känner inte dina.

Fast jag själv inte fötts, är av oföränderligt väsen och herre över allt som lever, är jag ändå när jag råder över naturen - som är min - född men genom min egen maya⁵, jag-föreställningens mystiska kraft, den eviga tanken i det eviga medvetandet⁶. När dygden förlorar sin kraft och laster och orättrådighet vinner herravälde i världen, då inträder jag i skapelsen, du son av Bharata. Så tar jag från tidsålder till tidsålder kroppslig gestalt för att understödja de goda, förgöra de onda och återställa rättfärdigheten. Den som erkänner min gudomliga födelse och mina verk återinträder inte, när han lämnat sin dödliga kropp, in i en annan, ty han ingår i mig. Många som frigjort sig från lystnad, fruktan och vrede, som varit fyllda av min ande och förlitat sig på mig har, renade i kunskapens asketiska eld, uppgått i mitt väsen. På den väg som människorna söker mig, på den vägen möter jag dem, men vilken väg de än slår in på, så är den vägen min, du Prithas son. De som önskar framgång för sina gärningar i detta livet offerar till gudarna, och snart nog kommer också framgången i denna timliga värld.

5. *Maya*, illusionen.

6. Det heter i *Krishna Yajurvedas Varaha-upanishad*: "Hela universum utvecklas uteslutande genom sankalpa (tanke eller ideation). Det är endast genom sankalpa som universum bevarar sitt utseende."

Mänskligheten skapades av mig i fyra kaster⁷, åtskilda till sina principer och var och en med sina plikter i enlighet med den naturliga fördelningen av handlingarna och egenskaperna. Vet alltså att jag, fast oföränderlig och icke handlande, är upphovet till detta. Handlingarna berör mig inte, ej heller hyser jag några förväntningar om handlingarnas frukter. Den som inser att jag är sådan drivs inte av sina handlingar till återfödelse. De som i det förgångna längtade efter evig frälsning utförde ändå handlingar, också sedan de upptäckt detta. Därför skall du utföra handlingar just så som de utfördes av dessa i forna dagar.

7. Syftar på de fyra stora kasterna i Indien: brahminkasten, krigarkasten, köpmannakasten och tjänarna. Sådana uppdelningar är klart uppenbara i alla länder, även om de inte har fått denna beteckning.

Till och med de vise har blivit vilseledda om vad som är handling och vad som är icke-handlande, därför skall jag förklara för dig vad handlingen är - med kunskap om det skall du befrias från det onda. Man måste noga lära sig förstå vad för slags handling som skall utföras och icke utföras, liksom vad icke-handlande är. Handlingens väg är dunkel. Den som ser icke-handlande i handlingen och handling i icke-handlandet är vis bland människor. Han är en sann hängiven och en som fulländat utför handlingen.

De som äger andlig urskillning kallar den vis vars alla företag är fria från begär, ty hans handlingar förbränns i insiktens eld. Han överger varje tanke på lön för sina handlingar, är fri och tillfreds och inte beroende av något, och fast han ger sig hän åt handling så gör han egentligen ingenting. Han bekymrar sig inte om resultat. Med kropp och själ tyglade, höjd över njutandet av föremål, utförande med kroppen bara de handlingar som hör kroppen till, underkastar han sig inte återfödelsen. Han är tillfreds med vad som än kommer i hans väg, fri från inflytande av "motsatsparen" och från avund, densamme i medgång och motgång. Även om han handlar är han obunden av handlingens fjättrar. Alla handlingar utförda av en sådan man, som är fri från egen nytta, som är hängiven, har sitt hjärta inriktat på den andliga insikten och låter sina handlingar bli offer åt den Högste, upplöses och blir utan verkan på honom. Det Högsta Väsendet är offerakten, det Högsta Väsendet är offermöret som offeras i elden som är det Högsta Väsendet, och till det Högsta Väsendet går den som gör det Högsta Väsendet till föremål för sin meditation när han utför sina handlingar.

Somliga hängivna bringar offer till gudarna, medan andra tänder det Högsta Väsendets finare eld och offerar sig själva. Andra åter offerar sina sinnen, börjande med hörseln, i självbehärskningens eld. Somliga uppger alla för sinnet sköna ljud, och ytterligare andra offerar, upplysta av den andliga insikten, alla sinnen och livskraftens funktioner i hängivelse genom självbehärskning. Det finns också de som fullgör offer genom att ge rikedomar till allmosor, genom späkning, genom hängivelse och genom tyst studium. Somliga offerar utandningen i inandningen och inandningen i utandningen genom att avstänga in- och utandningens kanaler, och andra genom att avbryta båda livspustarnas rörelser. Ytterligare andra offerar livet i sitt liv genom att avstå från föda.

Alla dessa olika slag av dyrkare renas genom offren från sina synder, men de som deltar i fullkomningen av den andliga insikt som uppstår ur sådana offer går vidare till det eviga Högsta Väsendet. Men för den som inte fullgör några offer finns det ingen del eller lott i denna värld. Hur skall han då få del av den andra, du den bäste av kuruer?

Alla dessa offer av så många slag utförs inför den Högstes öga. Vet att de alla utgår ur handling. När du har förstått det skall du uppnå evig befrielse. Du dina fienders gissel, offret genom den andliga insikten är överlägset det offer som görs med materiella ting. Varje handling utan undantag är innefattad i den andliga insikten, du Prithas son. Sök denna vishet genom att tjäna, genom att ivrigt forska, genom frågor och genom ödmjukhet. De vise som inser sanningen skall förmedla den till dig, och när du har lärt känna den skall du aldrig mer råka i villfarelse, son av Bharata. Genom denna insikt skall du se alla ting och varelser i dig själv och sedan i mig. Vore du så den störste av syndare, skulle du kunna korsa syndens ocean med den andliga insiktens skepp. Liksom den naturliga elden, Arjuna, förvandlar bränsle till aska, så förvandlar insiktens eld alla handlingar till aska. Inget av det som renar i denna värld kan jämföras med den andliga insikten, och den som är fullkomnad i hängivelse finner att denna andliga insikt springer fram av sig själv i honom under tidens gång. Den som tyglar sinnen och organen och hyser tro vinner andlig insikt, och när han har funnit den når han snart till den högsta ro, men de okunniga, de som är fulla av tvivel och utan tro, är förlorade. Den som är uppfylld av tvivel finner ingen lycka vare sig i denna värld eller i nästa eller någon annan. Inga handlingar binder den som genom andlig urskillning har avstått från handling och huggit av tvivlet med insikten, du rikedomens föraktare. Därför skall du, son av Bharata, sedan du med den andliga insiktens svärd huggit av det tvivel som råder i ditt hjärta, ge dig hän åt handlingen. Res dig!

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det fjärde kapitlet, som kallas: Hängivelse genom andlig insikt.

[Till kapitel 5](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kommentarer till kapitel 4

I tredje kapitlet närmade sig Krishna ämnet yoga - eller föreningen med den Högste och sättet att uppnå den - och nu i det fjärde talar han öppet om det. Han hade sagt Arjuna att lidelsen är starkare än både hjärtat och förståndet och att den har makt att kullkasta dem. Därför rådde han Arjuna att stärka sitt grepp om sitt verkliga jag, ty bara därigenom kunde han hoppas på att betvinga lidelsen.

I detta kapitlets inledning möter vi en sak av stor vikt - läran om att det bland människorna i början av varje ny skapelse, på sanskrit kallad manvantara, nedstiger ett högt väsen som överbringat vissa idéer och syften, vilka återklingar genom alla följande tidsåldrar fram till stunden för den allmänna upplösningen - Brahmas natt. Han säger:

Denna oförgängliga yogalära förkunnade jag en gång för Vivasvat. Denne meddelade den till Manu, och Manu utlade den för Ikshvaku. På så sätt överbringad från den ene till den andre studerades den av rajarshierna, tills under tidernas lopp denna mäktiga lärdom gick förlorad, du dina fienders gissel! Men just denna oförgängliga, hemliga, eviga lära är det som jag i dag har förkunnat för dig, därför att du är min hängivne och vän.

Exoteriska auktoriteter är ense om att Vivasvat betecknar solen, och att efter honom kom Manu, vars son var Ikshvaku. Denne gav upphov till solkungarnas ätt, som under tidiga skeden i Indien bestod av män med enastående vetande. De var allesammans adepter och styrde landet som bara adepter kunde, ty de mörkare tidsåldrarna hade ännu inte brutit in, och sådana höga varelser kunde helt naturligt leva bland människorna. Alla vördade dem och det förekom inte ens någon tanke på uppror, eftersom det inte fanns någon anledning till missnöje. Fastän Vivasvat som namn på solen inte röjer någonting för våra västerländska öron, döljer sig en stor sanning bakom detta, precis som det döljer sig ett lika stort mysterium bakom vårt solklot. Han var det väsen som hade till uppgift att hjälpa och vägleda mänskligheten i dess barndom. Han hade själv för tidsåldrar sedan genomfört inkarnationer under andra skapelser och gradvis klättrat upp för evolutionens långa steg, tills han med naturlig rätt hade blivit gudalik. Samma förlopp pågår än i dag - en process som förbereder något väsen för ett liknande arbete i kommande tidsåldrar. Och det har också pågått i det förflutna, och det har alltid varit så att den Högste anden, när den framträder som Krishna, undervisar detta väsen så att det kan ingjuta de idéer i oss som krävs för vår frälsning.

När släktet är tillräckligt utvecklat överlämnar det väsen som kallas solen den andliga successionen till Manu - eller vad vi nu kallar honom - som fortsätter verket tills människorna har nått fram till den punkt då de bland sig själva frambringat någon som är i stånd att grunda en ätt av kungliga, prästerliga ledare. Då drar sig Manu tillbaka och överlåter successionen till denne kunglige vise, som överlämnar den till sina efterträdare. Denna succession varar så länge tiden tillåter det. Sedan råkar allt i andlig förvirring, det materiella framåtskridandet tilltar och den mörka tidsåldern som förebådar upplösningen inträder. Sådan är den nuvarande tidsåldern.

Fram till den period som utmärktes av den förste jordiske kungen, Ikshvaku, var ledaren ett andligt väsen, erkänt som sådant av alla människor eftersom hans makt, härlighet, välvilja och visdom var uppenbar. Han levde ett ofantligt antal år och undervisade människorna inte bara i yoga utan också i konst och vetenskap. De sålunda inpräglade idéerna lever kvar ännu i dag som *inneboende idéer*, därför att de sattes i rörelse av en som kände alla lagarna. Det finns alltså inte någon grund för den stolthet över idéer som så många av oss känner. De härstammar inte från oss. Vi skulle aldrig ha kunnat utveckla dem själva, och utan dessa planetandars stora visdom i begynnelsen skulle vi nu ha drivit hopplöst vind för våg.

De sägner som förekommer inom alla folk om stora personligheter, heroer, magiker och gudar som levde bland dem i begynnelsen och nådde hög levnadsålder, uppkom av de orsaker som jag här har angett. Och trots alla krystade försök av vetenskapliga kritiker att visa att det inte finns någon själ och inget "häfter", så kommer den medfödda tron på det Högsta, på himmel, helvete, magi och mycket annat att bestå. Dessa sägner finns bevarade hos de oskolade massorna, som därför att de inte har några lärda teorier som kan förvirra deras sinnen bibehåller det som finns kvar av de nedärvda idéerna.

Arjuna blir förvånad när Krishna förklarar att han var samtida med Vivasvat, och frågar därför hur detta är möjligt. Krishna svarar att han och Arjuna har haft oräkneliga återfödelser. Självtänks han dem medan Arjuna,

som ännu inte är fullkomnad i yoga, inte kan komma ihåg dem. Eftersom Arjuna i dikten också kallas Nara, vilket betyder människa, möter vi här i klara och omisskännliga ord en urgammal bekräftelse på reinkarnationens nödvändighet för hela människosläktet.

Därefter kommer Krishna helt naturligt in på den i Indien välbekanta läran om avatarernas återkomster. Det förekommer bland hinduerna en del meningsskiljaktigheter om vad en avatar är, det vill säga om han är den Högsta anden själv eller bara en människa som i högre grad än andra är överskuggad av det Högsta. Men alla erkänner att Krishna framställer den sanna läran med orden:

När dygden förlorar sin kraft och laster och orätrådighet vinner herravälde i världen, då inträder jag i skapelsen, du son av Bharata. Så tar jag från tidsålder till tidsålder kroppslig gestalt för att understödja de goda, förgöra de onda och återställa rättfärdigheten.

Dessa återkomster bland människorna i syfte att återställa jämvikten är inte detsamma som Vivasvats och Manus nyss berörda ledarskap, utan betecknar avatarers eller frälsares nedstigande till jorden. Att dessa nedstiganden är periodiska framgår av orden "från tidsålder till tidsålder". Krishna talar här om de stora cykler som mästarna hittills inte har sagt mer om än att de finns. Det är nu ganska allmänt erkänt att den cykliska lagen är av största vikt vid betraktandet av de stora frågorna om evolutionen och människans bestämmelse. Men ankomsten av en avatar kräver att det samtidigt också framträder en varelse som representerar den andra polen, ty lagen om de båda motsatserna gäller, som Krishna säger, ständigt i världen. Sålunda finner vi i Indiens historia att det vid Krishnas framträdande för länge sedan också fanns en stor tyrann, en svart magiker vid namn Kansa, vars ondska var lika stor som Krishnas godhet. Och det är på en sådan möjlighet dikten syftar när det heter att Krishna kommer när onskan har nått sitt maximum. Den verkliga innebörden av detta är att världens onda karma fortsätter att öka under tidsåldrarnas lopp, för att till slut frambringa en varelse som är så att säga själva blomman av all ondska i det förflutna, räknat från den närmast föregående avataren. Han är inte bara ond utan också klok och utrustad med magiska krafter av fruktansvärd omfattning, ty magin är inte bara de godas arvedel. Antalet magiker som vid ett sådant tillfälle utvecklas bland folken är mycket stort, men en höjer sig över alla andra och tvingar dem till lydnad. Detta är ingen fabel utan verklig sanning, och nutidens överbetoning av egennytta och av att tjäna pengar utgör just det slags övning i att utveckla vissa egenskaper som skall utmärka svarta magiker i kommande tider. Då framträder Krishna - eller vad han då kallas - "i kroppslig gestalt". Hans makt är lika stor som hans onda motståndares, men han har på sin sida vad de inte har - ande - de skyddande, bevarande krafterna. Med deras hjälp kan han ta upp striden med de svarta magikerna och får också bistånd av oss som är verkligthängivna broderskapet. Resultatet blir seger för de goda och undergång för de onda. De senare går miste om alla utsikter till frälsning i denna manvantara och störtas ned till de lägre planen, där de framträder i början av nästa nya skapelse. Så inte ens de går förlorade, och om deras slutliga frälsning säger Krishna:

På den väg som människorna söker mig, på den vägen möter jag dem, men vilken väg de än slår in på, så är den vägen min, du Prithas son. De som önskar framgång för sina gärningar i detta livet offerar till gudarna, och snart nog kommer också framgången i denna timliga värld.

Han förklarar också att en riktig och full förståelse av mysteriet med hans inkarnationer och gärningar på jorden öppnar nirvana för oss och befriar oss sålunda från återfödelse. Det är inte möjligt för en människa att förstå mysteriet om hon inte helt har befriat sig från lidelsernas bojor och uppnått fullkomlig koncentration. Då har hon lärt sig att se verkligheten bakom det yttre sken som bedrar det tanklösa sinnet.

Detta för oss till en klippa mot vilken många människor krossas - personligheten. Personligheten är alltid en illusion, en falsk bild som döljer verkligheten innanför. Ingen kan få sitt kroppsliga yttre att exakt svara mot det bästa inom sig, och andra bedömer honom därför ständigt efter det yttre. Om vi, som Krishna manar oss, försöker finna det gudomliga i allt lär vi oss snart att inte döma efter skenet, och följer vi rådet att göra vår plikt utan hopp om belöning och utan att inrikta oss på ett önskat resultat, blir slutet frid.

Krishna tar sedan upp olika system av religiös kult och visar Arjuna att de alla till slut, dock först efter många inkarnationer, leder fram till honom genom den strävan de väcker till liv. De olika lärosystemen behandlas i några få verser. Hans förklaring är att de undanröjer synder, varmed menas att det sker en viss rening av organismen, en rening som efter döden följs av en längre vistelse i devachan. Men det är bara ett system som han ger vitsordet att leda till förening med den högsta anden. Efter att ha räknat upp alla, inte bara dem som fordrar offer utan också dem som utelämnar offer, visar han Arjuna att den andliga kunskapen innefattar alla handlingar och bränner till aska de bindande verkningarna av alla dessa handlingar, så att vi får kraft att vinna nirvana genom frigörelse från villfarelsen att det är det lägre jaget som handlar. Denna andliga kunskap fullkomnas

genom att tron stärks och tvivlet utdrivs med hjälp av hängivelse och självbehärskning. Så kommer en vers av nästan samma lydelse som i Nya Testamentet: "Den som är uppfylld av tvivel finner ingen lycka vare sig i denna värld eller i nästa eller någon annan."

Inga handlingar binder den som genom andlig urskillning har avstått från handling och huggit av tvivlet med insikten, du rikedomens föraktare. Därför skall du, son av Bharata, sedan du med den andliga insiktens svärd huggit av det tvivel som råder i ditt hjärta, ge dig hän åt handlingen. Res dig!

Med dessa kraftfulla ord slutar kapitlet. De är riktade till dem som kan vara starka och inte till de ständigt tvivlande, som varken tror på sina egna tankar eller andras ord utan ständigt kräver mer. Men om orsaken till tvivlet kan det inte råda någon ovisshet. Som Krishna säger så kommer det av okunnighet, och allt vi behöver göra är att med kunskapens svärd hugga av alla tvivel.

Många kanske säger att det är just detta som de alltid har sökt efter för att få sinnesfrid, men att så många lärosystem har framlagts för dem att de inte kan komma till ett resultat. Detta kan tyckas nog så sant med tanke på de tusen och en filosofier som mer eller mindre klart har framlagts för oss av deras uttolkare. Men det förefaller som om dessa filosofier kan klassificeras och inordnas i två stora huvudgrupper: sådana som inte tillåter att något blir föremål för tro förrän den stora massan medelmåttor förklarar att de åtminstone godtar det eller det, och sådana som möjligen innehåller någon liten del av sanningen men en stor del uppenbart nonsens. Tvivlaren är en ivrig anhängare av den första gruppen, eller också tillhör han delvis både den ena och den andra gruppen. I det senare fallet sönderslits han av de otaliga åsikter som bär auktoritetens stämpel och tvingar honom att godta det som strider mot hans omdöme så snart han ger detta fritt utlopp. Om ni talar om för honom att det högt prisade förnuftet inte är den högste domaren och att det finns högre förmögenheter som kan användas för att vinna kunskap, bestrider han detta med stöd av de argument som framförts av lärda professorer av den ena eller andra skolan, och förnekar de anförda bevisens hållbarhet med motiveringen att de är fall av "dubbel hjärnverksamhet" eller vad det nu är.

Till sådana som dessa riktar sig inte detta kapitel, men det finns många sökare som plågas av ärliga tvivel och deras svårighet bottenar i okunnighet. De vill inte tro att man i forntiden kan ha funnit sanningen, och skälet till detta tycks vara den materiella standarden hos forntidens folk och hos dem som i våra dagar omfattar sådana läror. Vår civilisation förhålls materiella ägodelar och framsteg, och de som saknar detta kan inte tänkas vara i besittning av vare sig sanningen eller den väg som leder dit. Men de som sitter inne med sanningen har aldrig sagt att vi kommer att bli rika eller civiliserade om vi följer deras väg. Dessutom fanns det när Krishna levde och lärde mer materiell härlighet och makt än nu, och det fanns mer kunskap om naturens lagar än vad alla våra nutida vetenskapsmän har inom räckhåll. Om någon därför påstår att utbredningen av våra mästares läror kommer att innebära slutet på det materiella välståndet och framåtskridandet misstar han sig och utsår orosfrön hos sig själv och sina vänner. Varför då inte erkänna att det kan finnas sanning i dessa läror, att jaga bort allt tvivel och med glädje anamma ljuset från Östern?

Så länge tvivlet består finns ingen sinnesfrid, ingen visshet, inte heller något hopp om att vinna den i nuvarande eller kommande liv på jorden eller i de andra världar där vi kan komma att tillbringa våra liv. Den som tvivlar nu skall tvivla vidare under de årmiljoner som vi ännu har framför oss av världshjulets kretslopp.

Om vi följer den store furstens råd, blir vårt nästa steg att med hänsyn till evolutionens uppenbara fakta anta att det finns vissa höga varelser, som för länge sedan har vandrat samma väg och som nu äger både kunskap och förmåga att ge oss så mycket vi kan ta emot. På detta syftar Krishna när han säger:

Sök denna vishet genom att tjäna, genom att ivrigt forska, genom frågor och genom ödmjukhet. De vise som inser sanningen skall förmedla den till dig

Så lyder ordagrant mästarnas ord. De belönar eller undervisar oss inte enbart därför att vi önskar det eller anser oss värda det. Vår värdering av oss själva är inte deras. De uppskattar oss efter vårt sanna och verkliga värde. De kan inte bevakas av tårar eller böner som inte åtföljs av handling, och de handlingar som behagar dem är sådana som utförts i deras tjänst och ingen annans.

Med vilket arbete vill de då att vi skall tjäna dem?

Inte är det att odla våra psykiska krafter eller uppöva förmågan att åstadkomma fenomen, inte heller att utföra något slags arbete för det egna jaget, när detta är den enda bevekelsegrunden.

Tjänandet och arbetet gäller mänsklighetens sak, vem som än utför det. Och alla de som nu står med öppen mun i väntan på det som de kallar andlig spis kan lika gärna få veta att de inte kommer att få någonting, såvida de inte utför eller gör ansatser till att utföra detta arbete.

Om man intar den rätta inställningen gäller följande enligt detta kapitel:

Inget av det som renar i denna värld kan jämföras med den andliga insikten, och den som är fullkomnad i hängivelse finner att denna andliga insikt springer fram av sig själv i honom under tidens gång.

Det fjärde kapitlet är avslutat. Må alla våra tvivel komma till ett slut!

Vad rum för tvivel och för sorg kan väl finnas hos den som vet att alla andliga varelser är desamma till sin natur och endast skiljer sig till graden.

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 5

Hängivelse genom avstående från handling

Arjuna:

Du lovordar, Krishna, avståndet från handling och samtidigt handlingens rätta utförande. Säg mig bestämt vilketdera som är bäst.

Krishna:

Avstående från handling och hängivelse genom handling är båda medel för den slutliga frigörelsen, men av de två är hängivelse genom handling bättre än avstående. Den betraktas som asket¹ som ingenting söker och ingenting förkastar, eftersom han står fri från motsatsparens² inflytande, du med de starka armarna. Utan möda lösgörs han från de bojor som handlingen smider. Endast barn och inte den vise talar om avstående från handling³ och handlingens rätta utförande⁴ som skilda ting. Den som fullgör det ena riktigt skördar frukterna av båda, och det tillstånd⁵ som uppnås av den som avstår från handling nås också av den som är hängiven i handling. Den ser klart som inser att sankhya- och yogalärorna är ett och detsamma. Men att nå fram till sant avstående från handling utan hängivelse genom handling är svårt, du med de starka armarna, medan den hängivne som ägnar sig åt att rätt utföra sina plikter på kort tid närmar sig det Högsta Väsendet. Den vars hjärta är renat, den som helt behärskar sin kropp och tyglar sina sinnen, den för vilken det enda jaget är alla varelsers jag, blir inte besudlad fast han utför handlingar. Den hängivne som känner den gudomliga sanningen tänker: "Jag gör ingenting", när han ser, hör, berör, känner lukt, äter, rör sig, sover, andas. Till och med när han talar, släpper taget eller griper, öppnar ögonen eller blundar, säger han: "Sinnena och organen rör sig av en naturlig impuls mot sina särskilda föremål." Den handlande som riktar sina handlingar mot det Högsta Väsendet och skjuter bort allt själviskt intresse för deras resultat är oberörd av synden, så som lotusbladet är oberört av vattnet. De i sanning hängivna utför för hjärtats rening handlingar med sin kropp, sin tanke, sitt förstånd och sina sinnen utan varje själviskt intresse,. Den som är hängiven och inte bunden vid sina handlingars frukter finner ro, den som av begär är fäst vid handlingens frukter är fjättrad därav.⁶ Den vise som behärskar sig själv och i sitt hjärta har avstått från all handling bor i frid i "de nio portarnas stad"⁷ utan att vare sig handla eller orsaka handling.⁸

1. En som verkligen har försakat.
2. Köld och värme, glädje och sorg, lycka och olycka, osv.
3. Sankhyaskolan.
4. Yogaskolan.
5. Nirvana eller frigörelsen.
6. Syftar inte bara på det innevarande livet utan också på den "bundenhet vid återfödelsen" som sådant handlande för till.
7. Det vill säga, kroppen med dess nio öppningar, genom vilka intryck mottas: ögon, öron, mun, näsa, osv.
8. Den vise som har förbundit sig med sant medvetande, förblir i kroppen för mänsklighetens bästa.

Världens herre skapar varken förmågan att handla eller handlingar, inte heller förbindelsen mellan handlingen och dess frukter. Det är naturen som verkar i dessa. Herren tar inte emot någons gärningar, de må vara syndiga eller förtjänstfulla.⁹ Sanningen fördunklas av det som inte är sant, och därför leds alla varelser vilse. Men hos dem för vilka insikten om det sanna jaget har skingrat okunnigheten, uppenbaras den Högste som belyst av solen. De vilkas själar bor i anden, de som har sin fristad i den, är inriktade på den och genom kunskapen är renade från alla synder, går till det tillstånd från vilket ingen behöver vända åter.

9. För att klart förstå detta måste man komma ihåg att det i den vediska filosofin anses att alla handlingar, vare sig de är goda eller

onda, orsakas av de tre egenskaperna - *sattva*, *rajas* och *tamas* - inneboende i alla under utvecklingen. Det framställs utförligt i kap 17, och i kap 14 redogörs utförligt för det sätt på vilket dessa egenskaper yttrar sig.

Den upplyste vise betraktar med samma jämvikt en upplyst osjälvisk brahmin, en ko, en elefant, en hund och till och med en paria som äter hundkött. De som så bevarar sin sinnesjämvikt uppnår himlen redan här i livet, ty den Högste är fri från synd och äger sinnets jämvikt. Därför vilar de i det Högsta Väsendet. Den som känner den Högste, den som inte förvillas och är inriktad på honom, jublar inte när han uppnår det som är behagligt, sörjer heller inte när han möter det som är obehagligt. Den som inte är fäst vid sinnesföremål finner glädje inom sig själv, och förenad med den Högste genom hängivelse erfar han oförgänglig lycka. Ty de njutningar som kommer av sinnenas kontakt med yttre föremål föder bara smärta, eftersom de har en början och ett slut. Du Kuntis son, den vise gläder sig inte åt dem. Den som redan här i världen, innan själen har befriats från kroppen, kan motstå den impuls som uppstår ur åtrå och vrede är en hängiven och välsignad. Den som är lycklig inom sig själv, som är upplyst i sitt inre, är en hängiven, och delaktig av det Högsta Väsendets natur är han ett med detta. Sådana upplysta vise vilkas synder är utplånade, som är fria från villfarelse, som behärskar sina sinnen och organ och är hängivna alla varelsers bästa, uppnår sammansmältning med det Högsta Väsendet.¹⁰ Sammansmältning med det Högsta Väsendet gäller på båda sidor om döden för dem som är fria från åtrå och vrede, de måttfulla som kan tygla sina tankar och är förtrogna med det sanna jaget.

10. Det vill säga: omedelbar kunskap om jaget.

Anakoreten som från sin rofyllda själ stänger ute all känsel, har blicken riktad rakt fram mellan ögonbrynen, låter andedräkten flyta jämnt genom båda näsborrarna så väl vid inandning som vid utandning, behärskar sina sinnen och organ tillsammans med sitt hjärta och sitt förstånd och har hjärtat inställt på befrielse, alltid fri från åtrå och vrede, han är lösgjord från födelse och död redan i detta liv. I vetskapen om att jag, alla världars store herre, är den som njuter av alla offer och botgöringar och är alla varelsers vän, skall han nå fram till mig och bli lycklig.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det femte kapitlet, som kallas: Hängivelse genom avstående från handling.

[Till kapitel 6](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kommentarer till kapitel 5

Detta kapitel har i sanskrit-originalet överskriften "Karmasannyasayoga", vilket betyder "Hängivelse genom försakelse av handlingens frukter". Det har alltid tyckts mig vara ett av de viktigaste i *Bhagavad-Gita*. Eftersom dikten är uppdelad i arton kapitel, som lämpligen kan sammanföras i sex grupper med tre kapitel i varje, kommer detta kapitel att höra till den andra gruppen.

Arjuna antas framföra de invändningar eller åsikter som gjordes gällande av de två stora indiska skolorna sankhya och yoga, varav den ena rådde sina anhängare att avstå från alla handlingar och inte göra någonting alls, medan den andra yrkade på utförandet av handlingar. Denna skillnad i inställning medförde givetvis stora olikheter i det praktiska livet: den ena skolans efterföljare var ständigt verksamma och den andras ständigt överksamma. Därför finner vi ännu i dag i Indien ett stort antal asketer som förblir överksamma, samtidigt som vi å andra sidan möter människor som oavlatligen skapar karma för att vinna frälsning.

Aldrig så liten eftertanke leder lärjungen till insikten att det enda resultatet av handlingen som sådan blir fortsatt handlande, och att det följaktligen inte är enbart antalet handlingar i och för sig som förlänar nirvana eller vila från karma. Den enda direkta verkan av karma är karma. Och denna svårighet framstod för Arjuna i det femte samtalet. Han säger:

Du lovordar, Krishna, avståendet från handling och samtidigt handlingens rätta utförande. Säg mig bestämt vilketdera som är bäst.

Varpå Krishna svarar:

Avstående från handling och hängivelse genom handling är båda medel för den slutliga frigörelsen, men av de två är hängivelse genom handling bättre än avstående. Den betraktas som asket som ingenting söker och ingenting förkastar, eftersom han står fri från motsatsparens inflytande.

Lärarens mening har av somliga föreslagits vara den, att eftersom asketens liv är mycket hårt och nästan omöjligt för flertalet människor, så är det klokare att nu utföra goda gärningar i förhoppning att dessa skall leda en till återfödelse under sådana betingelser att det blir lätt att då helt avstå från handling i yttre måtto. Jag tror inte att detta är meningen utan, tvärtom, att det till synes lätta alternativet att rätt utföra handlingar i själva verket är den svåraste av alla uppgifter. Och hur mycket vi än väntar på en gynnsam återfödelse, på en omgivning som inte bara tillåter oss utan rentav driver oss att leva ett annat liv, kommer detta aldrig att bli oss förunnat förrän vi lärt oss att rätt utföra en handling. Denna kunskap kan aldrig vinnas genom att nu avstå från handling. Man kan tvärtom ta för givet att ingen är i stånd att dra sig tillbaka från världen om han inte i föregående liv vandrat handlingens väg. Det kanske finns några få som dock försöker att göra så, men om de inte avverkat all handling hindras deras andliga framåtskridande. Människans egen inre beskaffenhet är den verkliga prøvostenen. Hon må ha avstått från världen hur många gånger som helst under otaliga inkarnationer, men om hennes inre natur inte har avstått kommer hon under hela denna tid att vara densamma, och när hon under något av sina asketiska liv utsätts för nya farliga frestelser eller förhållanden kommer hon att falla från sin i yttre bemärkelse höga asketism.

Krishna lovordar båda skolorna och meddelar Arjuna att bådas lärjungar skall uppnå samma mål, men han säger att rätt utförande av handling är den bättre vägen. Och nu måste vi göra dessa båda förenliga. Om den ena är bättre än den andra och båda ändå leder till samma mål, måste det finnas något skäl att jämföra dem annars blir följden en hopplös oreda. Genom att stödja sig på det godkännande som Krishna skenbart ger båda i samma grad, har många sanningssökare övergett handlingen i hopp om att på detta sätt vinna frälsning. De förbisåg versen som lyder:

Men att nå fram till sant avstående från handling utan hängivelse genom handling är svårt, du med de starka armarna, medan den hängivne som ägnar sig åt att rätt utföra sina plikter på kort tid närmar sig det Högsta Väsendet.

Här sätts återigen utförandet av handling högre. Det synes klart att Krishna menat att avstående från handling under ett jordeliv, åtföljt av samma beteende under alla kommande liv som påverkats därav, slutligen skulle leda till insikten om nödvändigheten att upphöra med denna sorts försakelse och i stället börja ett liv i handling med försakelse av handlingens frukter. Många ockultister har ansett detta vara den rätta uppfattningen. Det är välkänt att det reinkarnerande egot påverkas av handlingarna under föregående liv, inte bara med avseende på livets

många växlingar och förhållanden, utan också i fråga om den naturliga böjelsen för en viss sorts religionsutövning. Och denna verkan gör sig gällande under så lång tid eller så många inkarnationer som exakt svarar mot intensiteten i den föregående religionsutövningen. Och i det fall någon frivilligt avstått från allt i denna värld och under många år levt asketens liv, kommer detta helt naturligt att ge sig tillkänna under många inkarnationer och lång tid efter det andra tillfälliga intryck utplånats. Genom att fortsätta på den inslagna vägen under många inkarnationer, förvärvar han till slut den inre klarsyn som ger honom insikt om vilken väg han rätteligen bör följa. Förutom denna naturliga utveckling kommer han också att få hjälp av de medvandrare som han säkert träffar och som förvärvat all erforderlig erfarenhet. Ytterligare stöd för denna uppfattning finns i de verser i sjätte kapitlet som berör sådana lärjungars återfödelse:

När han så har fötts igen kommer han i kontakt med den kunskap som var hans i den förra kroppen, och från den stunden strävar han flitigare mot fullkomning, du Kurus son! Ty också omedvetet leds han och strävar han vidare på grund av sin tidigare övning.

Vad vi bör söka förstå är alltså hur vi skall försaka frukten av våra handlingar. Detta menar Krishna när han säger till oss att utföra handlingar som en försakelse. En handlings förorenande verkan ligger lika litet som en handlings renande verkan i själva handlingen som sådan, utan i båda fallen ligger synden respektive förtjänsten i den inre känslan som åtföljer handlingen. En person må ge bort miljoner i allmosor och ändå inte på minsta sätt gagna sin karaktär. Det är mycket troligt att han får skörda materiella belöningar, kanske i ett senare liv, men inte heller dessa kommer att gagna honom så länge han inte har förändrats. Och en annan må ge endast vänliga ord eller små penningbelopp, därför att det är allt han har att ge, och ändå få ut så mycket av den känsla som åtföljer varje handling att hans färd uppför den stigande bågen som leder till förening med anden blir snabb. I Nya Testamentet framhåller Jesus denna sanning i liknelsen om änkans skärv, som han ansåg mer värd än allt vad andra hade gett. Han kan inte ha syftat på myntets penningvärde. Han såg endast till den fattiga kvinnans inre känsla när hon gav bort allt hon hade.

I vilken riktning vår verksamhet än går, finner vi hur svårt det är att utöva sann försakelse. Och vi kan inte hoppas att under det innevarande livet vinna fullkomning i denna ädlare sorts försakelse - försakelse genom handling - vare sig det är vårt första eller tjugonde liv av sådant bemödande. Vi kan emellertid *försöka*, och detta är vår plikt. Om vi framhårdar, kommer tendensen till rätt uppfattning att för varje liv växa snabbare än som annars hade varit möjligt.

Även i det höga syfte som ligger i strävan att bli lärjunge under en mästare, eller till och med att bli adept, möter vi samma svårighet. Denna strävan är den mest lovvärda vi kan tänka oss, men om vi strax efter det vi tillkännagett denna strävan kallt frågar oss själva: "Varför denna strävan, varför önskar jag känna mästarens närhet?", måste vi erkänna att det drivande motivet till denna strävan hade en anstrykning av själviskhet. Vi kan lätt förvissa oss om detta genom att ställa samvetsfrågan om vi hade denna strävan för vår egen del eller för den stora massan av människor, rika och fattiga, höga och låga. Skulle vi nöja oss med att få veta att vår ivriga längtan förskaffat andra denna förmån medan vi själva måste vänta ännu tio inkarnationer? Man kan lugnt påstå att svaret är att vi skulle känna oss djupt bedrövade. I följande vers finner vi både botemedlet för denna svårighet och själva svårigheten tydligt och klart angivna med orden:

Den som är hängiven och inte bunden vid sina handlingars frukter finner ro, den som av begär är fäst vid handlingens frukter är fjättrad därav.

Dessa läror är mycket svåra för alla dem som lever enbart för sig själva och som inte har börjat inse att de inte är här för sin egen skull. Men när vi känner att vi inte är avskilda från någon annan varelse och att vårt högre jag vägleder oss genom livets alla erfarenheter ända till slutet i syfte att vi skall erkänna alltings enhet, då söker vi komma till rätt tro och strävan i stället för att ständigt motarbeta det högre jagets syfte. Inte heller får vi låta oss avskräckas av den oerhörda svårigheten att utplåna det själviska begäret efter framgång. Detta blir en uppgift under många liv, och vi bör av fri vilja ta itu med den så snart vi blivit medvetna om den, i stället för att vänta tills den tränger sig på oss genom lidande och många nederlag.

Ett vanligt misstag bland lärjungar rättas till i detta kapitel. Många brukar säga att om dessa läror följs bokstavligen blir resultatet en människa som inte bekymrar sig om annat än den frid som kommer av att uppgå i den Högste anden - det vill säga höjden av själviskhet. Och populära skriftställare bidrar med artiklar till att utbreda denna löjliga uppfattning. Hos dessa skriftställare är den en konsekvens av "läran om personlighetens upphöjelse", vilken enligt ockultisterna är vår tids förbannelse men dess skönaste prydnad i de personers ögon

som vi talar om. Krishna uttrycker detta klart i följande vers:

Sådana upplysta vise vilkas synder är utplånade, som är fria från villfarelse, som behärskar sina sinnen och organ och är hängivna alla varelsers bästa, uppnår sammansmältning med det Högsta Väsendet.

Om den sista egenskapen saknas, då är han inte någon "upplyst vis" och kan inte bli ett med det Högsta. Härav följer att den ringaste bland lärjungar och efterföljare, var och en som önskar uppnå detta tillstånd, måste göra sitt allra bästa för att efterfölja den vise som har lyckats. Så lyder mästarens ord, ty han säger på många ställen att om vi väntar oss hjälp från honom så måste vi ägna oss åt att hjälpa mänskligheten - efter måttet av vår förmåga. Detta är allt som fordras.

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 6

Hängivelse genom självbehärskning

Krishna:

Den som obunden av handlingens frukter utför de handlingar som bör göras är både en försakare¹ av handling och en den rätta handlingens hängivne², inte en som lever utan att tända offerelden och utan att fullgöra riterna³. Vet, Pandus son, att vad man kallar *sannyasa* eller avstående från handling är detsamma som *yoga* eller utövande av hängivelse. Ingen som inte först har avstått från alla syften kan bli hängiven. Handlingen sägs vara det medel genom vilket den vise som strävar efter meditationen kan höja sig till den. Avstående från handling sägs vara medlet för den som har nått till meditationen. När han har avstått från alla syften och står fullständigt obunden av önsknings och begär, sägs han vara en sådan som har höjt sig till meditationen. Han skall höja sitt jag genom Jaget. Må han inte låta jaget sjunka, ty Jaget är jagets vän, och på samma sätt är jaget sin egen fiende⁴. Jaget är dens vän som har övervunnit jaget. På samma sätt uppträder jaget fientligt mot den som inte har övervunnit jaget. Jaget hos den som har kuvat sig själv och är fri från åtrå och vrede är inriktat på det högsta jaget i hetta och köld, i smärta och glädje, i ära och vanära. Den som äger andlig kunskap och insikt, den som har nått höjdpunkten och tyglat sinnena, den för vilken guld och sten är detsamma, han sägs vara hängiven. Och uppskattad av alla är den som bevarar sinnets jämvikt bland såväl vänner och kamrater som i fiendens mitt, bland dem som står honom fjärran eller förhåller sig neutrala, bland dem som älskar och dem som hatar, bland syndare och rättfärdiga.

1. En sannyasi.

2. En yogi.

3. De ceremonier som föreskrivs av den brahminska lagen.

4. I denna lek med ordet "jag" avses det högre och lägre jaget. Det lägre är fiende till det högre genom sitt motstånd mot sann utveckling, och det lägre jaget är samtidigt fiende till sitt eget bästa genom sin böjelse för att sjunka.

Den som har nått fram till meditationen skall ständigt sträva efter att förbli i ro i det Högsta Väsendet, ensam och avskild, och behärska sin kropp och sina tankar, utan ägodelar och fri från hopp. Han skall reda sig en säker sittplats på ett rent ställe, varken för högt eller för lågt och gjord av kusagräs, ett hjortskinn och en duk⁵. Där skall han för jagets rening öva meditation med sinnet riktat mot en enda punkt genom att hålla tankens rörelser under kontroll och tygla sinnenas och organens verksamhet. Med kropp, huvud och hals raka och orörliga, med blicken fast riktad mot nästippen utan att irra, med ro i hjärtat och fri från fruktan skall yogin sitta, befäst i brahmacharis löfte, med tankarna tyglade och hjärtat fäst vid mig. Den hängivne, som tyglar sitt sinne och på så sätt alltid för sitt hjärta till vila i den Högste, når fram till denna frid, det yttersta uppgåendet i mig.

5. Föreskrifterna gäller de eremiter som har dragit sig tillbaka från världen. Översättare har tolkat texten olika. En skriver att den hängivne bara har "skinn och kläde att täcka sig med och gräs att ligga på", en annan att "hans ägodelar är ett kläde och hjortskinn och kusagräs". "De som vet" säger att detta är en beskrivning av en magnetiskt arrangerad sittplats och att kusagräs läggs på marken, skinn på gräset och duken på skinn. Filologiska diskussioner kommer aldrig att kunna bringa klarhet i frågan.

Denna gudomliga disciplin uppnås, Arjuna, inte av den som äter mer än nog eller för litet, inte heller av den som har för vana att sova för mycket eller den som överdriver sin vaka. Den meditation som utplånar smärtan sker hos den som är måttlig i sitt ätande och sina förströelser, måttlig i utförandet av sina handlingar och regelbunden i sömn och vaka. När den som lever så har sitt hjärta riktat mot det sanna Jaget och är frigjord från alla begär, sägs han ha nått fram till yoga. För den vise som har hjärtat inriktat på Jaget, som befinner sig i ro och är obunden av begär, har man använt bilden "liksom en lampa som är skyddad mot vinden inte fladdrar". När han faller till ro genom yogaövning, ser jaget genom jaget och är tillfreds, när han blir förtrogen med den gränslösa lycka som inte är förknippad med sinnesföremålen och står där han står utan att vika från verkligheten⁶, när han alltså har nått det tillstånd över vilket han inte kan tänka sig något högre och från vilket han, väl befäst, inte viker ens genom den svåraste sorg - då har han, skall du veta, uppnått den frigörelse från smärtan som kallas yoga, andlig förening eller hängivelse, och efter detta skall man sträva troget och oförtrutet.

6. "Verkligheten", nirvana och även den fullkomliga insikten om det Sanna och upphörandet av den illusion som rör föremål och avskildhet.

När han tagit avstånd från varje lust som stiger ur fantasin och med tanken kuvat de sinnen och organ som eggat till handling i alla riktningar, när han är uppfylld av tålmod, finner han steg för steg ro, och sedan han låtit sinnet vila i det sanna Jaget skall han inte tänka på något annat. Till vilket föremål det obeständiga sinnet än flackar skall han undertrycka det, föra det tillbaka och rikta det mot anden. Den högsta saligheten kommer förvisso till den vise vars sinne på så sätt har fallit till ro, den vars lidelser och begär är undertryckta, den som på så sätt är i det sanna Jaget och fri från synd. Den som är hängiven och fri från synd uppnår utan hinder den högsta saligheten - förening med det Högsta Väsendet. Den som har förlänats denna hängivelse och ser alla tings enhet, uppfattar den Högsta Själens i alla ting och alla ting i den Högsta Själens. Den som ser mig i alla ting och alla ting i mig, för honom går jag inte förlorad, och jag överger inte honom. Och var och en som i tro på andlig enhet dyrkar mig som är i alla ting, han bor hos mig, i vilka omständigheter han än lever. Den, Arjuna, som genom likheten han finner i sig själv ser blott ett väsende i alla ting, onda som goda, betraktas som den förnämste av de hängivna.

Arjuna:

Du Madhus⁷ baneman, med tanke på sinnets oro kan jag inte förstå hur denna jämviktens yoga som du har talat om skall kunna förbli. Ty sinnet är ju, Krishna, fyllt av upphetsning, stormigt, starkt och motspänstigt. Att tygla det är väl lika svårt som att tygla vinden.

7. Madhu: en daitya eller demon som dräpts av Krishna och representerar lidelsens egenskaper i naturen.

Krishna:

Sinnet är i sanning, du med de starka armarna, oroligt och svårt att tygla, men det kan tyglas, du Kuntis son, genom övning och genom frånvaron av begär. Ändå menar jag att denna gudomliga disciplin som kallas yoga är mycket svår för den som inte behärskar sin egen själ. Dock kan den förvärfvas med de rätta medlen av den som flitigt strävar och är herre över sitt hjärta.

Arjuna:

Vart går den, Krishna, som fast han äger tro inte uppnått fullkomning i sin hängivelse därför att han med sitt otyglade sinne har avvikit från disciplinen? Förintas han som ett moln upplöses, du med de starka armarna, sedan han fallit och vilseletts på vägen mot det Högsta Väsendet? Du, Krishna, borde helt skingra detta tvivel för mig, ty det finns ingen annan som kan göra det.

Krishna:

En sådan man, Prithas son, förgås inte här eller härefter. Ty ingen som gör gott går någonsin till fördärvet. Den vars hängivelse har avbrutits av döden går till de rättfärdigas regioner⁸, där han dväljs i en väldig mängd år, och återföds sedan på jorden i en ren och lyckosam släkt⁹ eller rentav i en släkt av sådana som är andligen upplysta. Men en återfödelse som denna sista är svårare att nå. När han så har fötts igen kommer han i kontakt med den kunskap som var hans i den förra kroppen, och från den stunden strävar han flitigare mot fullkomning, du Kurus son! Ty också omedvetet leds han och strävar vidare på grund av sin tidigare övning. Redan som sökare når han bortom *Vedas* ord. Men den hängivne som efter att ha uppjudit all sin kraft uppnår fullkomningen på grund av strävanden som fortsatt genom många födelser går till det högsta målet. Den meditationens man som jag här beskrivit är överlägsen botgöringens man och den lärde och även handlingens man. Så bestäm dig, Arjuna, för att bli en meditationens man. Men av alla hängivna anser jag den vara mest hängiven som dyrkar mig med hjärtat fäst vid mig och full av tro.

8. Devachan.

9. Madhusudana säger att detta betyder kunglig eller kejsrerlig släkt.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det sjätte kapitlet, som kallas: Hängivelse genom självbehärskning.

[Till kapitel 7](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kommentarer till kapitel 6

Mer än ett ämne avhandlas i detta kapitel. Det avslutar vad jag kallar den första serien, eftersom samtliga arton kapitel bör indelas i tre grupper om vardera sex.

Försakelse, jämnmod, sann meditation, den gyllene medelvägen i handling, alltings enhet, innebörden av återfödelse och hängivelsens inverkan på denna och på devachan, allt detta berörs.

Det är ett kapitel som i hög grad gäller praktiska ting och kan bli till stor nytta för de lärjungar som till fullo fattar och följer dess lärdomar. De misstag som lärjungar gjorde för många tusen år sedan är desamma som de gör idag. Nu liksom då finns det de som anser att sann försakelse består i att enbart handla för sitt eget bästa, att dra sig tillbaka från yttre plikter och att ägna sin uppmärksamhet åt vad de kallar självutveckling. Å andra sidan finns det sådana som förväxlar oavlätlig verksamhet med sann hängivelse. Den rätta vägen ligger mitt emellan.

Att avstå från världslig verksamhet - på sanskrit *sannyasa* - är detsamma som man i Europa kallar klosterliv, särskilt i vissa strängt asketiska ordnar. I den mån detta sker av själviska motiv och under det vilseledande begreppet plikt kan det inte bli fråga om sann hängivelse. Det är bara ett försök att arbeta för egen frälsning. Det sätt på vilket vissa teosofier går till väga påminner mycket om denna felaktiga metod, även om den praktiseras i världslig miljö och inte bakom klostermurarna.

För att kunna bli en sann försakare av handling och samtidigt hängiven, måste man angripa problemet ur en annan synvinkel. På det logiska tänkandets plan är det inte möjligt att utjämna den motsägelse som tycks finnas i att utföra handlingar och ändå avhålla sig från dem. Det är just här som många läsare av *Bhagavad-Gita* stannar upp och känner sig villrådiga. De har under lång tid vant sig vid att tänka och verka på det fysiska planet, och de uttryck som de använder för sina tankar är så materiella att de inför denna motsägelse gör gällande att de inte kommer att ha någon nytta av boken. Men om man inser att det i verkligheten är sinnet som handlar och att handlingar inte är livlösa uttryck för sig själva på det yttre planet utan uttryck för tankarna där bakom, så förstår man hur man kan avstå från handling och samtidigt vara hängiven, hur man i yttre bemärkelse kan utföra vilken handling som helst, mängder av dem, och då vara lika verksam som vem som helst som är mitt uppe i världsliga bestyr, men ändå själv vara obunden och oberörd.

Plikten och frågan "vad är det jag bör göra" kommer här in i bilden. Vi bör inte huvudlöst och omdömeslöst följa varje ingivelse. Vi måste upptäcka vilka handlingar vi bör utföra och utföra dem av just den anledningen, inte därför att vi väntar oss något resultat. Att vi kanske är fullt säkra på resultatet är inget skäl för oss att fastna vid detta. Här anser sig vissa teosofier återigen stå inför en stor svårighet. De säger att om man vet resultatet blir man säkert intresserad av det. Men den verkliga prøvostenen går ut på att så behärska sinne och begär att man inte binder sig vid resultatet.

Genom att tillämpa denna metod har man inlett sann meditation, som snart blir permanent. Ty den som vaktar sina tankar och handlingar så att han utför dem som bör utföras, vinner med tiden en koncentrationsförmåga som kommer att öka kraften i hans meditation. Det är inte meditation att stirra på en fläck på väggen eller försätta sig i ett tillstånd av själsligt vakuum som snart övergår i sömn. Allt detta är endast former som inte leder till något bestående gott. Men många lärjungar har ägnat sig åt dessa vansinnigheter, okunniga om den rätta vägen. Den rätta metoden är inte lätt, den fordrar eftertanke och koncentration, parad med ihärdighet och tro. Att stirra på en fläck och liknande övningar, som med orätt kallas ockulta, är mycket lätt i jämförelse med den förra metoden.

Men vi är människor och därför svaga. Som sådana behöver vi hjälp, ty det lägre jaget kan inte segra i striden. Därför påpekar Krishna att det lägre jaget måste höjas med hjälp av det högre, att det lägre är så att säga det högres fiende och att vi inte får låta det sämsta ta överhand. Allt beror på självbehärskning. Det lägre jaget kommer ständigt att dra ner den människa som saknar självbehärskning. Detta därför att det lägre jaget är så nära det tjocka mörker som vilar över evolutionens nedre trappsteg att det delvis är djävulskt. Likt en tung vikt kommer det att dra ner i djupet den som inte försöker att bli herre över sig själv. Men sett ur en annan synvinkel är jaget nära det gudomliga, och när det besegrats blir det segrarens vän och hjälpare. Den mystiska sufisekten framställer detta symboliskt i sin poesi när den talar om en vacker kvinna som ett ögonblick visar sig i fönstret och sedan försvinner. Hon vägrar öppna dörren för sin älskade så länge han betraktar dem som åtskilda, men när

han inser att de bildar en enhet blir hon hans trogna vän.

De närmast följande verserna i Gita berör någonting utomordentligt svårt - jämnmod och koncentration på det Högsta Väsendet i värme och köld, njutning och smärta, medgång och motgång. Det är inte lätt för oss att uppnå detta, kanske inte ens under många liv, men vi kan försöka. Varje ansträngning vi gör i den riktningen kommer att bevaras i vår inre natur och förloras inte när vi dör. Den är en andlig vinst, den himmelska rikedom som Jesus talar om. Att förklara innebörden av jämnmodet i sin fulländning är detsamma som att teckna bilden av en adept av högsta graden, en som har avverkat det världsliga och lever på högre plan. Guld och grus är detsamma för honom. De mål han söker uppnå står inte att vinna med guld. Därför är guldet och gruset likvärdiga för honom. Han är också så lugn och fri från sinnets förvillelser att han förblir densamme inför fiender och vänner, rättfärdiga och syndare.

Detta höga tillstånd har därför ställts framför oss som ett ideal, vilket vi sakta men säkert skall sträva mot. Om vi aldrig tar itu med detta skall vi aldrig lyckas, och det är vida bättre att omfatta detta höga ideal även om vi ständigt misslyckas än att inte ha något ideal alls.

Men här gör somliga lätt ett misstag. De ställer idealet i fokus, men på ett alldeles för materiellt och mänskligt sätt. Sedan tror de sig vandra den utstakade vägen genom att iaktta yttre former, genom att låtsas betrakta guld och stenar som likvärdiga medan de i sitt hjärta föredrar guld. De inskränker sitt jämnmod till att endast avse andra människors angelägenheter. De förargar och oroar släktingar och vänner med denna inställning, samtidigt som de sorgligt försummar sina självklara plikter. De strävar nog efter jämnmod, men inser inte att detta bara kan vinnas genom att rätt fullgöra sina plikter och inte genom att välja ut de plikter och förhållanden som behagar dem.

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 7

Hängivelse genom andlig urskillning

Krishna:

Hör, Prithas son, hur du skall lära känna mig fullkomligt när du med hjärtat fäst vid mig övar meditation och tar din tillflykt till mig. Jag skall undervisa dig i denna kunskap och dess förverkligande. När du har nått den insikten, återstår dig inget mer att lära.

Bland tusentals dödliga strävar kanske en efter fullkomning, och bland dem som så strävar känner mig kanske en enda sådan som jag är. Jorden, vattnet, elden, luften och akasha, manas, buddhi och ahankara är de åtta delar som mitt väsen består av. Det är det lägre. Ha klart för dig att mitt högre väsen är annorlunda och det som vet. Genom det upprätthålls världsalltet. Lär dig att hela skapelsen framspringer ur detta som från ett sköte - jag är hela världsalltets upphov, alstring och upplösning. Det finns ingen högre än jag, du rikedomens erövrare, och alla ting hänger på mig som dyrbara stenar på ett snöre. Jag är smaken i vattnet, du Kuntis son, ljuset i solen och månen, den mystiska stavelsen AUM i alla *Vedaskrifterna*, ljudet i rummet, mandomen i männen, den ljuva doften i jorden och glöden i elden. Jag är livet i alla varelser och koncentrationsförmågan hos dem vilkas sinnen är riktade mot anden. Lär känna mig, du Prithas son, som alla varelsers eviga frö. Jag är den vises visdom¹ och den starkes styrka. Och jag är kraften hos de starka som i handling är fria från begär och längtan. Hos alla varelser är jag det begär som styrs av moralisk riktighet. Vet också att de tillstånd som uppstår ur de tre egenskaperna, *sattva*, *rajas* och *tamas*, kommer från mig. De är i mig, men jag är inte i dem. Vileledd av dessa tillstånd som föds av de tre egenskaperna, vet världen inte att jag är avskild från dem, högre, oförgänglig. Ty denna min gudomliga förmåga att förändra, som uttrycker sig genom de naturliga egenskaperna, är svår att övervinna, och bara de kan övervinna den som tar sin tillflykt till enbart mig. De onda bland människorna, de vileledda och de lågsinnade, de som har berövats andlig insikt genom denna illusion och är demoniskt lagda, tar inte sin tillflykt till mig.

1. Betyder här buddhiprincipen.

Fyra slags människor som övar rättfärdighet dyrkar mig, Arjuna: de som är i nöd, de som söker sanningen, de som söker ägodelar och de vise, du son av Bharata. Av dessa är den bäst som äger andlig insikt och alltid är hängiven mig. Jag är utomordentligt kär för den vise, och han är kär för mig. De är i sanning alla ädla, men den andligen vise är i sanning ett med mig, därför att han med ro i hjärtat vandrar den stig som leder till den högsta vägen, som är just jag. Först efter många födelser finner den andligen vise mig som den Vasudeva som är allt detta, ty en sådan stor själ² är ytterst svår att finna. De som vileledda av begärens mångfald är berövade den andliga visheten lägger sig till med särskilda riter, underkastade deras egen natur, och dyrkar andra gudar. I vilken form en hängiven än önskar dyrka i tro, så är det bara jag som besjalar honom till att göra det uthålligt, och förlitande sig på denna tro söker han försoning med sin gud och når föremålet för sina önskningsar såsom jag ensam har bestämt det. Men den belöning som sådana kortsynta får är tillfällig. De som dyrkar gudarna går till gudarna, och de som dyrkar mig kommer till mig. De okunniga, vilka inte känner mitt högre väsen som står över alla ting och är undantaget från förfall, tror att jag, som inte framträder i yttre gestalt, existerar i synlig form. Höljd i min magiska förklädnad är jag inte synlig för världen. Därför känner världen mig inte som den ofödde och oförgänglige. Jag känner, Arjuna, alla varelser som har funnits, som nu finns, liksom alla som kommer att finnas härefter, men ingen känner mig. I födelsens stund, du son av Bharata, gör alla varelser sig skyldiga till misstag genom den motsatsernas illusion som framspringer ur åtrå och avsky, du fiendernas förgörare. Men det rättfärdiga livets män, vilkas synder har upphört och vilka är fria från motsatsparens illusion och står fasta i tron, de dyrkar mig. De som litar på mig och strävar efter befrielse från födelse och död känner brahman, hela adhyatma och hela karma. De som vilar i mig i vetskap om att jag är adhibhuta, adhidaiva och adhiyajna känner mig också i dödens stund.

2. Originallets ord är "mahatma".

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i

samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det sjunde kapitlet, som kallas: Hängivelse genom andlig urskillning.

[Till kapitel 8](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kommentarer till kapitel 7

Detta kapitel är ägnat åt frågan om den andliga urskillning med vars hjälp den Högste anden kan skönjas i allting, och vars frånvaro vållar en villfarelse som ständigt återkommer och som är upphovet till sorg. Krishna säger att den sortens kunskap inte lämnar något övrigt att lära, men att hjärtat, dvs människan i sin helhet, måste koncentrera sig på anden för att vinna kunskapen ifråga. Meditation måste ständigt pågå och anden bli en tillflykt eller vilostad. Och han visar sedan att den som avancerat så långt har blivit en mahatma.

Bland tusentals dödliga strävar kanske en efter fullkomning, och bland dem som så strävar känner mig kanske en enda sådan som jag är.

Detta pekar på den svårighet som möter oss i varje liv, men får inte ge anledning till missmod. Det klarlägger helt enkelt ett faktum, och brännmärker också de skrytsamma anspråken hos dem som påstår sig ha nått fullkomning men inte visar det i handling.

Sedan ger Krishna en åttafaldig indelning av sin lägre natur, den del av den universella enheten som man kan vinna kunskap om. Här är det inte frågan om den mänskliga naturen, så indelningen strider inte mot den teosofiska läran om människans sju principer. Någon särskild teosofisk klassificering av naturens huvudprinciper har inte getts ut. Den skulle å ena sidan inte bli förstådd och å den andra ge upphov till meningslösa diskussioner. Krishna kunde likaväl ha framfört den tjugofemfaldiga indelning som några andra skolor tillämpar. Denna s k "lägre natur" är lägre endast relativt sett. Den utgörs av det fenomenella och tillfälliga som uppgår i den högre naturen vid slutet av en kalpa. Den är den del av Gud eller Jaget som valde att ikläda sig den fenomenella och tillfälliga formen, men den är till sitt väsen lika hög som den högre naturen. Underlägsenheten är endast relativ. Så snart objektivt materiella och subjektivt andliga världar framträder måste de förra kallas lägre i förhållande till de senare, eftersom det andliga såsom varande den permanenta grundvalen är högre. Men som ett absolut helt är allt jämbördigt.

I den lägre naturen ingår alla de synliga, gripbara, osynliga och ogripbara världarna, det vi kallar naturen. De osynliga och ogripbara är icke desto mindre verkliga. Vi vet att giftig gas, fastän osynlig och ogripbar, på ett ödesdigert sätt är verklig och laddad med kraft. Genom experiment och därav dragna slutsatser vinner man en hel del kunskap om Guds lägre natur. Det är längs denna väg som Västerlandets moderna vetenskap går fram. Men innan man vet någonting om de ockulta, dolda, ogripbara rikena och krafterna - som ofta kallas andliga utan att verkligen vara det - måste man utveckla och använda de inre astrala sinnena och krafterna. Denna utveckling får inte forceras som då man konstruerar en maskin för att utföra något arbete, utan den kommer i sinom tid, precis som skett med alla våra sinnen och krafter. Det är sant att ganska många försöker forcera förloppet, men de kommer slutligen att upptäcka att den mänskliga evolutionen är allomfattande och inte individuell. Möjligheterna för en enstaka människa att utvecklas snabbare än sitt släkte är ytterst begränsade.

Krishna pekar på en klyfta mellan det lägre och det högre. Det senare är Den Som Vet och upprätthåller hela universum, och från denne emanerar den lägre naturen. Varken den vetenskapliga forskaren eller alkemisten-guldmakaren, inte heller den som fördjupar sig i det ockulta driven av begär efter egen vinning, skall komma över den klyftan, ty de erkänner inte den inneboende anden, Den Som Vet.

Man kan vinna kunskap om den högre naturen därför att den faktiskt är Den Som Vet och innebor i varje mänsklig varelse som inte sjunkit alltför djupt. Men detta faktum måste accepteras innan man kan närma sig ljuset. Det är dock bara ett fåtal som verkligen är villiga och många är oförmögna att acceptera Jagets universella natur. De tror ibland att de gör det genom att erkänna att Jaget finns där, ja i omedelbar närhet, kanske till och med som ingripande part. Men detta är inte något verkligt erkännande, det lämnar dem fortfarande avskilda från Jaget. Alla de fenomenella företeelserna, alla de olika namnen och alla de otaliga levande varelserna, är så att säga upphängda på Jaget:

...alla ting hänger på mig som dyrbara stenar på ett snöre.

Ett antal värdefulla ting och krafter uppräknas här och förklaras vara Jaget, och i detta inbegrips även livets och människornas illusioner och ofullkomligheter. Ingenting är utelämnat. Detta är säkert bättre än en ologisk religion som skiljer Gud från naturens illusioner och grymheter och sedan uppfinner ett tredje ting i form av en

djävul, källan till mänsklig ondska. Allt detta betonar ytterligare de svårigheter som dyker upp. Krishna säger att illusioner är svåra att övervinna men att framgång kan vinnas av den som tar sin tillflykt till Jaget - ty han är Jaget. Hela samlingen av rättskaffens tillbedjare vinner Jagets bevågenhet, men de som är andligen visa befinner sig på den väg som leder till det högsta, vilket är Jaget.

Detta innebär enligt Krishnas ord att de som med den andliga visdomens öga ser att Jaget är allt börjar reinkarnera med denna tro inneboende i sig. Hittills hade de återkommit till jorden utan denna övertygelse, behärskade av många begär och tankar som skilde dem från Jaget. Nu börjar de återvända i ett tillstånd av djup vila i Jaget och avverkar sin länge hopade karma. Och slutligen blir de mahatmaer eller stora själar.

Men det finns ett stort antal människor som "genom begärens mångfald" berövats andlig urskillning eller av samma skäl ännu inte har fått denna urskillning. Versen lyder:

De som vilseledda av begärens mångfald är berövade den andliga visheten lägger sig till med särskilda riter, underkastade deras egen natur, och dyrkar andra gudar.

Fastän dessa ord riktades till en hindu i Indien, liksom fallet var med samtalet i övrigt, är de fullt tillämpliga i Västerlandet. Varje sätt att tänka och leva kan sägas vara en rit, förrättad av var och en som hans medvetna eller omedvetna religion. Man väljer det som överensstämmer med eller är underkastat ens egen natur, och full av begär som man är, tillber eller följer man andra gudar än det Högsta Jaget. I Indien skulle orden kunna syfta på den avgudadyrkan som där är ganska vanlig bland dem som inte genom uppfostran fått andra seder, men de skulle också kunna innebära vad ovan sagts. I Västerlandet utgörs dessa "andra gudar" av de olika nöjen, föremål, strävanden, levnads- och tankemönster, vare sig religiösa eller inte, som omfattas av människorna. De har inte det hinduiska panteons många tusen gudar, var och en för något särskilt ändamål, men det kommer på ett ut. Avgudadyrkaren tillber den synlige guden för att nå det eftertraktade mål som denne gud antas ha kontroll över. Västerlänningen dyrkar de föremål som han i själ och hjärta strävar efter, och alltså dyrkar han någonting annat än den Högste Oförgänglige. Den enes gud är att göra politisk karriär, den andres - och detta gäller de flesta - är att äga stora rikedomar. En stor gud är att komma upp sig i socialt avseende, den mest dåraktiga, ihåliga och otillfredsställande av dem alla, och med detta är penningguden sammankopplad, ty utan rikedom ingen status, utom då en officiell ställning skänker en tillfällig glans. Mödrar tillbringar sömnlösa nätter med att fundera ut hur dottern skall kunna hjälpas fram till social framgång. Fäder ligger vakna och grubblar över hur de skall tjäna mer pengar. De som ärvt rikedomar solar sig i glansen av sitt guld medan de söker nya medel till att ta ännu ett steg framåt på den väg som kallas social framgång och slutligen leder till graven. Och ur all denna strävan spirar många olika begär. Deras brokiga mångfald kväver all andlig utveckling och skymmer all andlig urskillning.

Men många som inte förletts av dessa dårskaper har anslutit sig till någon religion som de antingen har valt eller blivit uppfostrade i. Det är dock sällan som de själva har valt sin religion. Den är så att säga medfödd. Den finns i familjen och hängs regelmässigt på som ett klädesplagg. Om det i denna religion eller kult finns tro, så gör det högsta Jaget i sin rättvisa och barmhärtighet denna tro stark och fast, så att den vinner sitt mål. Vilken tillbedjan förenad med tro som än väljs är det Den Högste som, om än okänd, frambringar trons resultat.

Man kan konstatera att det i kristenheten varje månad riktas miljontals böner till den Ende Guden om olika förmåner. Det är dock omöjligt att bevisa bönhörelse i tillräckligt många fall för att övertyga tvivlaren. Det är den starka ihärdiga tron som överför bönens innehåll till andra människors mottagliga sinnen, vilka av den tanke som undermedvetet ingjutits i bönen förmår att uppfylla vad som begärs. Detta gäller naturligtvis böner för personliga eller själviska syften. Men den bön vars mål är andligt ljus och visdom är den högsta av alla, till vem eller vad den än riktas. Alla religioner lär detta slags bön, och alla andra böner är själviska och värdelösa ur andlig synvinkel.

* * *

Fastän kraften av en människas hängivenhet och hennes tro på en Gud eller något föremål är helt och hållet beroende av det Högsta Jaget, även om denna tro är dåraktig och guden falsk, så sägs dock den erhållna belöningen vara tillfällig och helt säkert komma till ett slut. Men i motsats till förhållandet inom de västerländska religionssystemen förklaras detta vara uttryck för lagbundenhet i stället för godtycke. Detta framgår av följande ord:

Men den belöning som sådana kortsynta får är tillfällig. De som dyrkar gudarna går till gudarna, och de som dyrkar mig kommer till mig.

Människan, som är gjord av tanke och som endast då och då tar sin boning i en jordisk kropp, är en ständigt tänkande varelse. Hennes bojor är smidda av tankar och endast genom tankar når hon frigörelse. Hennes sinne färgas omedelbart av det föremål som det riktas mot. På detta sätt fångas själen i samma tanke eller tankebanor som sinnet. Om nu föremålet är någonting som är skilt från det Högsta Jaget blir sinnet med ens förvandlat till, identiskt med, färgat av, detta. Detta är en av sinnets naturliga egenskaper. Sinnet är av naturen ofärgat och klart, vilket vi skulle se om vi kunde finna en människa som inte har gjort alltför många erfarenheter. Det är rörligt och har en benägenhet att snabbt förflytta sig från det ena till det andra. Det kan karaktäriseras på många sätt. Som kameleonten skiftar det färg, som svampen suger det upp vad det kommer i beröring med. Det ändrar färg och form i samma stund som det mottar nya intryck. Från en översvallande glädje kan det plötsligt övergå till en dyster eller mörk stämning inför någonting dystert eller bekymmersamt som är i annalkande. Vi kan därför säga att sinnet blir vad det hänger sig åt.

Nu föreställer "gudarna" inte bara avgudadyrkarnas gudabilder utan alla de föremål och andra ting som människor traktar efter. Ty gudabilderna representerar bara det eftertraktade föremålet. Men alla dessa gudar är förgängliga. Om vi erkänner existensen av Indra eller någon annan gud, så är även han obeständig. Någon annanstans sägs att alla gudar är underkastade dödens och återfödelsens lag - vid den stora upplösningen försvinner de. De ting människorna fäster sig vid och traktar efter är till sin natur högst illusoriska och förgängliga. Ty vare sig sinnet är inriktat på gudabilder eller traktar efter föremål eller andra ting, har det - dvs den som handlar så - bara en timlig belöning att vänta sig därför att föremålet självt är timligt. Detta är lag och inte godtycke.

Lite längre fram sägs att människan efter döden fixeras vid än det ena än det andra föremålet eller tillståndet, därtill driven av de tankar hon hyst under sitt liv. Det är därför som mellantillståndet i kamaloka är nödvändigt. I det tillståndet blir människorna vad de tänkt. Om de var ofördragsamma och pinade andra, så pinar nu dessa tankar dem. Inre eld förtär dem tills de blivit renade. Olikheterna i deras tillstånd och förhållanden är lika oräkneliga som olikheterna i deras tankar. Jag skulle inte kunna beskriva dem.

Men de som tillber eller tror på Jaget såsom alltomfattande, inte skilt från någon, det högsta, det hela - de går till Det, och sedan de blivit ett med Det vet de allt på grund av Dess kunskap och upphör att vara underkastade förändring, eftersom Det är oföränderligt. Även detta är lag och inte godtycke.

Kapitlet slutar med att visa hur de okunniga som tror på ett Högsta Väsen iklätt form, råkar i villfarelse och mörker vid tiden för sin återfödelse på grund av den hållhake som minnen från tidigare reinkarnationer har på deras sinnen. Hit hör inverkan från skandhaerna, summan av de sinnesförmimmelser och begär som hopats under föregående liv. Dessa, som är en naturlig beståndsdel i oss, dras till oss och vi till dem när vi återföds, så att en ny förening bildas för ännu ett liv. Om vi i det föregående livet inte har betraktat Jaget som alltomfattande utan dyrkat många gudar, är förmimmelserna av sympati och antipati så starka att återfödelsens mörker är oemotståndligt. Men den vise lämnade sitt förra liv med full kännedom om Jaget i dödsögonblicket och förhindrade därmed att hans natur präglades av en mängd sinnesförmimmelser och begär, vilka skulle ha bringat honom i villfarelse vid återfödelsen.

Detta är kapitlet om Enheten, och det lär att Jaget är allt, eller om man hellre så vill, Gud. Det lär att Gud är allt och inte utanför naturen, och att vi måste erkänna alla tings och varelsers stora enhet i Jaget. Detta och nästa kapitel avhandlar samma ämne och skiljs endast åt av en fråga som Arjuna ställer.

* * *

De återstående kapitlen handlar om universella kosmiska sanningar samt om filosofi och etik. Alla inskräper de den stora läran om enhet eller icke-avskildhet. När vi läser dem påträffar vi hänsyftningar som uppfordrar oss att lära känna och tro på visdomsreligionen. Här berörs rasernas uppgång och fall, mörkret och dunklet mellan evolutionsperioderna, de stora universella undergångarna och de mindre. Genom alla dessa sitter Jaget lugnt som åskådare, vittne, mottagare.

Där Arjuna bågskytten finns, han som undervisades av Krishna, där råder glans, ära, lycka och framgång. Den

som känner Arjuna känner sig själv.

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 8

Hängivelse åt den överallt närvarande ande som kallas AUM

Arjuna:

Vad är denna brahman, vad är adhyatma och vad, bäste av män, är karma? Vad är adhibhuta och vad är adhidaiva? Vem är adhiyajna i min kropp, och *hur* i den, du Madhus baneman? Säg mig också hur de som är inriktade på meditation skall känna dig i dödens stund.

Krishna:

Brahman, det högsta, är det outtömliga. Adhyatma är namnet på mitt väsen när det yttrar sig som det enskilda jaget. Karma är det utflöde som orsakar varelsers tillvaro och fortplantning¹. Adhibhuta är det Högsta Väsendet som bor i all elementär natur genom den mystiska kraften hos naturens bländverk. Adhidaiva är purushan, den andliga varelsen, och adhiyajna är jag själv i denna kropp, du bäste av alla förkroppsligade. Var och en som i dödens stund överger kroppen under meditation över mig, han går till mig, därom skall inget tvivel råda. Var och en som till följd av ständig meditation över någon särskild gestalt tänker på den när han lämnar sin dödliga varelse, han går till just den, du Kuntis son. Tänk därför alltid bara på mig, och kämpa. Om din tanke och buddhi är riktade enbart mot mig, skall du sannerligen komma till mig. Den vars hjärta håller fast vid mig utan att irra till något annat föremål skall också genom meditation över det Högsta Väsendet gå till det, Prithas son. Var och en som mediterar över den allvise som är utan början, den högste härskaren, den minste av de små, alltings upprätthållare, vars gestalt är ofattbar, klar som solen bortom mörkret, och gör det utan att svikta, i hängivelse och med den koncentrerade meditationens kraft i dödens stund, med sina livskrafter samlade mellan ögonbrynen, han når fram till det Högsta Gudomliga Väsendet.

1. Karma är här, så att säga, den Högstes handlande som det kan ses manifesterat i de objektiva världarnas utveckling.

Jag skall nu beskriva den väg vilken de som är insatta i *vedaskrifterna* kallar oförgänglig, den som de som är fria från bindningar slår in på och som följs av dem som är angelägna om att leva en brahmacharis² liv under strävan efter frälsning. Den som stänger sinnenas portar, fängslar sin tanke i hjärtat, fasthåller sina livskrafter i huvudet, står fast i meditationen medan han upprepar det enstaviga AUM och fortsätter därmed när han lämnar kroppen, han går till det högsta målet. Ja, den som med ett hjärta som inte vänder sig till något annat föremål ständigt och genom hela livet mediterar över mig, skall sannerligen nå mig, Prithas son. De högsinta som har nått den högsta fullkomningen kommer till mig och underkastas inte snabbt skiftande återfödelser, källan till smärta och sorg. Alla världar upp till brahmans är om och om igen underkastade återfödelsen, men de, Kuntis son, som når till mig upplever ingen återfödelse. De som känner dag och natt³ vet att brahmans dag är tusen kretslopp av yugaer och att hans natt är utsträckt i ytterligare tusen. När den dagen närmar sig strömmar alla ting ut ur det omanifesterade och blir manifesterade, och vid nattens inbrott sjunker de åter tillbaka i det omanifesterade. Samlingen av existerande ting upplöses vid nattens ankomst, Prithas son, och uppstår igen spontant när dagen kommer. Men det finns det som inte förstörs när alla ting blir upplösta. Det är odelbart, oförstörbart och av annan natur än det synliga. Det som kallas det omanifesterade och outtömliga sägs vara det högsta målet, från vilket man inte återvänder när man väl har nått det - det är min högsta boning. Den Högste i vilken alla varelser är innefattade, Prithas son, och av vilken allt detta genomströmmas, kan uppnås genom en hängivelse som är inriktad på honom ensam.

2. Brahmacharyalöftet avser ett liv uppfyllt av religiösa studier och asketism - "att följa Brahma".

3. Syftar på dem som har vunnit insikt om den verkliga tidsindelningen, en kraft som tillskrivs den fullkomliga yogin i Patanjalis *Yogaaforismer*.

Jag skall nu förklara för dig, du bäste av Bharatas ätt, när döende yogier når till frihet från eller underkastelse under återfödelsen. Elden, ljuset, dagen, de fjorton dagarna för nymåne, de sex månaderna av solens nordliga lopp - de som då dör av dem som känner det Högsta Väsendet går till den Högste. Men de som går bort i rök, om natten, under de fjorton dagar då månen är i nedan och då solen färdas i sin sydliga bana fortsätter en tid i

månens regioner och återvänder så på nytt till födelse. Dessa två, *ljus* och *mörker*, är världens eviga vägar. På den ena går man för att inte återvända, på den andra kommer man tillbaka till jorden. Ingen hängiven, Prithas son, som känner dessa båda vägar blir någonsin vilseledd. Därför skall du alltid, Arjuna, stå fast i hängivelse. De mediterande som känner allt detta når bortom de belöningar som utlovas i *vedaskrifterna*, eller kommer av offer, späkningar eller allmosor, och går till det högsta och ursprungliga tillståndet.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det åttonde kapitlet, som kallas: Hängivelse åt den överallt närvarande ande som kallas AUM

[Till kapitel 9](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 9

Hängivelse genom den kungliga kunskapen och det kungliga mysteriet

Krishna:

Till dig, som inte lyssnar för att häckla, skall jag nu ge denna djupt hemlighetsfulla kunskap, tillsammans med en insikt genom vilken du skall frälsas från allt ont. Det är den kungliga kunskapen, den kungliga hemligheten, den högsta luttringen, klart begriplig, inte motsatt den heliga lagen, lätt att utföra och oförgänglig. De som inte tror på denna sanning, du dina fienders förgörare, finner mig inte utan vänder genom återfödelse tillbaka till denna värld, dödens boning.

Hela detta världsallt är genomträngt av mig i min osynliga form. Alla ting existerar i mig, men jag existerar inte i dem. Ej heller är alla ting i mig. Skåda här min gudomliga hemlighet: jag får ting att existera och bär upp dem alla men bor inte själv i dem. Vet att alla ting är i mig liksom den mäktiga luften, som drar fram överallt, är i rummet. Kuntis son, vid slutet av varje kalpa återvänder alla ting till min natur, och vid början av en ny kalpa får jag dem åter att utvecklas. Stödjande mig på min egen natur sänder jag om och om igen ut hela denna samling av varelser utan deras vilja, i kraft av min materiella substans¹. Handlingarna binder mig inte, du rikedomens erövrare, därför att jag är den som förblir oberörd, ointresserad av dessa verk. Under min tillsyn frambringar naturen både det levande och det livlösa världsalltet. Det är i kraft av den, Kuntis son, som alltets kretslopp äger rum.

1. Dvs genom "praktikraften".

De vilseledda föraktar mig i mänsklig gestalt, därför att de är obekanta med min verkliga natur som herre över alla ting. De hoppas förgäves, de är vilseledda i sitt handlande, i förnuft och kunskap, benägna för det låga och svekfulla². Men de storsinta, som tar del av den gudomliga naturen, som känner mig som den oförgängliga principen i allt, dyrkar mig utan att rikta sig mot något annat. Befästa i sina löften dyrkar de genom att förkunna mig överallt och knäböja för mig. Andra dyrkar mig med kunskapens offer på andra sätt som odelbar, som mångfaldig, som alltets ande. Jag är offret och offerhandlingen. Jag är dryckesoffret för förfäder, och kryddorna. Jag är den heliga formeln och elden. Jag är maten och offersmöret. Jag är alltets fader och moder, förfadern och upprätthållaren. Jag är den helige, kunskapens föremål, den mystiska renande stavelsen AUM, *Rig, Sama, Yajur* och alla *vedaskrifterna*. Jag är målet, tröstaren, herren, vittnet, vilostället, fristaden och vännen. Jag är ursprunget, upplösningen, förvaringskärlet, skattkammaren och det eviga fröet. Jag ger upphov till ljus och värme och regn. Jag drar än in och sänder än ut. Jag är döden och odödligheten. Jag är den osynliga orsaken och den synliga verkan. De som är insatta i de tre *vedaskrifterna*, de som offerar till mig och når fram till rening genom att dricka somasaften³, ber till mig om tillträde till himlen. Så når de till Indras region⁴, till hans region som är furste över de himmelska väsendena, och där njuter de den himmelska födan och belönas med himmelska fröjder. Och när de har njutit av den vida himlen under en tidrymd som står i förhållande till deras förtjänster, sjunker de tillbaka till denna dödliga värld där de föds på nytt så snart deras förtjänster är förbrukade. Så uppnår de som, följande *vedaskrifterna*, längtar efter önskningarnas uppfyllelse, en lycka som kommer och går. Men för dem som betraktar mig som ett med allt och ständigt dyrkar mig, tar jag på mig ansvaret för deras lycka. Och de som dyrkar andra gudar i fast tro dyrkar också ofrivilligt mig, Kuntis son, om också utan att veta det. Jag är den som är herre över alla offer, och jag är den som åtnjuter offret, men de förstår mig inte, och därför faller de från himlen. De som ger sig hän åt gudarna går till gudarna, de som dyrkar pitrierna går till pitrierna, de som dyrkar de onda andarna⁵ går till dem, och de som dyrkar mig kommer till mig. Jag tar emot och njuter offren från den ödmjuka själ som i sin dyrkan med rent hjärta offerar ett löv, en blomma, en frukt eller vatten till mig. Vad du än gör, Kuntis son, vad du än äter, vad du än offerar, vad du än ger, vad för späkningar du än utför, så gör allt som en gåva åt mig. Så skall du bli befriad från de goda och onda upplevelser som är gärningarnas band, och med hjärtat helt inriktat på försakelse och på handling skall du komma till mig. Jag är densamme för alla varelser, jag hyser varken hat eller ynnest, men de som tjänar mig i kärlek bor i mig och jag i dem. Till och med den som lever allra uslast men dyrkar mig med en hängivelse som inte har rum för annat, skall räknas som rättfärdig, ty han har dömt rätt. En sådan blir snart en rättfärdig själ och uppnår evig lycka. Jag svär, Kuntis son, att den som dyrkar mig

aldrig förgås. Till och med de som kommer ur syndens sköte, kvinnor , vaisyas och sudras skall vandra den högsta vägen om de tar sin tillflykt till mig. Hur mycket mer då heliga brahminer och hängivna av kungligt släkte! När du nu har inträtt i denna ändliga, glädjelösa värld, så dyrka mig. Tjäna mig, rikta hjärta och sinne mot mig, var min tjänare, min tillbedjare, kasta dig till marken för mig, så skall du, förenad med mig, i ro, komma till mig.

2. Stället lyder "de är böjda för asuraernas och rakshasaernas natur". Asuraer och rakshasaer är en klass illasinnade elementandar, eller som några säger "av samma natur som naturens lägre element".
3. Bland hinduerna är drickandet av soman vid slutet av ett offer en handling av stor förtjänst, analog med drickandet av nattvardsvinet i den kristna tron.
4. "Indras region" är den högsta av de himmelska sfärerna. Den är den teosofiska litteraturens *devachan*, ty Indra är fursten över de himmelska varelser som väntar i deva-sthan.
5. De onda andarna är bhutas och desamma som "de dödas andar" - skalen - dyrkade och eftersökta vid spiritualistiska seanser.
6. Detta kan förefalla egendomligt för dem som är födda inom kristendomen, och det kan tyckas vara bevis för de hinduiska vises hårda syn på kvinnor, men man hittar samma synsätt och ännu värre saker i Bibeln där det i I Tim 2:11-15 förklaras att kvinnan skall frälsas genom sin man och att hon måste vara honom underdånig.
7. Vaisyas och sudras är de båda lägsta kasterna, köpmännens och tjänarnas.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det nionde kapitlet, som kallas: Hängivelse genom den kungliga kunskapen och det kungliga mysteriet.

[Till kapitel 10](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 10

Hängivelse genom de universella gudomliga fullkomligheterna

Krishna:

Hör igen, du med de starka armarna, mina upphöjda ord, vilka jag skall förkunna för dig som gläder dig över dem, ty jag är angelägen om din välgång.

Varken skaran av gudar eller de invigda kungarna känner mitt ursprung, eftersom jag är upphovet till alla gudar och alla invigda. Var och en som känner mig som den mäktige härskaren över världsalltet och vet att jag är utan födelse och början, han av alla skall, oförvillad, bli frälst från alla sina synder. Fin uppfattning, andlig insikt. riktigt omdöme, tålmod, sanningskärlek, självbehärskning, glädje och smärta, framgång och motgång, födelse och död, fara och trygghet, fruktan, sinnesjämvikt, tillfredsställelse, tyglade av kropp och själ, givmildhet, godhet, hänförelse och ära och vanära, alla dessa olika benägenheter och tillstånd hos alla varelser kommer från mig. Så föddes en gång ur min tanke de sju stora vise och de fyra manuern som är av min natur, och från dem uppkom denna värld. Den som fullt ut känner denna min beständighet och mystiska förmåga skall sannerligen få äga orubblig tro. Jag är alltings källa. Allt utgår från mig. Förvissad om att jag är sådan dyrkar mig de vise som är begåvade med andlig visdom. Själva deras hjärtan och sinnen är i mig. När de upplyser varandra och ständigt talar om mig är de fulla av glädje och tillfredsställelse. Åt dem som alltid är hängivna mig på detta sätt, dem som dyrkar mig i kärlek, skänker jag den själens hängivelse genom vilken de kommer till mig. Hos dem skingrar jag av medkänsla, där jag står i deras hjärtan, med den andliga urskillningens strålande lampa det mörker som stammar ur okunnigheten.

Arjuna:

Du är parabrahman¹! - den högsta boningen, den stora reningen. Du är den eviga närvaron, det gudomliga väsendet, före alla andra gudar, helig, ursprunglig, allt genomströmmande, utan början! Så sägs du vara av alla de vise - av Narada, Asita, Devala, Vyasa - och du själv säger detsamma. Jag tror fullt och fast på allt som du, Kesava, säger mig, ty varken gudar eller demoner förstår dina uppenbarelseformer. Du ensam känner dig själv genom ditt Själ, du det Högsta Väsendet, skapare av och härskare över allt som lever, gudarnas gud och herre över världsalltet! Du ensam kan helt tillkännage dina gudomliga krafter med vilka du har genomträngt och fortsätter att genomtränga dessa världar. Hur skall jag, med tanken oupphörligt vänd mot dig, kunna känna dig, gåtfulle Herre? I vilka särskilda former skall jag meditera över dig? Janardana - anropad av dödliga - beskriv utförligt för mig dina egna krafter och uppenbarelseformer, ty jag får aldrig nog av att dricka dina ords livgivande vatten.

1. Bortom brahman.

Krishna:

Du bäste av kurier, välsignad vare du. Jag skall göra dig förtrogen med de viktigaste av mina gudomliga uppenbarelseformer, ty min naturs utsträckning är oändlig.

Jag är Jaget som bor i alla varelsers hjärta. Jag är början, mitten och slutet av allt varande. Bland adityaerna² är jag Vishnu, och bland ljuskropparna är jag solen. Jag är Marici bland maruterna³, och bland de himmelska boningarna är jag månen. Bland vedahymnerna är jag *Samaveda*⁴ och Indra bland gudarna. Bland sinnena och deras organ är jag manas⁵ och i varelserna medvetandet. Jag är Shankara bland rudraerna och Vitesa, rikedomens herre, bland yakshaer⁶ och rakshasaer⁷. Jag är Pavaka bland vasuerna⁸ och Meru⁹ bland högt strävande berg. Och vet, Prithas son, att jag är Brihaspati¹⁰, den ypperste av lärare. Bland ledarna för de himmelska bärarna är jag Skanda, och av vattnen är jag havet. Jag är Bhrigu bland de visa kungarna, av ord är jag stavelsen AUM, bland former för dyrkan den tysta uppreningen av heliga texter, och av orörliga ting är jag Himalaya. Av alla skogens träd är jag Asvattha, pippalaträdet, och av de himmelska vise Narada. Bland

gandharvaerna¹¹ är jag Chitraratha och av fullkomliga heliga Kapila. Vet att bland hästarna är jag Uchchairava som steg upp med amritan ur havet, bland elefanter Airavata och bland människor deras härskare. Av vapen är jag åskviggen, bland kor Kamadhuk, ymnighetskon, av alstrare kärleksguden och av ormar Vasukil¹², deras hövding. Jag är Ananta bland nagaerna¹³, Varuna bland vattenväsendena, bland förfäderna Aryaman, och av alla som dömer är jag Yama¹⁴. Bland daityaerna är jag Prahlada, och bland räknare är jag tiden själv, bland vilddjur lejonet och bland de befjädrade Garudal¹⁵. Bland dem som renar är jag Pavana, luften, bland dem som bär vapen Rama, bland fiskarna Makara och bland floderna Ganges. Av det som utvecklas, Arjuna, är jag början, mitten och slutet. Av alla vetenskaper är jag kunskapen om adhyatman¹⁶ och av uttalade ljud det mänskliga talet. Av bokstäverna är jag vokalen A, och av alla sammansatta ord är jag dvandva¹⁷. Jag är den ändlösa tiden själv, och jag är upprätthållaren vars ansikte är vänt åt alla håll. Jag är den allt uppslukande döden och födelsen av dem som skall komma. Av kvinnliga ting är jag ryktet, lyckan, talet, minnet, intelligensen, tålmodet och förlåtelsen. Av *Samavedas* hymner är jag *Brihat-saman* och av versmåttan gayatri. Av månaderna är jag Margasirshal¹⁸ och av årstiderna våren, kallad Kusumakara, blomstertiden. Av det som bedrar är jag tärningen och av allt som glänser glansen själv. Jag är segern, jag är uthålligheten och godheten hos de goda. Av Vrishnis släkte är jag Vasudeva, av pandusönerna är jag Arjuna, rikedomens erövrare, av fullkomliga heliga är jag Vyasa¹⁹ och av profeter-siare skalden Usana. Bland härskare är jag spöet, bland dem som vill segra är jag statskonsten, och bland den hemliga kunskapens vise är jag deras tystnad. Jag är, Arjuna, fröet till allt som existerar, och det finns inte något, vare sig levande eller livlöst, som *är* utan mig. Mina gudomliga uppenbarelseformer, du dina fienders förgörare, är utan slut, de många som jag har nämnt är bara exempel. Allt skapat som är beständigt, framgångsrikt och mäktigt - vet att det har sitt upphov i en del av min kraft! Men vad har du, Arjuna, att göra med så mycken kunskap? Jag upprättade hela detta världsallt med en enda del av mig själv och förblir avskild.

2. Adityaerna, de tolv solgudarna, som när tiden för upplösningen i eld kommer, framkallar världsalltets brand.
3. Luftandarna.
4. På västerländskt språk kan den sägas vara sångens *Veda*, med ordet sång innebärande sångens makt i dess högsta potens. Bland många folk ansågs sången ha makt att få t o m materien att förändras och lydigt följa ljudet.
5. Hjärtat eller sinnet.
6. Andar av sinnlig natur.
7. Ett slags onda andar.
8. Varelser av hög rang bland de först skapade.
9. Av somliga uppfattat som nordpolen.
10. Jupiter, gudarnas läromästare.
11. En himmelsk härskare av sångare; ett slags elementandar.
12. Giftormar.
13. Icke-giftiga fabelormar som sägs äga talförmåga och förnuft.
14. De dödas domare.
15. Vishnus fågel, esoteriskt också hela den manvantariska cykeln.
16. Den högsta andliga insikten.
17. En form av sammansatta ord i sanskrit som bevarar innebörden av de ord som ingår i sammansättningen.
18. Den månad då de regelbundna regnen har upphört och hettan avtagit.
19. Författaren till *Mahabharata*.

Så lyder i upanishaderna, *i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det tionde kapitlet, som kallas: Hängivelse genom de universella gudomliga fullkomligheterna.*

[Till Kapitel 11](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 11

Visionen av den gudomliga gestalten såsom innefattande alla former

Arjuna:

Min förblindelse har skingrats av de ord som du för min själsfrids skull har uttalat om hemligheten med adhyatman - anden. Utförligt har jag hört dig berätta, du vars ögon är som lotusblad, om allt varandes upphov och upplösning, liksom om ditt oförgängliga majestät. Det är som om du hade beskrivit dig själv, mäktige Herre! Nu önskar jag se din gudomliga gestalt, högste härskare! Om du menar, Herre, att det är möjligt för mig att skåda det, så visa mig, du hängivelsens mästare, ditt oförgängliga Jag.

Krishna:

Så se då, Prithas son, mina gestalter i hundratal och tusental av olika gudomliga slag, i många färger och former. Se adityaerna, vasuerna, rudraerna, asvinerna och maruterna, se underbara ting som aldrig skådats förr, son av Bharata. Skåda nu här i min kropp, du Gudakesa, hela det levande och döda världsalltet samlat i en, och allting annat som du önskar se. Men eftersom du inte kan se mig med ditt naturliga öga, skall jag ge dig det gudomliga ögat. Skåda min överlägsna kraft och makt!

Sanjaya:

Sedan Hari¹, den mäktige Herren med den gåtfulla makten, hade talat så, visade han Prithas son sin högsta form, med många munnar och ögon och många underbara skepnader, med många gudomliga smycken, många upplyfta himmelska vapen, prydd med himmelska kransar och klädnader, smord med himmelska salvor och vällukter, fylld av alla tänkbara sällsamma ting - den evige guden vars ansikte är riktat åt alla håll. Om tusen solars strålgans på en gång bröt fram på himlen skulle den vara snarlik glansen och härligheten hos detta mäktiga väsen. Där såg nu pandusonen i gudagudens kropp hela världsalltet i dess oerhörda mångfald. Överväldigad av undran medan håren reste sig på hans huvud bugade sig Dhananjaya², rikedomens ägare, för gudomen och talade till honom med handflatorna pressade mot varandra³:

1. Hari, epitet för Krishna med innebörden att han har makt att undanröja alla svårigheter.

2. Arjuna.

3. Det hinduiska hälsningssättet.

Arjuna:

Du gudars gud, jag ser i din gestalt varelser och ting av alla slag, herren Brahman på sin lotustron, alla rishier och himmelska ormar⁴. Jag ser dig på alla sidor, i otaliga skepnader, med många armar, magar, munnar och ögon. Men jag kan inte upptäcka vare sig din början, din mitt eller ditt slut, du alltets herre med din alltomfattande gestalt. Jag ser dig krönt med diadem och väpnad med klubba och chakra⁵, en ljusmassa som strålar ut åt alla sidor, svår att skåda när du skiner åt alla håll med omätligt ljus som den flammande elden eller glödande solen. Du är det högsta, oförgängliga, mödans slut, oföränderlig, detta världsallts Högsta Väsande, den eviga lagens aldrig sviktande väktare. Du står för min tanke som Purusha⁶, jag ser dig utan början, mitt eller slut, utrustad med oändlig kraft, med otaliga armar, solen och månen till ögon, munnen som en flammande eld, kuvande hela världsalltet med ditt majestät. Rymd och himmel och jord och varje punkt i universums tre regioner är fyllda av dig ensam. Den trefaldiga världen bävar, du mäktige ande, inför denna din underbara skräckinjagande skepnad. Av gudaskaran ser jag somliga fly till dig för att söka skydd, medan andra i skräck och hållande varandra i händerna sjunger ditt lov. Skarorna av maharshier och siddhaer, stora vismän och helgon, anropar dig med ordet "svasti"⁷ och prisar dig med de skönaste hymner. Rudraerna, adityaerna, vasuerna och alla dessa varelser - sadhyaerna, visvaerna, asvinerna, maruterna och ushmapaerna, skarorna av gandharvaer, yakshaer och siddhaer⁸ - alla blir stående och skådar mot dig, fyllda av förundran. Alla världarna blir skrämde liksom jag när de ser din

underbara väldiga skepnad, du med de mäktiga armarna, med de många munnarna och ögonen, med många armar, lår och fötter, med många magar och utskjutande betar. Ty när jag ser dig så beröra himlen, skinande i sådan härlighet, med vidöppna munnar och strålände utskjutande ögon, oroas min innersta själ och jag förlorar både fasthet och tro, Vishnu. När jag skådar dina fruktansvärda tänder och ditt ansikte som är som dödens brand, kan jag varken se himmel eller jord. Jag finner ingen frid, ha förbarmande, du gudars herre, alltets ande! Dhritarashtra's söner med alla dessa härskare över människor, Bhishma, Drona och likaså Karna och våra främsta krigare tycks hejdlöst störta sig i dina munnar med de fruktansvärda betarna. Några ses fastna mellan dina tänder med söndermalt huvud. Som fyllda floders snabba strömmar väller fram för att möta havet, så störtar sig dessa människosläktets hjältar in i dina flammande munnar. Liksom insektssvärmar av stark, besinningslös impuls finner sin död i elden, så strömmar dessa varelser med svallande kraft in i dina munnar mot sin egen undergång. Du drar in och slukar alla dessa varelser från alla håll, slickar dem med dina lågande läppar, medan du fyller alltet med din glans och dina skarpa strålar brinner, Vishnu. Hell dig, du bäste av gudar! Var nådig! Jag strävar efter att lära känna dig, den ursprunglige, ty jag förstår inte ditt verk.

4. Uragaer, som sägs vara ormar. Men det måste här syfta på de stora vishetslärarna, som ofta kallades ormar.
5. Bland mänskliga vapen torde det vara känt som diskusen, men här betyder det den andliga viljans och kraftens virvlande hjul.
6. Den Evige. Samma namn används av hinduerna om människan.
7. Utropet anses ske för världens välgång och har den innebörden.
8. Alla dessa namn syftar på olika grupper av himmelska väsen, av vilka somliga inom den teosofiska litteraturen nu kallas elementaler = elementandar. De övriga förklaras i H P Blavatskys *Den Hemliga Läran*.

Krishna:

Jag är tiden som när den är mogen förgör dessa varelser. Också utan dig skall dessa krigare som här står uppställda i slutna led upphöra att vara. Så res dig då! Grip ryktbarheten! Slå fienden och gläd dig åt ett framgångsrikt välde. De har redan blivit slagna av mig, var du bara mitt omedelbara redskap, du med de bägge armarna⁹. Var inte orolig. Dröp Drona, Bhishma, Jayadratha, Karna och alla de andra krigshjältarna som faktiskt redan är dräpta av mig. Kämpa, du skall besegra alla dina fiender.

9. Arjuna var en ryktbar bågskytt som kunde använda den himmelska bågen, Gandiva, lika bra med båda händerna.

Sanjaya:

När han med det strålände diademet¹⁰ hörde dessa ord ur Kesavas¹¹ mun, hälsade han Krishna med händerna ihop, böjde sig skräckslagen inför honom och sade stammande till honom:

10. Arjuna bar en strålände tiara.
11. Ett annat namn på Krishna.

Arjuna:

Det är med rätta, Hrishikesa¹², som alltet gläder sig över din härlighet och fylls av nitälskan i din tjänst, de onda andarna förskräcks och flyr åt alla håll, medan alla skarorna av heliga böjer sig i tillbedjan inför dig. Och varför skulle de inte tillbedja dig, mäktige, du som är större än brahman, du som är den förste skaparen? Du gudars evige gud! Du alltets boning! Du är det enda odelbara varat och icke-varat, det högsta. Du är den förste av gudar, det äldsta väsendet. Du är i sista hand den i vilken universum vilar¹³. Du är den som vet och det som finns att veta och den högsta boningen. Och genom dig, du av den oändliga skepnaden, har detta världsallt fått framspringa. Du är Vayu, vindens gud, Agni, eldens gud, Yama, dödsguden, Varuna, vattenguden. Du är månen. Prajapati, stamfadern och urfadern, är du. Hell, hell dig! Hell, tusenfalt hell dig! Om och om igen hell dig! Hell dig! Hell dig från alla håll, du som är allt! Oändlig är din kraft och makt. Du innefattar alla ting, därför är du alla ting!

12. Krishna.

13. Det i vilket alltet uppgår vid den slutliga upplösningen.

Okunnig om ditt majestät har jag betraktat dig som en vän och kallat dig "Krishna, Yadus son, vän" och bländad av min tillgivenhet och förmäthenhet ibland behandlat dig utan respekt i lek, i nöjen, i vila, i min stol och vid mina måltider, enskilt och bland människor - allt detta besvär jag dig att förlåta, du ofattbara väsen! Du är fader till alla levande och livlösa ting, du måste äras som stående över gurun själv, du är värd att tillbedja. Ingen är din like, och hur skulle det i de tre världarna kunna finnas någon som är dig överlägsen, du med den ojämförliga kraften? Därför böjer jag mig och kastar jag mig till marken och bönfäller dig, Herre, om förbarmande. Förlåt, Herre, så som en vän förlåter vännen, så som fadern förlåter sin son, som en älskande den älskade. Jag är glad över att ha fått skåda det som aldrig förr har setts, och ändå skälver mitt hjärta av fruktan, hys då förbarmande med mig, Gud, visa mig den andra skepnaden, du som är alltets boning. Jag vill se dig som förr med ditt diadem på huvudet, med klubba och chakra i händerna - antag igen, du med de tusen armarna och den allomfattande gestalten, din fyrarmade skepnad¹⁴!

14. Arjuna hade varit van att se Krishna i hans fyrarmade skepnad, inte bara i avbildningar från ungdomen utan också när Krishna inkarnerades, och kunde därför betrakta den fyrarmade gestalten utan rädsla.

Krishna:

Av godhet mot dig, Arjuna, har jag med min gudomliga kraft visat dig min högsta form, den allomfattande, strålände, oändliga, ursprungliga, som aldrig har skådats av någon annan. Varken genom studier i vedaskrifterna eller genom allmosor eller offerriter eller gärningar eller de allvarligaste späkningar av köttet kan någon se mig i denna skepnad mer än du, du den bäste av kuruer. Bli inte orolig eller förvirrad sedan du skådat denna min fruktansvärda gestalt, utan stilla din ängslan och gläd dig i ditt hjärta när du ser mig i min andra skepnad igen.

Sanjaya:

När Vasudeva¹⁵ hade sagt detta återtog han sin naturliga form, och så stillade den store i sin mildare gestalt genast den förskräckte Arjunas ängslan.

15. Namn på Krishna.

Arjuna:

När jag ser din milda mänskliga gestalt igen, Janardana, du som tillbeds av de dödliga, är mitt sinne inte längre oroligt och jag är mig själv igen.

Krishna:

Du har sett mig i en form som är svår att uppfatta, och som till och med gudarna alltid är angelägna om att få skåda mig i. Men ingen kan se mig sådan som jag har visat mig för dig genom studium av *vedaskrifterna* eller genom späkningar, allmosor eller offer. För att nalkas mig och se mig och lära känna mig, krävs den hängivelse som enbart har mig som föremål. Den vars handlingar är till enbart för mig, den som uppfattar mig som det högsta målet, som enbart är min tjänare, inte är fäst vid handlingens frukter och är fri från fientlighet mot någon varelse, han kommer till mig, du panduson.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det elfte kapitlet, som kallas: Visionen av den gudomliga gestalten såsom innefattande alla former.

[Till kapitel 12](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 12

Hängivelse genom tro

Arjuna:

Vilka av dina hängivna som alltid dyrkar dig så¹ väljer den bättre vägen, de som dyrkar det odelbara och omanifesterade eller de som tjänar dig som du är nu?

1. Så som beskrivs i slutet av kap XI.

Krishna:

De som dyrkar mig med oavbruten iver, med den högsta tro och sina tankar riktade mot mig, sätter jag högt. Men de som med jämnmod inför allt, med sinnena och organen tyglade, gläder sig när det går alla varelser väl och mediterar över det oförgängliga, orörliga, högsta, oförstörbara, det svårfattliga, osynliga, allestädes närvarande, otänkbara, det obevisbara vittnesbördet, skall också komma till mig. Störst är mödan för dem vilkas hjärtan är riktade mot det omanifesterade, därför att den väg som inte är manifesterad bara med svårighet kan nås av förkroppsligade varelser². Men för dem som dyrkar mig och som lägger alla handlingar på mig, betraktar mig som det högsta målet och mediterar över enbart mig blir jag snart, Prithas son, den som frälser från detta hav av inkarnationer och död, om bara deras tankar är riktade mot mig. Vänd därför ditt hjärta till mig, fördjupa dig i mig med ditt förstånd, och du skall härefter sannerligen bo i mig. Men skulle du inte genast orubbligt kunna rikta ditt hjärta och ditt förstånd mot mig, så sträva då, Dhananjaya, efter att finna mig genom ständig övning i hängivelse. Om du efter ständig övning ändå inte kan, följ mig då genom handlingar som du utför för min skull³, ty genom att utföra gärningar för min skull skall du nå fullkomningen. Men om du är ur stånd också till det, lägg då självbehärskad alla dina gärningar, misslyckanden som framgångar, på mig så att du i mig avstår från frukterna av varje handling. Ty insikt är bättre än ständig övning, meditationen är överlägsen insikten, försakelsen av handlingens frukter överlägsen meditationen, ty på sådan försakelse följer omedelbart den slutliga frigörelsen.

2. Den svårighet som här anförs orsakas av personligheten, vilken föranleder oss att se den Högste som annorlunda och avskild från oss själva.

3. Här åsyftas alla handlingar som utförs för det Högsta Väsendets skull och kommer att ha sin verkan på den handlande i framtida liv.

Min hängivne som är fri från fiendskap, vänligt inställd till alla varelser, barmhärtig, fullständigt blottad på högmod och själviskhet, densamme i smärta och glädje, tålmodig i oförrätter, nöjd, ständigt gudfruktig, självbehärskad, fast i beslut och med sinne och hjärta riktade mot mig ensam, är mig kär. Han är också min älskade för vilken människosläktet inte räds och som inte räds för någon människa, som är fri från glädje, modfällighet och fruktan för skada. Min hängivne som ingenting förväntar sig⁴, som är ren, rättvis, opartisk, fri från rädsla och som har övergett allt intresse för handlingens frukter, han är kär för mig.

4. I originalet "inte ser sig omkring".

Den är också värdig min kärlek som varken gläder sig eller finner fel, som varken klagat eller åtrår och, som min tjänare, har avstått från varje tanke på både onda och goda resultat. Han är också min älskade tjänare som uppträder lika mot vän och fiende, som är densamme i ära och vanära, köld och hetta, smärta och glädje, som är obekymrad om händelsernas utgång, den för vilken lovord och klander är detsamma, som är tystlåten, tillfreds med vad som händer, som inte har någon fast bostad och vars hjärta är fyllt av hängivelse och väl befast. Men de som söker denna heliga ambrosia - odödlighetens religion - sådan som jag har beskrivit den, fulla av tro, inriktade på mig över alla andra och förbundna med hängivelsen, är mina mest älskade.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det tolfte kapitlet, som kallas: Hängivelse genom tro.

[Till kapitel 13](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 13

Hängivelse genom särskiljande av kshetra och kshetrajna

Krishna:

Denna förgängliga kropp, Kuntis son, är känd som kshetra. De som är förtrogna med tingens sanna natur kallar den själ som känner kroppen för kshetrajna. Vet också att jag är Den Som Vet inom varje dödlig kropp, du son av Bharata. Den kunskap som genom själen är en insikt i både vetandet och Den Som Vet, är det enda jag betraktar som visdom. Lär nu i korthet av mig vad kshetra, kroppen, är, vad den liknar, vad den frambringar och vad som är dess ursprung, och även vem han är som bor i den och känner den, liksom också vad hans makt består i. Kroppen har på mångahanda sätt besjungits av rishierna med urskillning, och med skarpsinniga bevisföringar i de olika vedahymner som behandlar brahman.

Denna kropp består alltså av de stora elementen: ahankara - jagmedvetandet; buddhi - intellektet eller omdömet, den omanifesterade, osynliga anden; de tio verksamhetscentrerna, sinnet och de fem sinnesföremålen; samt åtrå, avsky, glädje och smärta, livsuthållighet och fasthet, den sammanhållande kraften. Så har jag alltså klargjort för dig vad kshetra, kroppen, är med sina beståndsdelar.

Sann visdom av andligt slag är friheten från självöverskattning, hyckleri och oförrätt mot andra. Den är tålmod, allvar, respekt för andliga lärare, renhet, fasthet, självbehärskning, oberördhet inför sinnesföremål, frånvaro av högmod, samt meditation över födelse, död, sönderfall, sjukdom och villfarelse. Den är frånvaron av jag-identifierande bundenhet vid barn, hustru och hem och en hjärtats ständiga, orubbliga jämvikt inför allt som händer, gynnsamt som ogynnsamt. Den är en aldrig upphörande kärlek till enbart mig sedan jaget utplånats och dyrkan utförts på ett ensligt ställe, samt en avsaknad av glädje över stora människosamlingar. Den är ett beslutsamt fasthållande vid studiet av adhyatma, det Högsta Väsendet, och meditation över målet för uppnåendet av kunskap om sanningen - ja, allt detta kallas visdom eller andlig insikt. Dess motsats är okunnigheten.

Jag skall nu tala om för dig vad som är visdomens föremål, vilket ger odödlighet om man lär känna det. Det är det som inte har någon början, den högsta brahman, och om vilket man inte kan säga att det antingen är vara eller icke-vara. Det har händer och fötter åt alla håll, ögon, huvuden, munnar och öron åt alla håll. Det är inneboende i världen och omfattar den väldiga helheten. Självt är det utan organ, men det återspeglas av alla sinnena och själsförmögenheterna. Obundet uppbär det ändå allt, utan egenskaper är det ändå vittne till dem alla. Det är inom och utom allt skapat, levande och livlöst. Det är ofattbart på grund av sin finhet, och fast det är nära är det långt borta. Fast det är odelat framträder det som delat mellan varelser, och samtidigt som det upprätthåller allt som existerar skall det erkännas som alltings död och ursprung. Det är ljuset av alla ljus och sägs vara bortom allt mörker. Det är visdomen själv, föremålet för visdomen och det som skall uppnås genom visdom. Det råder evigt över allas hjärtan. Härmed har jag i korthet undervisat dig om den förgängliga kroppens beskaffenhet, liksom om visdomen och visdomens föremål. Den som fattar att sådant är mitt väsen, blir ett med mig.

Vet att *prakriti*, naturen, och *purusha*, anden, är utan början. Och vet att lidelserna och de tre egenskaperna stammar från naturen. Naturen, *prakriti*, sägs vara det som verkar vid frambringandet av orsak och verkan i handlingar¹. Individuell ande, *purusha*, sägs vara orsaken till upplevelsen av smärta och glädje². Ty när anden ikläds stoftet eller *prakriti*, upplever den de egenskaper som utgår från *prakriti*. Dess förbindelse med dessa egenskaper är orsaken till dess återfödelse i goda och onda moderliv³. Anden i kroppen kallas *Mahesvara*, den store herren, betraktaren, den som förmanar, upprätthåller och upplever, och även *paramatman*, den högsta själen. Den som sålunda känner anden och naturen, tillsammans med egenskaperna, han skall inte födas igen på denna jord, vad för slags liv han än lever.

1. *Prakriti*, materien eller naturen, är orsaken till all handling i hela världsalldet, eftersom den är den grundval på vilken handlingen kan äga rum. Detta gäller alla handlingar av människor, gudar, krafter etc.

2. *Purusha* är den individuella andens aspekt i varje människobröst. Den är anledningen till att vi upplever smärta och glädje genom den förbindelse med naturen som man finner i kroppen.

3. Här är *purusha* den bestående individualiteten som så att säga med en "tråd" förbinder alla reinkarnationer - därför kallas den också för "trådsjälen".

Somliga skådar anden inom sig genom meditation, genom att rikta meditationen mot Jaget, andra når målet genom de insikter som filosofiska studier leder till, och andra åter genom gärningarnas religion. Ytterligare andra, som inte själva förvärvat denna kunskap utan bara hört talas om den, men ändå omfattar och vördar den, skall om de håller fast vid den och lyssnar till skrifterna, slutligen överskrida dödens svalg⁴.

4. Den sista meningen betyder att de på så sätt lägger en grund, så att de i följande liv når andra tillstånd och sedan odödlighet.

Vet, hövding över bharataerna, att närhelst någonting, levande eller livlöst, frambringas, beror det på föreningen av kshetra och kshetrajna - kropp och själ. Den som ser att det Högsta Väsendet existerar lika oförgångligt i alla förgängliga ting, han ser i sanning. När han uppfattar att samme Herre är närvarande i allt och överallt, förstör han inte genom sitt lägre jag sin egen själ utan når det högsta målet. Den som ser att alla hans handlingar utförs av naturen och att Jaget inom honom inte är det som handlar, han ser i sanning. Och när han fullkomligt förstår att alla ting i naturen är innefattade i den Ende, når han det Högsta Väsendet. Detta Högsta Väsen, du Kuntis son, varken handlar eller berörs av handlingen ens när det är i kroppen, därför att det, utan början och fritt från egenskaper, är oföränderligt. Liksom den allrörliga akashan genom sin finhet passerar oberörd överallt, så är anden obunden och oberörd av handlingen, fastän den är närvarande i alla slags kroppar. Liksom en enda sol upplyser hela världen, så upplyser den enda anden varje kropp, du son av Bharata. De som med visdomens öga sålunda uppfattar skillnaden mellan kroppen och anden och frigjort sig från föremålets illusion⁵, går till den Högste.

5. Syftar på vad som tidigare sagts om den stora illusion som naturen ger upphov till när den får oss att se föremålen som skilda från anden. Det överensstämmer med Patanjali som säger att även om den fullkomligt upplyste har genomskådat illusionen, så har den fortfarande sitt grepp om dem som inte är upplysta - de får gå igenom upprepade återfödelser tills tiden för deras frigörelse också är inne.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det trettonde kapitlet, som kallas: Hängivelse genom särskiljande av kshetra och kshetrajna.

[Till kapitel 14](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 14

Hängivelse genom avskiljning från de tre egenskaperna

Krishna:

Jag vill ytterligare förklara för dig den upphöjda andliga insikt som är överlägsen alla andra. Genom kunskap om den har alla vise nått den högsta fullkomningen efter upplösningen av denna kropp. De tar sin tillflykt till denna vishet, och när de har nått mitt tillstånd föds de inte på nytt ens vid världsförnyelsen och oroas inte heller vid tiden för den allmänna undergången.

Den stora brahman är mitt sköte, i vilket jag lägger min säd. Ur det framgår, du son av Bharata, alla existerande ting¹. Denna stora brahman är skötet för alla de olika former som framgår ur varje sköte, och jag är fadern som lämnar säden. De tre stora egenskaper som kallas *sattva*, *rajas* och *tamas* - ljuset eller sanningen, lidelsen eller begäret och likgiltigheten eller mörkret - föds ur naturen och binder den oförgängliga själen vid kroppen, du med de starka armarna. Av dem binder egenskapen *sattva*, genom sin klarhet och fridfullhet, själen till återfödelsen på grund av dennas dragning till kunskap och det som är angenämt. Vet att *rajas* är begärets egenskap, som frambringar törst och lust. Den, Kuntis son, fångslar själen genom handlingens följder. Egenskapen *tamas*, frukten av naturens likgiltighet, är den som förleder alla varelser, du son av Bharata. Den fångslar jaget i kroppen genom tanklös dårskap, sömn och sysslolöshet. Egenskapen *sattva* binder själen genom lycka och glädjeupplevelse, *rajas* genom handling, och egenskapen *tamas*, som insveper omdömesförmågan i liknöjdhet, binder själen genom tanklöshet.

1. Här måste *brahman* uppfattas som *prakriti*, eller naturen.

När, son av Bharata, egenskaperna *tamas* och *rajas* är besegrade, då råder *sattva*. *Tamas* verkar mest när *sattva* och *rajas* är dolda, och när *sattva* och *tamas* förminskas råder *rajas*. När visheten, det klara ljuset, strömmar fram ur kroppens alla portar, då kan man veta att egenskapen *sattva* råder där inne. Vinningslystnad, ivrig handling och påbörjandet av arbeten, otålighet och omåttligt begär uppträder när egenskapen *rajas* råder, medan tecknen på egenskapen *tamas* välde är frånvaron av upplysning, närvaron av tröghet, tanklöshet och villfarelse, du Kuntis son.

Om kroppen upplöses när egenskapen *sattva* råder, går jaget där inne till de fläckfria sfärer där de som är förtrogna med det högsta stället vistas. Om kroppen upplöses medan egenskapen *rajas* är förhärskande, föds själen på nytt i en kropp som är bunden vid handlingen, och så också själen hos den som dör medan egenskapen *tamas* råder. Hans själ föds igen bland skötena hos dem som är vilseledda.

Frukten av rättfärdiga handlingar kallas ren och helig, tillhörande *sattva*. Från *rajas* skördas frukten i smärta och *tamas* frambringar bara oförnuft, okunnighet och likgiltighet. Från *sattva* kommer vishet, från *rajas* begär, från *tamas* okunnighet, villfarelse och dårskap. De hos vilka egenskapen *sattva* är befast stiger till de högre sfärerna, de som är genomsyrade av *rajas* förblir i mellansfärerna där människorna vistas, medan de som är överväldigade av den dystra egenskapen *tamas* sjunker till lägre sfärer. Men när den vise inser att dessa egenskaper är handlingens enda verktyg och förstår det som är överlägset egenskaperna, ingår han i mitt väsen. Och när det förkroppsligade jaget höjer sig över dessa tre egenskaper, godhet, handling och likgiltighet - vilka existerar samtidigt i kroppen - förlöses det från återfödelse och död, ålderdom och smärta, och dricker odödlighetens vatten.

Arjuna:

Vilka är de tecken, härskare, på vilka man igenkänner den som har höjt sig över de tre egenskaperna? Hur lever han och med vilka medel bryter han egenskapernas välde?

Krishna:

Den, du Pandus son, som inte hatar dessa egenskaper - upplysning, handling och villfarelse - när de uppträder,

inte heller saknar dem när de har förgått, den som sitter oberörd av de tre egenskaperna, utan att oroas av dem, likt en som inte tillhör någon sida, den som inte berörs av egenskaperna fast han är övertygad om att de existerar, den som ser med jämnmod på smärta och glädje, vilande i sig själv, den för vilken en jordklump, en sten eller guld är ett och detsamma, den som med jämnmod betraktar dem som älskar och avskyr, som är orubblig, densamme vare sig han klandras eller lovordas, den som är oberörd i ära och vanära och densamme mot vänner och fiender och som bara hänger sig åt nödvändiga handlingar - den har höjt sig över egenskaperna. Och han, min tjänare, som dyrkar mig med en hängivelse som utesluter allt annat sedan han fullständigt övervunnit egenskaperna, är värdig att upptas i brahman, det Högsta. Jag är förkroppsligandet av den högste härskaren och av det oförstörbara, det oföränderliga och av den eviga lagen och den oändliga saligheten.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det fjortonde kapitlet, som kallas: Hängivelse genom avskiljning från de tre egenskaperna.

[Till kapitel 15](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 15

Hängivelse genom kunskap om det Högsta Väsendet

Krishna:

Människor säger att *asvattha*, det eviga heliga trädet¹, växer med rötterna ovan och grenarna nedan och att *vedaskrifterna* är dess blad. Den som vet detta känner *vedaskrifterna*. Dess grenar, som växer ur de tre egenskaperna² med sinnesföremålen som de mindre skotten, sträcker ut sig, somliga ovan och andra nedan, och de rötter som förgrenar sig nertill i människornas regioner är handlingens föreningsband. Dess form uppfattas inte så av människorna, ej heller kan dess nuvarande beskaffenhet förstås³. Det har ingen början och heller inget slut. När man med lidelsefrihetens starka yxa har huggit ner detta *asvatthaträd* med dess djupt inbäddade rötter, då skall man söka det ställe från vilket de som tar sin tillflykt dit aldrig mer återvänder till återfödelse, ty det⁴ är det ursprungliga väsen från vilket den betingade existensens aldrig upphörande ström flyter fram. De som är fria från högmod över jaget och vilkas urskillning är fullkomnad, som har övervunnit den felaktiga bundenheten vid handlingen, som ständigt hänger sig åt meditation över det Högsta Väsendet, som har övergett begäret och är fria från inflytelser från de motsatser vilka är kända som glädje och smärta, de är oförvillade och går till det ställe som består för evigt. Varken solen eller månen eller elden upplyser det stället. Från det finns ingen återvändo, det är min högsta boning.

Det är en del av mig själv som har tagit liv i denna värld av betingad existens och drar samman de fem sinnena och sinnet för att den skall kunna få en kropp och kunna lämna den igen. Och dessa förs av den högste Herren till och ifrån den kropp som han går in i och lämnar liksom vinden bär doften från blomman. Rådande över ögat, örat, känseln, smaken och lukten, liksom över sinnet, upplever han sinnesföremålen. De vilseledda ser inte anden när den lämnar eller förblir i kroppen, inte heller när den, styrd av egenskaperna, upplever världen. Men de som har visdomens öga uppfattar den, och hängivna som flitigt strävar efter att göra det ser den vistas i sina egna hjärtan, medan de som inte har övervunnit sig själva, de som saknar urskillning, inte ser den trots att de strävar efter det. Vet att solens strålgans som upplyser hela världen, och det ljus som finns i månen och i elden, är min egen glans. Jag ingår i jorden och uppbär allt levande med min kraft, och jag är den egenskap hos saven som är smaken och ger näring åt alla markens örter och blommor. När jag blir det levandes inre eld, ingår jag i den uppåtriktade och nedåtriktade andningen och får de fyra slagen av föda att smälta. Jag bor i alla människors hjärtan, och från mig stammar minnet och kunskapen liksom förlusten av bådadera. Jag känns igen genom alla *vedaskrifterna*. Jag är den som har skapat *Vedanta*, och jag ensam är den som tolkar *vedaskrifterna*.

1. Detta är en symbol för världsalltet, vilket, fast det skenbart förstörs och sedan förnyas, aldrig upphör, ty det är detsamma som utvecklingsströmmen.

2. Se föregående kap.

3. Det bundna jaget kan inte förstå den.

4. Den Högstes plats.

Det finns två slags väsen i världen, det ena delbart, det andra odelbart. Det delbara är alla ting och varelserna, det odelbara kallas *Kutastha* eller den som är upphöjd och oberörd. Men det finns en annan ande betecknad som det Högsta Väsendet - paramatman - som genomsyrar och upprätthåller de tre världarna. Eftersom jag står över det delbara och är överlägsen det odelbara, är jag både i världen och i *vedaskrifterna* känd som det Högsta Väsendet. Den som inte är vilseledd och därför känner mig som det Högsta Väsendet, han känner alla ting och dyrkar mig i varje form och under alla förhållanden.

Så har jag alltså, du syndfrie, förklarat för dig denna den heligaste vetenskapen. Den som förstår den, som av *Bharata*, blir en vis och en som utför allt som skall göras.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det femtonde kapitlet, som kallas: Hängivelse genom kunskap

om det Högsta Väsendet.

[Till kapitel 16](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 16

Hängivelse genom urskillning av gudalika och demoniska naturer

Krishna:

Oräddhet, allvar, nit i hängivelsen, frikostighet, självbehärskning, fromhet och givmildhet, studier, späkning och rättrådighet, icke-skadegörelse, sanning och frihet från vrede, resignation, sinnesjämvikt och ovilja att tala om andras fel, alltomfattande medkänsla, blygsamhet och mildhet, tålmod, kraft, styrka och renhet, omdömesgillhet, värdighet, brist på hämndlystnad och frihet från högmod - det är vad som kännetecknar den vars dygder är av gudalik karaktär, du son av Bharata. De, Prithas son, som är födda med demonisk läggning utmärks av hyckleri, högmod, vrede, förmätenhet, grovhet i tal och okunnighet. Deras lott vilkas kännetecken är gudalika är den slutliga befrielsen, medan det för dem som har en demonisk läggning, som är födda till asuraernas öde, väntar fortsatt slaveri under den jordiska födelsen. Sörj inte, Pandus son, ty du är född till det gudomliga ödet. Det finns två slags naturer i denna världens varelser, den ena gudalik, den andra demonisk. Den gudalika har jag till fullo förklarat, hör nu från mig, Prithas son, vad den demoniska är.

De som är födda med den demoniska läggningen - av asuraernas art - känner inte till handlingens väsen, heller inte avståndets. De vet ingenting om renhet eller rätt uppträdande, hos dem finns ingen sannfärdighet. De förnekar att det i världsalldet finns någon sanning i det att de påstår att det inte styrs av lagen och inte har någon ande. De säger att varelser skapas uteslutande genom föreningen av könen och att det sker bara för njutningens skull. Genom att hävda denna uppfattning är de fiender till världen, födda till att förgöra, därför att deras själar är fördärvade, deras sinnen insnörda, deras natur förvänd. De hänger sig åt omåttliga begär, är fulla av hyckleri, fastlåsta i falska trosföreställningar genom sina villfarelser. De hänger sig åt ändlösa spekulationer som bara slutar i förintelse, övertygade intill döden om att njutningen av föremålen för deras lustar är det högsta goda. Fjättrade av begärets hundratals trådar, offer för åtrå och vrede, söker de orättmätigt och genom att hopa ägodelar tillfredsställa sina lustar och böjelser. "Det här är vad jag har skaffat mig i dag, och det där som mitt hjärta åtrår skall jag vinna. Denna rikedom har jag, och det där skall också bli mitt. Denne fiende har jag redan dräpt, och andra skall jag snart besegra. Jag är herre, jag är mäktig, och jag är lycklig. Jag är rik och en man av rang, var finns en annan som jag? Jag skall utföra offer, dela ut allmosor och glädja mig." Så talar de som har blivit vilseledda. Förvirrade av allehanda lidelser, insnärjda i villfarelsens nät, fastlåsta vid tillfredsställandet av sina begär, störtar de ner i helvetet. Upptagna av sin egen storhet, självrådiga, fyllda av stolthet och alltid på jakt efter rikedomar, fullgör de offer som bara är offer till namnet och inte ens i enlighet med ritualen¹ utan bara sker för syns skull. Hemfallna åt övermod, själviskhet, tomt prål, makt, åtrå och vrede, avskyr de mig som bor i deras kroppar och i andras kroppar. Därför slungar jag ständigt dessa grymma hatfyllda, de lägsta av alla människor, ner i moderliv av ond natur i denna värld av återfödelse. Och dömda till dessa onda moderliv, allt mer och mer vilseledda för varje ny återfödelse, kommer de aldrig till mig, du Kuntis son, utan går till slut till den lägsta regionen².

1. Syftar på det oregelbundna sättet på vilket de vediska riterna utförs av dem som saknar de rätta andliga gåvorna och bara för syns skull vill eftersträva det rätta utförandet.

2. Detta är den slutliga förintelsen av dem som förnekar sin själ och sålunda förlorar den. Denna förintelse är värre än det helvete som det tidigare talats om, ty från den finns ingen återvändo.

Helvetets portar är tre - åtrå, vrede och girighet - vilka förgör själen. Därför skall man hålla sig ifrån dem. Fri från dessa tre helvetets portar, Kuntis son, arbetar en människa för sin själs frälsning och går så till den högsta vägen. Den som åsidosätter skrifternas bud och följer de egna begärens krav når varken fullkomning eller lycka eller den högsta vägen. Därför skall du, när du avgör vad som är lämpligt och olämpligt, utföra handlingar på jorden i insikt om vad som är sagt i den heliga skriften.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det sextonde kapitlet, som kallas: Hängivelse genom urskillning av gudalika och demoniska naturer.

[Till kapitel 17](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 17

Hängivelse vad beträffar de tre slagen av tro

Arjuna:

Hur är tillståndet hos dem som försummar skriftens regler men ändå dyrkar, fulla av tro? Räknas tillståndet in under *sattva*, *tamas* eller *rajas*?

Krishna:

De dödligas tro är av tre slag och föds ur deras egen läggning. Dess kvalitet kan vara av sanningens - *sattva*, handlingens - *rajas* och liknöjdhetens - *tamas*. Hör nu vad dessa är.

Vars och ens tro, du son av Bharata, framgår ur egenskapen *sattva*. Den förkroppsligade själen är utrustad med tro och varje människa är av samma natur som det ideal hennes tro är knuten till. De som har den läggning som uppstår under inflytande av *sattva*, den goda egenskapen, dyrkar gudarna. De som är präglade av egenskapen *rajas* dyrkar de himmelska makterna, yakshaer och rakshasaer. Andra, i vilka den mörka egenskapen liknöjdhet eller *tamas* råder, dyrkar elementandar och de dödas skuggor. De som utövar sträng självtukt av ett slag som inte är påbjudet i skrifterna är fulla av hyckleri och högmod, längtar efter det som har varit och önskar sig än mera. Vilseledda pinar de de krafter och själsförmögenheter som finns i kroppen, och även mig som bor i deras innersta skrymslen. Vet att de är av ond läggning!

Vet att födan som är angenäm för var och en, liksom också offer, späkning och allmosegivande, är av tre slag. Hör nu skillnaderna. Den föda som ökar dagarnas längd, hälsan och styrkan, som håller en fri från sjukdom, vid jämnt lynne och tillfreds, som är välsmakande, närande, till varaktig nytta och behaglig för kroppen, till den håller sig de hos vilka egenskapen *sattva* råder. Den föda som är omtyckt av dem som är präglade av *rajas* är övermåttan bitter, för sur, ytterligt salt, skarp, stickande, torr och brännande - sådan som vållar obehag, smärta och sjukdom. All slags föda som är anrättad dagen före, som är smaklös eller skämd, som är oren, den föredras av dem hos vilka *tamas*, liknöjdheten, överväger.

Det offer eller den dyrkan som är bestämd av skrifterna och utförs av dem som inte väntar sig någon belöning, men är övertygade om att det är nödvändigt att det sker, präglas av ljusets och godhetens egenskap *sattva*. Men vet att den dyrkan eller det offer som utförs med tanke på dess frukter eller som en uppvisning av fromhet tillhör lidelsen, egenskapen *rajas*, du bäste av bharataer. Men det som inte är i enlighet med den heliga skriftens påbud, det som sker utan fördelning av bröd, utan heliga hymner, utan gåvor till brahminer vid avslutningen och utan tro, stammar ur egenskapen *tamas*.

Vörndnad för gudarna, brahminerna, lärarna och de vise, renhet, rättrådighet, kyskhet och oskuld kallas kroppens självtukt. Milt tal som inte vållar oro, som är sanningsenligt och vänligt, liksom flit vid läsningen av skrifterna, sägs vara självtukt i ord. Sinneslugn, mildhet i lynnet, tystnad, självbehärskning, ärlighet i uppträdandet, kallas sinnets tukt. Denna trefaldiga späkning eller självtukt stammar, om den utövas med den högsta tro och av dem som inte trängtar efter belöning, ur egenskapen *sattva*.

Men den självtukt som utövas hycklande för att vinna respekt eller ryktbarhet eller förmåner, som är ostadig och helt tillhör denna världen, stammar ur egenskapen *rajas*. De former av självtukt som utövas bara av självplågeri eller av dåligt omdöme eller därför att man vill såra någon annan, stammar ur egenskapen *tamas*. De gåvor som utdelas vid rätt tid till rätt person och av människor som inte önskar något i gengäld, stammar ur egenskapen *sattva* och är goda och i enlighet med sanningen. Men den gåva som skänks i förhoppning om en gentjänst från mottagaren, eller i tanke att någon andlig fördel skall härflyta ur den, eller motvilligt, stammar ur egenskapen *rajas* och är ond och präglad av osanning. Gåvor som skänks olämpligt och olägligt och till ovärdiga, utan uppmärksamhet och föraktfullt, stammar ur egenskapen *tamas* och är alltigenom onda och av mörkrets art.

AUM TAT SAT - det sägs vara den trefaldiga beteckningen på det Högsta Väsendet. Genom dessa ord helgades en gång de som kände brahman, *vedaskrifterna* och offren. Därför föregås offren, allmosorna och självtukten

bland dem som utlägger den heliga skriften alltid av ordet AUM. De som längtar efter odödlighet och inte tänker på mödans lön låter sina offerriter, späkningar och allmosor föregås av ordet TAT. Ordet SAT används om egenskaper som är sanna och heliga och likaså om berömvärda handlingar, du Prithas son. Det tillstånd av andligt offer då handlingarna vilar kallas också SAT. Allt som görs utan tro, vare sig det är offer, allmosor eller späkningar, kallas ASAT - det som är blottat på sanning och godhet, Prithas son - och är inte till någon nytta vare sig i det innevarande livet eller efter döden.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det sjuttonde kapitlet, som kallas: Hängivelse vad beträffar de tre slagen av tro.

[Till kapitel 18](#)

[Till Innehållsförteckning](#)

Kapitel 18

Om försakelse och slutlig frigörelse

Arjuna:

Jag vill lära mig, du med de starka armarna, vad det innebär att avhålla sig från handling och att försaka handlingens frukter, liksom också skillnaden mellan dessa båda ting, du Kesins¹ baneman.

1. Kesin var en daitya, en demon, enligt myten sänd av Kansa för att förgöra Krishna.

Krishna:

Skalderna menar att avståendet från handlingar som har ett önskat syfte är försakelse eller sannyasa, de vise kallar likgiltighet för varje handlingens frukter sann frigjordhet från handling. Av somliga vise är det sagt: "Varje handling skall undvikas lika mycket som ett brott", medan andra förklarar: "Offergärningar, självtukt och välgörenhet skall inte försakas." Hör nu min bestämda mening, du bäste av bharataer, i denna fråga om oegennyttig försakelse som förklaras vara av tre slag, du den främste av människor. Offergärningar, självtukt och välgörenhet skall inte åsidosättas, det är rätt att utföra dem, ty de är medel till rening för den vise. Men också dessa handlingar skall utföras sedan man uppgett allt själviskt intresse för dem och deras frukter. Detta, Prithas son, är min yttersta och högsta mening. Att avstå från handlingar som är nödvändiga och ens plikt är orätt. Om man inte utför sådana handlingar beror det på villfarelse som stammar ur egenskapen *tamas*. Avstår från handlingar därför att de är smärtsamma och man fruktar obehag gör man på grund av egenskapen *rajas*, som tillhör lidelsen, och den som så lämnar ogjort vad han borde göra skall inte vinna den frukt som kommer av rätt försakelse. Den handling, Arjuna, som utförs därför att den är nödvändig, oundviklig och riktig och utförs utan egennyttia och bundenhet vid handlingen förklaras stamma ur sanningens och godhetens egenskap, är känd som *sattva*. Den äkte försakaren, som är uppfylld av godhetens egenskap, vis och fri från allt tvivel, motsätter sig varken de handlingar som misslyckas eller dem som lyckas. Det är omöjligt för dödliga att helt avstå från handlingar, men den som avstår från handlingens resultat är den sanne försakaren. De trefaldiga resultaten av handlingen - oönskade, önskade och blandade - skördas efter döden av dem som inte ägnar sig åt denna försakelse, men inga resultat följer dem som fullkomligt avstår².

2. Syftar inte bara på verkningarna efter döden utan också på följande liv i kroppen efter reinkarnationen.

Lär dig, du med de starka armarna, att det för varje handling krävs fem orsaker, så som det är sagt. De är underlaget, den handlande, de olika slagen av organ, de olika och bestämda rörelserna och med dessa de härskande gudomligheterna. Dessa fem orsaker ingår i varje handling man företar, vare sig med sin kropp, sitt tal eller sitt sinne. Därför ser den inte klart som på grund av sitt sinnes ofullkomlighet betraktar det verkliga Jaget som den handlande. Den vars natur är fri från egenkärlek och vars omdöme inte är förblindat dräper inte fast han dödar alla sina fiender, och han fjättras inte av handlingens band. De tre orsaker som eggas till handling är kunskapen, kunskapens föremål och den som äger kunskapen, och tre är också handlingens aspekter: akten, instrumentet och den handlande. Kunskapen, handlingen och den handlande särskiljs också på tre sätt i enlighet med de tre egenskaperna. Lyssna på en uppräknings av dem utifrån den indelningsgrunden.

Vet att den visdom som i hela naturen uppfattar en enda princip, odelbar och oförstörbar, inte uppspaltad i de olika sedda föremålen, stammar ur egenskapen *sattva*. Den kunskap som uppfattar olika och mångfaldiga principer som närvarande i de skapade varelsernas värld hänför sig till *rajas*, lidelsens egenskap. Och den kunskap, fullständigt utan värde, som är låg, bunden till ett enda föremål som om det vore det hela, som inte inser tillvarons sanna orsak, den är av *tamas* art, likgiltig och mörk.

Den handling som det är rätt att utföra och som utförs utan bundenhet vid frukterna, som är fri från högmod och själviskhet, stammar ur egenskapen *sattva*. Ur *rajas* kommer den som utförs med tanke på dess följder eller med stor möda eller av egennyttia. Och det som på grund av villfarelse företas utan hänsyn till följderna eller förmågan att utföra det eller den skada som kan vållas stammar ur mörkrets egenskap - *tamas*. Den som utför en nödvändig handling helt obunden av dess följder och utan lust eller olust, han är genomsyrad av sanningens egenskap -

sattva. Men hos den som, helt inställd på resultatet, med full kraft utför en handling i avsikt att tillfredsställa sina lustar och då ger prov på fåfänga, girighet och orenhet, kastad som han är mellan glädje och sorg, härskar egenskapen *rajas* - begär och lidelse. Och den okunnige som i sin dårskap ger sig in i företag vilka han inte är vuxen och då visar prov på bristande urskillning, håglöshet, förställning, envishet, elakhet och senfärdighet, han är uppfylld av egenskapen *tamas*.

Hör nu, Dhananjaya, rikedomens erövrare, hur urskillningsförmågan³ och den inre ståndaktigheten uppdelas i enlighet med de tre egenskaperna. Den urskillningsförmåga som vet hur man skall börja och hur man skall försaka, vad som bör och inte bör göras, vad som skall fruktas och inte fruktas, vad som fasthåller och vad som gör själen fri, stammar ur egenskapen *sattva*. Den urskillning, du Prithas son, som inte till fullo vet vad som bör göras och inte göras, vad som skall fruktas och inte fruktas, har sin rot i den ur lidelsen sprungna egenskapen *rajas*. Det omdöme som är inhöljt i mörker och uppfattar fel som rätt och alla ting tvärt emot deras sanna syfte och innebörd, härrör ur den mörka egenskapen *tamas*.

3. Det vill säga, buddhi, den högsta uppfattningsgåvan, omdömesförmågan.

Den förmåga till ståndaktighet som håller människan samman och som genom hängivelsen behärskar varje sinnets rörelse, andhämtningen, sinnena och organen, har del av egenskapen *sattva*. Och den ståndaktighet som omhuldar plikten, glädjen och rikedomerna hos dem som ser till handlingens frukter, härrör ur egenskapen *rajas*. Men det genom vilket en människa med låg förmåga sitter fast i dåsigheit, rädsla, sorg, fåfänga och oöverlagdhet, kommer från egenskapen *tamas*, du Prithas son.

Hör nu vilka de tre slagen av glädje är i vilka lyckan kommer ur vanan och smärtan upphör. Det som i början är som gift och i slutet som livets vatten och som stammar ur klar förståelse av jaget, sägs vara av egenskapen *sattva*. Det som stammar ur känslornas förbindelse med deras föremål och i början är ljuvt som livets vatten men till slut som gift, kommer ur egenskapen *rajas*. Av den mörka egenskapen *tamas* är den glädje som både i början och slutet uppkommer ur sömn, lättja och tanklöshet och därför både i början och till slut har lätt för att förlama själen. Det finns ingen varelse på jorden eller bland himlens härskaror som är fri från dessa tre egenskaper, vilka uppkommer ur naturen.

De olika plikter som gäller för de fyra kasterna - brahminerna, kshatriyaerna, vaisyaerna och sudraerna - bestäms också av de egenskaper som överväger i vars och ens läggning, du fiendernas förgörare. En brahmins naturliga plikt innefattar sinnesro, renhet, självbehärskning, tålmod, rättrådighet, lärdom, andlig urskillning och tro på förekomsten av en annan värld. De plikter som åligger en kshatriya, framsprungna ur hans natur, är tapperhet, ära, styrka, fasthet, att inte fly striden, frikostighet och myndighet. En vaisyas naturliga plikter är att plöja marken, sköta boskap och köpa och sälja, och en sudras är att tjäna, vilket är hans naturliga läggning.

Människor som är tillfreds och hängivna sina egna rätta plikter når fullkomning. Hör nu hur denna fullkomning uppnås genom hängivelse åt den naturliga plikten.

Om en människa fullgör offer till det Högsta Väsendet, som är källan till allas gärningar och genom vilket detta världsallt har utbrejts, så uppnår hon därigenom fullkomning. Att utföra de plikter som hör till ens eget kall, även om det sker ofullkomligt, är bättre än att utföra en annans plikt, hur väl genomförd den än blir, och den som fullgör de plikter som naturen bjuder honom drar inte på sig synd. Sin naturliga plikt skall man inte avstå från, även om den är behäftad med fel. Ty alla mänskliga handlingar är omgivna av fel, liksom elden är omgiven av rök. Den högsta fullkomningen i frihet från handling uppnås genom försakelse av den som i alla gärningar är obunden till sinnes och har betvingat sitt hjärta.

Lär av mig i korthet på vad sätt den som har vunnit fullkomning når det Högsta Väsendet, som är slutet, målet och det högsta tillståndet av andlig insikt.

Värdig att ingå i det Högsta Väsendet är den som är genomsyrad av ren urskillning, som beslutsamt tyglar sig själv sedan han avvisat de lockelser som ligger i ljudet och andra sinnenas föremål, som frigör sig från lust och olust, som vistas på avskilda platser, äter litet, behärskar tal, kropp och sinne, ägnar sig åt ständig meditation och förblir befäst i sin oberördhet, som gör sig fri från egennytta, förmätenhet, häftighet, fåfänga, begär, vrede, högmod och lystnad och vilar i ett lugn som aldrig sviktar. Den som så har nått fram till den Högste är lugn,

sörjer inte längre och önskar inte längre, är lika mot alla, men uppnår den högsta hängivelse gentemot mig. Genom denna hängivelse åt mig vet han i grunden vem och vad jag är, och sedan han sålunda upptäckt mig ingår han i mig utan något övergångsskede. Och till och med den som alltid är inbegripen i handling skall genom min bevågenhet nå fram till den eviga och oförstörbara boningen om han fäster sin tro vid enbart mig. Lagg helhjärtat alla dina gärningar på mig, föredra mig framför alla andra, öva ständigt andlig hängivelse och tänk beständigt på mig. På så sätt skall du genom min gudomliga bevågenhet övervinna varje svårighet omkring dig, men om du av högmod inte vill lyssna på mina ord skall du gå förlorad. Och om du av självupptagenhet säger "jag vill inte kämpa", skall ett sådant beslut visa sig vara fåfängt, ty din naturs principer kommer att tvinga dig till insats. Bunden vid dina plikter genom all din förflutna karma kommer du, Kuntis son, att ofrivilligt, av nödvändighet, göra det som du i din förblindelse inte skulle vilja. I alla väsens hjärtan, Arjuna, bor Herren - *Ishvara* - som genom sin magiska makt får alla ting och varelser att vrida sig runt på tidens allmänna hjul. Tag din tillflykt till honom ensam, du son av Bharata, av allt ditt hjärta. Genom hans bevågenhet skall du uppnå lycksalighet och ett evigt hem. Med detta har jag satt dig in i den kunskap som är ett mysterium, hemligare än hemligheten själv. Begrunda det till fullo i ditt sinne och handla så som du finner bäst.

Men lyssna vidare på mina upphöjda och mest hemlighetsfulla ord, vilka jag nu för din välgång skall avslöja för dig därför att du är mig övermåttan kär. Vänd ditt hjärta till mig sådan som jag har förklarat att jag är, offra bara till mig och knäböj bara för mig, och du skall komma till mig, det svär jag, ty du är mig kär. Överge varje annan religion och ta din tillflykt till enbart mig. Sörj inte, ty jag skall befria dig från alla överträdelser. Du får aldrig avslöja detta för någon som inte övar självtukt, som saknar hängivelse, som inte vill höra det, ej heller till den som föraktar mig. Den som utlägger detta högsta mysterium för mina dyrkare skall komma till mig om han ägnar mig sin högsta dyrkan. Det skall inte finnas någon bland människor som tjänar mig bättre än han, och han skall bli mig kärast av alla på jorden. Om någon studerar dessa heliga dialoger som har förts mellan oss båda, skall jag anse mig dyrkad av honom med insiktens offer, det är mitt beslut. Och även den som lyssnar till dem med tro och utan att håna skall, fri från allt ont, nå till de lyckans regioner som väntar dem vilkas gärningar är rättfärdiga.

Har du hört allt detta, Prithas son, med odelad uppmärksamhet? Har den tankevilla som stammade ur okunnigheten skingrats, Dhananjaya?

Arjuna:

Genom din gudomliga makt, du som inte faller⁴, är min förvillelse hävd och jag är samlad igen. Jag är fri från tvivel och befäst och skall handla som du bjuder.

4. Ordet är Achyuta.

Sanjaya:

Sålunda har jag varit öronvittne till den märkliga, förvånansvärda, aldrig förr hörda dialogen mellan Vasudeva och Prithas storsinte son. Genom Vyasas bevågenhet hörde jag detta yogans upphöjda mysterium - hängivelsens - så som det har uppenbarats av Krishnas egen mun, han som är hängivelsens höge Herre. Och när jag gång efter annan, mäktige konung, minns denna underbara heliga dialog mellan Krishna och Arjuna, så gläds jag om och om igen. Också när jag drar mig till minnes Haris⁵, Herrens, underbara gestalt, blir min förvåning stor, konung, och jag gläds om och om igen. Var än Krishna, hängivelsens höge Herre, och var än Prithas son, den mäktige bågskytten, må vara, där finns i sanning lyckan, segern, rikedomen och den visa handlingen, det är min tro.

5. Ett av Vishnus namn, också använt om Krishna.

Så lyder i upanishaderna, i den heliga Bhagavad-Gita, i vetandet om det Högsta Väsendet, i Hängivelsens bok, i samtalet mellan den helige Krishna och Arjuna, det artonde kapitlet, som kallas: Om försakelse och slutlig frigörelse.

[Till Innehållsförteckning](#)